

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK IX. 159.

JORDBRUKSSTATISTIKK 1938

(LANDBRUKSAREAL
OG
HUSDYRHOLD M.V.)

*Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.
Année 1938.*

UTGITT AV
DET STATISTISKE SENTRALBYRÅ

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1939

Pris kr. 1,25

Norges Offisielle Statistikk, rekke IX. (Statistique Officielle de la Norvège, série IX.)

Rekke IX.

Trykt 1937.

- Nr. 103. Sinnssykeasylenes virksomhet 1935. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
— 104. Norges jernbaner 1935—36. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 105. Norges industri 1935. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 106. Skolevesenets tilstand 1934—35. (*Instruction publique.*)
— 107. Stortingsvalget 1936. (*Élections en 1936 pour le «Storting».*)
— 108. Norges fiskerier 1935. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 109. Telegrafverket 1935—36. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 110. Beitetellingen 1935. (*Pâturage en Norvège 1935.*)
— 111. De spedalske i Norge 1931—35. (*Rapport sur les lépreux en Norvège 1931—35.*)
— 112. Sjømannstrygden 1934. Fiskerstrygden 1934. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)
— 113. Norges postverk 1936. (*Statistique postale.*)
— 114. Norges handel 1936. (*Commerce.*)
— 115. Pelsdyrtellingen i Norge 1936. (*Élevage d'animaux à fourrure au 1er septembre 1936.*)
— 116. Det civile veterinærvesen 1935. (*Service vétérinaire civil.*)
— 117. Kommunenes skatteligning og budgetter 1936—37. (*Répartition d'impôts et budgets des communes.*)
— 118. Industrierbeidertrygden 1934. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
— 119. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 juli 1937. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er juillet 1937.*)
— 120. Norges private aktiebanker og sparebanker 1936. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1936.*)
— 121. Norges bergverksdrift 1936. (*Mines et usines.*)
— 122. Folkemengdens bevegelse 1935 og 1931—35. (*Mouvement de la population.*)
— 123. Kommunenes gjeld m. v. pr. 30. juni 1937. (*Dette etc. des communes.*)
— 124. Meieribruket i Norge 1936. (*L'industrie laitière de la Norvège 1936.*)
— 125. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1935. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 126. Forsikringselskaper 1936. (*Sociétés d'assurances.*)

Trykt 1938.

- Nr. 127. Syketrygden 1936. (*Assurance-maladie nationale.*)
— 128. Norges jernbaner 1936—37. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 129. Rekruttering 1934 og 1935. (*Recrutement.*)
— 130. Skatteligningen 1937—38. (*Répartition d'impôts.*)
— 131. Norges industri 1936. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 132. Jordbruksstatistikk 1937. (*Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.*)
— 133. Kommunevalgene 1937. (*Élections en 1937 pour les conseils communaux et municipaux.*)
— 134. Telegrafverket 1936—37. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 135. Kriminalstatistikk 1935 og 1936. (*Statistique de la criminalité pour les années 1935 et 1936.*)
— 136. Norges kommunale finanser 1935—36. (*Finances des communes.*)
— 137. Sjømannstrygden 1935. Fiskerstrygden 1935. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK IX. 159.

JORDBRUKSSTATISTIKK 1938

(LANDBRUKSAREAL
OG
HUSDYRHOLD M.V.)

*Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.
Année 1938.*

UTGITT AV
DET STATISTISKE SENTRALBYRÅ

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1939

Grøndahl & Søn's Boktrykkeri, Oslo.

Innhold. — Table des matières.

Oversikt. — Aperçu.

	Side
Det statistiske materiale. Matériaux statistiques	1
I. Landbruksarealet. Superficies	1
II. Avlingen. Récoltes	6
a) Jordbruket. Agriculture	6
b) Hagebruket. Horticulture	13
III. Husdyrholdet. Elevage du bétail	16
IV. Husdyrproduktene. Production de viande, lait etc.	19
a) Den samlede produksjon. Production totale	19
b) Tallet av kontrollerte slakt. Nombre de viandes contrôlées	23
c) Meieridriften. L'industrie laitière	26
V. Utviklingen i landbruksproduksjonen 1900—1938. Le développement de la production agricole 1900—1938	27
VI. Priser på landbruksprodukter, produksjonsmidler m. v. Prix des principaux produits d'agriculture etc.	32
VII. Landbruksproduksjonens verdi, dens omfang i forhold til behovet m. v. Valeur de la production agricole etc.	39
a) Verdien av avlingen. La valeur de la récolte	39
b) Verdien av husdyrproduktene. Landbruksproduksjonens totalverdi. La valeur de la viande, du lait etc. La valeur totale	40
c) Produksjonen sett i forhold til behovet. La suffisance de la production agricole	43

Tabeller. — Tableaux.

Tabell 1. Innmarksarealet 1938 og 1937. Superficie de la terre cultivée et prés naturels en 1938 et 1937	48
— 2. Høstutbyttet i jordbruket. Récolte d'agriculture	50
— 3. Høstutbyttet i hagebruket. Récolte d'horticulture	54
— 4. Arbeidslønna i jordbruket 1937—1938. Salaires des ouvriers agricoles 1937—1938	56
— 5. Utsæd, avl, innførsel, utførsel og beregnet forbruk av korn og poteter. Semences, récolte, importation, exportation et consommation des céréales et des pommes de terre	60
— 6. Husdyrhold pr. 20 juni 1938 sammenholdt med oppgaver pr. 20 juni 1937. Elevage du bétail au 20 ^{ième} juin 1938 comparé avec les données au 20 ^{ième} juin 1937	62

Oversikt.

Det statistiske materiale.

Den representative telling over arealfordelingen og husdyrholdet pr. 20. juni 1938 har vært utført på samme måte som i årene 1923—1928 og 1930—1937. I 1929 ble det holdt en fullstendig jordbrukstelling, som er lagt til grunn for de senere beregninger. De tidligere representative tellinger bygde på rasjonerings-tellingen 20. juni 1918.

I utgaven for 1924 er det gjort nøyere rede for den framgangsmåten som er fulgt ved de representative tellinger.

Tallet av innkomne tellingsoppgaver er omtrent det samme som tidligere og materialet har som før gjennomgående vært upåklagelig.

Tellingens hovedresultater er offentliggjort i Statistiske Meddelelser for 1938, nr. 9. Som ifjor har en funnet å burde samle en vesentlig del av de landbruksstatistiske data i ett hefte. De foreløpige oppgaver over hovedresultatene av de forskjellige undersøkelser er gitt i Statistiske Meddelelser.

I dette hefte vil en således foruten resultatene av den representative telling finne oppgaver over avkastingen i jordbruket, hagebruket og husdyrbruket, priser på produkter og produksjonsmidler, beregninger over produksjonens verdi og over hvor langt den dekker vårt behov m. v. En del av de beregningene som var tatt med ifjor — over utviklingen fylkesvis siden 1900 o. lign. — er ikke tatt opp på nytt her. I oversikten over den fullstendige jordbrukstelling som skal holdes til sommeren skal en komme nærmere inn på dette.

I. Landbruksarealet.

Byrået har holdt fullstendige arealtellinger i 1907, 1917 og 1929. Til dette kommer rasjoningstellingen i 1918. Ved de jordbrukstillinger som ble holdt i tidsrommet 1835—1900, sammen med folketellingene, ble det ikke innhentet oppgave over arealene, men over utsæd av korn, poteter m. v. På grunnlag av oppgavene over den samlede utsæd og oppgaver over den gjennomsnittlige utsæd pr. dekar ble det foretatt beregninger over det tilsådde areal for de viktigste åkervektene.

Ved sammenlikning av oppgaver fra de fullstendige tellinger i 1907, 1917, 1918 og 1929 må en være oppmerksom på at tellingen i 1907 utvilsomt har for høye oppgaver for engarealene — både for eng på dyrket jord og for naturlig eng — og dermed også for høye tall både for areal av dyrket jord i alt og innmark i alt. På den annen side er oppgavene over engarealene ved rasjoneringstelingen i 1918 for lave. Da de representative tellinger 1923—1928 bygde på rasjoneringstelingen, viser også disse for lave engarealer. For naturlig eng ble det ikke innhentet oppgaver ved de representative tellinger i 1923—1928. Oppgavene over åkerarealene er derimot stort sett godt sammenliknbare fra telling til telling.

Sammenholdt med Byråets to siste fullstendige tellinger var arealene for rikets bygder i dekar:

År	Korn og erter dyrket til modning	Potet	Andre vekster på åker og i hage, og brakk	I alt åker og hage	Eng på dyrket jord	I alt dyrket jord	Naturlig eng på innmark	I alt innmark
1917	1 802 076	457 978	300 696	2 560 750	4 436 934	6 997 684	2 825 784	9 823 468
1929	1 760 915	463 073	502 772	2 726 760	5 027 619	7 754 379	2 209 804	9 964 183
1930	1 779 491	472 218	512 577	2 764 286	5 059 317	7 823 603	2 168 642	9 992 245
1931	1 761 140	471 101	525 242	2 757 483	5 141 087	7 898 570	2 126 715	10 025 285
1932	1 748 468	498 685	525 317	2 772 470	5 202 511	7 974 981	2 087 430	10 062 411
1933	1 800 523	485 311	521 602	2 807 436	5 253 383	8 060 819	2 049 016	10 109 835
1934	1 816 746	486 157	536 174	2 839 077	5 306 254	8 145 331	2 013 324	10 158 655
1935	1 847 321	495 900	533 907	2 877 128	5 360 475	8 237 603	1 970 605	10 208 208
1936	1 870 801	515 916	528 374	2 915 091	5 415 075	8 330 166	1 933 823	10 263 989
1937	1 890 967	519 093	529 023	2 939 083	5 474 232	8 413 315	1 908 294	10 321 609
1938	1 908 407	535 459	526 125	2 969 991	5 522 643	8 492 634	1 884 709	10 377 343

Det dyrkede areal steg i 1917—1929 med 756 695 dekar eller 11.1 pst., senere er den årlige økning henholdsvis 69 224, 74 967, 76 411, 85 838, 84 512, 92 272, 92 563, 83 149 og siste år 79 319 dekar, tilsammen i 1917—1938 1 494 950 dekar.

Da det for en stor del er naturlig eng på innmark som er dyrket opp — særlig var dette tilfelle i perioden 1917 til 1929 — er økningen i innmarksarealet i alt langt mindre, fra 1917 til 1938 553 875 dekar.

Åkerarealet er fra 1937 til 1938 steget med 30 908 dekar eller 1.1 pst., arealet av eng på dyrket jord med 48 411 dekar eller 0.9 pst.

Arealet av korn og erter til modning steg siste år med 17 440 dekar eller 0.9 pst. Arealet av v å r h v e t e steg med 31 544 dekar eller 10.5 pst. Også arealet av e r t e r steg litt, b l a n d k o r n a r e a l e t var omtrent uforandret, de andre kornslagene viste nedgang. Særlig sterk nedgang viste arealene av høstsæd, 11.5 pst. nedgang for h ø s t h v e t e og 10.6 pst. for h ø s t r u g. For b y g g o g h a v r e var nedgangen i areal henholdsvis 0.7 og 0.3 pst.

For de enkelte kulturer var arealet i 1938, sammenliknet med 1937:

	1938	1937	Stigning (+) eller nedgang (÷)	
	Dekar	Dekar	Dekar	Pst.
Vårhvete.....	331 159	299 615	+ 31 544	+ 10.5
Høsthvete.....	18 354	20 731	÷ 2 377	÷ 11.5
Vårrug.....	15 609	16 386	÷ 777	÷ 4.7
Høstrug.....	38 315	42 853	÷ 4 538	÷ 10.6
Bygg.....	598 117	602 583	÷ 4 466	÷ 0.7
Havre.....	852 033	854 322	÷ 2 289	÷ 0.3
Blandkorn.....	44 843	44 835	+ 8	—
Erter.....	9 977	9 642	+ 335	+ 3.5
I alt korn og erter.....	1 908 407	1 890 967	+ 17 440	+ 0.9
Grønnsåker.....	143 372	144 430	÷ 1 058	÷ 0.7
Potet.....	535 459	519 093	+ 16 366	+ 3.2
Førnepe.....	119 868	124 564	÷ 4 696	÷ 3.8
Kålrot.....	60 376	60 457	÷ 81	÷ 0.1
Andre vekster på åker og i hage.....	156 036	150 994	+ 5 042	+ 3.3
Brakk.....	46 473	48 578	÷ 2 105	÷ 4.3
I alt åpen åker og hage.....	2 969 991	2 939 083	+ 30 908	+ 1.1
Eng på dyrket jord {	5 252 465	5 207 759	+ 44 706	+ 0.9
			til høy.....	
til beite.....	270 178	266 473	+ 3 705	+ 1.4
I alt dyrket jord.....	8 492 634	8 413 315	+ 79 319	+ 0.9
Naturlig eng {	1 499 762	1 528 935	÷ 29 173	÷ 1.9
			til høy.....	
til beite.....	384 947	379 359	+ 5 588	+ 1.5
I alt innmark.....	10 377 343	10 321 609	+ 55 734	+ 0.5

I det siste året har vårhvetearealene økt relativt sterkt i Hedmark, Akershus, Hordaland og Østfold. Arealene av høsthvete er gått relativt sterkest tilbake i Hedmark, Akershus, Østfold og Opland, av høstrug i Akershus og Opland.

Grønnsåkerarealet gikk ned med vel 1 000 dekar eller 0.7 pst. Potetarealet steg med 16 366 dekar eller 3.2 pst. Nest Finnmark — hvor potetarealet er lite — hadde Opland og Akershus den relativt sterkeste økning i potetareal. Det har i de senere år foregått noen omlegging i rotvekstdyrkingen fra førnepe til kålrot og i visse strøk forbeter. Arealet av førnepe gikk siste år ned med 4 700 dekar eller 3.8 pst. Kålrotarealet var omtrent uforandret. Omfanget av dyrkingen av betær kan en først få fastslått ved den fullstendige jordbruksstilling som skal holdes til sommeren. Inntil videre går denne rotvekst inn under «andre vekster på åker og i hage» — som siste år økte med vel 5 000 dekar eller 3.3 pst. Dyrkingen av forbeter må ha fått et ganske stort omfang for innførselen av forbeterfrø steg til ca. 45 tonn i 1938 mot ca. 34 tonn i 1937. Brakkearealet viste en nedgang siste år på 2 105 dekar eller 4.3 pst. Åkerareal i alt økte litt i omtrent alle fylkene.

Arealet av eng på dyrket jord til høy økte med 44 706 dekar eller 0.9 pst., til beite med 3 705 dekar eller 1.4 pst.

Arealet av naturlig eng til høy er, vesentlig på grunn av oppdyrkingen, gått ned med 29 173 dekar eller 1.9 pst., mens arealet av naturlig eng til beite økte med 5 588 dekar eller 1.5 pst.

Innmarksarealet økte i alt med 55 734 dekar eller 0.5 pst.

Fylkesvise oppgaver over arealet av de forskjellige vekster i 1938 sammenliknet med 1937 er tatt inn i tabell 1.

Som før nevnt er det fra 1937 til 1938 dyrket opp 79 319 dekar. Oppgavene over nydyrkingen er gitt av jordstyrene og skal omfatte det som er dyrket opp både med og uten statsbidrag.

Følgende tabell viser nydyrkingen fylkesvis for hvert år siden 1929. Om nydyrkingen i perioden 1918—1929, se N. O. S. VIII, 188, s. 200 flg.

Nydyrking 1929—1938 etter jordstyrene oppgaver.

Landsdeler	1929—	1930—	1931—	1932—	1933—	1934—	1935—	1936—	1937—	I alt	Nydyrking 1929—1938 i pst. av areal dyrket jord 1929
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1929— 1938	
Dekar											
<i>Rikets bygder</i> ..	69 224	74 967	76 411	85 838	84 512	92 272	92 563	83 149	79 319	738 255	9.5
Østfold	722	795	630	589	819	681	650	769	756	6 411	0.8
Akershus.....	1 205	1 556	1 311	1 396	1 120	1 552	1 740	1 458	1 383	12 721	1.4
Hedmark	5 401	5 074	6 386	5 852	6 369	6 469	6 673	6 021	5 648	53 893	7.0
Opland	5 127	5 857	6 691	7 779	7 202	7 031	6 740	6 485	5 098	58 010	9.2
Buskerud	1 259	1 386	1 401	1 807	1 772	1 401	1 636	1 366	991	13 019	2.7
Vestfold	327	298	329	471	852	813	749	850	383	5 072	1.0
Telemark	2 083	2 150	2 255	2 379	2 325	2 362	2 551	2 311	1 662	20 078	6.7
Aust-Agder....	1 001	1 049	1 228	1 483	1 428	1 437	1 610	1 551	1 079	11 866	7.8
Vest-Agder....	2 149	2 343	2 155	3 017	2 971	3 011	2 617	2 487	1 625	22 375	11.6
Rogaland	4 595	4 962	4 269	4 884	4 323	4 635	4 460	4 015	3 412	39 555	9.8
Hordaland	5 757	6 040	6 124	6 495	6 540	6 984	6 672	6 006	4 659	55 277	19.3
Sogn og Fjordane	5 650	5 890	5 764	5 893	5 936	6 014	5 307	4 654	3 800	48 908	22.4
Møre og Romsdal	6 943	6 518	6 823	8 299	8 127	7 756	6 262	5 363	4 679	60 770	16.9
Sør-Trøndelag .	5 774	5 976	6 001	7 849	6 994	6 916	5 945	5 936	5 431	56 822	9.6
Nord-Trøndelag	5 762	6 158	6 022	6 115	6 429	7 257	6 906	6 968	6 557	58 174	9.6
Nordland	9 466	11 163	10 437	12 740	13 019	17 259	18 617	14 495	17 872	125 068	35.7
Troms	5 098	6 538	7 505	7 643	6 986	8 880	10 463	9 276	9 769	72 158	44.0
Finnmark	905	1 214	1 080	1 147	1 300	1 814	2 965	3 138	4 515	18 078	83.3

Av de enkelte fylkene kommer for 1929—1938 Nordland høyest med vel 125 000 dekar nydyrking, dernest Troms med vel 72 000 og Møre og Romsdal med henimot 61 000. Minst har Vestfold og Østfold.

Det aller meste av nydyrkingen siden 1918 er foregått med statsbidrag. Etter oppgaver fra Landbruksdepartementet er det i årene 1918—1937 dyrket opp 1 361 017 dekar med bidrag og 40 954 dekar med lån av jorddyrkingsfondet, tilsammen 1 401 971 dekar. I samme tidsrom er det gitt bidrag til grøfting av 596 360 dekar tidligere dyrket jord. Som statsbidrag til disse arbeider er gitt 116.1 mill. kr. og som lån 12.6 mill. kr. Det er videre tilstått bidrag til uthus på 12 982 nye bruk med i alt 20.1 mill. kr.

Som allerede nevnt er oppgavene over åkerarealene stort sett godt sammenliknbare ved de forskjellige tellinger. Følgende tabell viser vekslingene i arealet av de enkelte kulturer siden århundreskiftet:

År	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Blandkorn	Korn og erter i alt	Potet	Grønnfôr	Fôrnepe og kålrot
	Km ²	Km ²	Km ²	Km ²	Km ²	Km ²	Km ²	Km ²	Km ²
1900	50.36	129.95	394.60	970.00	75.84	1 649.82	364.69	87.94	18.69
1907	49.94	149.80	358.60	1 060.26	61.50	1 721.69	409.15	135.91	79.69
1917	86.64	107.91	473.97	1 028.77	83.53	1 802.08	457.98	64.95	74.54
1918	164.58	147.65	630.43	1 383.51	118.94	2 482.05	527.76	55.25	97.36
1923	101.20	109.23	500.90	1 033.39	80.73	1 841.58	462.99	125.75	113.48
1924	86.46	102.72	551.33	930.89	79.35	1 763.25	472.55	134.00	121.79
1925	89.14	89.56	562.11	973.48	75.97	1 802.71	472.00	112.34	129.33
1926	89.28	94.60	579.26	976.01	72.74	1 824.22	481.80	109.49	132.96
1927	99.39	93.20	606.43	970.37	68.16	1 849.32	499.14	112.43	139.26
1928	114.83	74.24	601.57	995.27	68.34	1 865.86	504.50	107.44	146.84
1929	119.52	74.13	534.58	966.08	55.31	1 760.92	463.07	145.58	170.73
1930	123.30	77.29	544.28	967.97	55.42	1 779.49	472.22	146.29	178.59
1931	116.09	61.72	559.79	958.34	54.66	1 761.14	471.10	153.51	180.03
1932	112.63	66.02	553.65	949.70	55.73	1 748.47	498.69	148.07	186.32
1933	113.75	63.52	573.78	980.58	58.15	1 800.52	485.31	153.11	184.09
1934	187.76	58.72	594.81	915.04	50.37	1 816.75	486.16	157.03	189.04
1935	237.81	62.16	620.30	871.84	45.13	1 847.32	495.90	152.68	188.58
1936	301.73	59.26	604.37	851.68	43.88	1 870.80	515.92	147.62	186.04
1937	320.35	59.24	602.58	854.32	44.84	1 890.97	519.09	144.43	185.02
1938	349.51	53.92	598.12	852.03	44.84	1 908.41	535.46	143.37	180.24

Relative tall. 1900 = 100.

1900	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1907	99.17	115.28	90.88	109.31	81.09	104.36	112.19	154.55	426.38
1917	172.04	83.04	120.11	106.06	110.14	109.23	125.58	73.86	398.82
1918	326.81	113.62	159.76	142.63	156.83	150.44	144.71	62.83	520.92
1923	200.95	84.06	126.94	106.54	106.45	111.62	126.95	143.00	607.17
1924	171.68	79.05	139.72	95.97	104.63	106.88	129.58	152.38	651.63
1925	177.01	68.92	142.45	100.36	100.17	109.27	129.42	127.75	691.97
1926	177.28	72.80	146.80	100.62	95.91	110.57	132.11	124.51	711.40
1927	197.36	71.72	153.68	100.04	89.87	112.09	136.87	127.85	745.10
1928	228.02	57.13	152.45	102.61	90.11	113.09	138.34	122.17	785.66
1929	237.33	57.05	135.47	99.60	72.93	106.73	126.98	165.54	913.48
1930	244.84	59.48	137.93	99.79	73.07	107.86	129.49	166.35	955.54
1931	230.52	47.50	141.86	98.80	72.07	106.75	129.18	174.56	963.24
1932	223.65	50.80	140.31	97.91	73.48	105.98	136.74	168.38	996.90
1933	225.87	48.88	145.41	101.09	76.67	109.13	133.07	174.11	984.97
1934	372.84	45.19	150.74	94.33	66.42	110.12	133.31	178.56	1 011.45
1935	472.22	47.83	157.20	89.88	59.51	111.97	135.98	173.62	1 008.99
1936	599.15	45.60	153.16	87.80	57.86	113.39	141.47	167.86	995.40
1937	636.12	45.59	152.71	88.07	59.12	114.62	142.34	164.24	989.94
1938	694.02	41.49	151.58	87.84	59.12	115.67	146.83	163.03	964.37

De ekstraordinært store arealer åpen åker og særlig korn i 1918 skyldtes krisetiden og tvangsdyrkingen og ble redusert sterkt igjen i de følgende år.

De representative tellinger 1923—1928 bygde som før nevnt på rasjonerings-tellingen 1918. Det er mulig at dette kan ha ført til at de representative tel-

linger for denne periode viser noe for høye åkerarealer og at nedgangen i korn- og potetarealene fra 1928 til 1929 er mer beregningsmessig enn faktisk.

Så sterk som økningen i hvetearealet i de siste år har vært, er det — etter de erfaringer en har med de representative tellinger — sannsynlig at økningen ikke helt ut er kommet fram i oppgavene. Særlig gjelder dette de fylkene hvor hvetearealet før var lite og økningen har vært særlig sterk — som i Opland, Rogaland og Trøndelagsfylkene.

Siden århundreskiftet er arealet av rotfrukter 10-doblet, arealet av grønnfôr økt med 63 pst., av poteter med nesten 47 pst. Kornarealet er i alt økt med 15.7 pst., men det er foregått en sterk forskyvning kornslagene imellom, med økning i hvete- og byggarealene, nedgang for rug, havre og blandkorn. Mens hvetearealet i dette tidsrom er nesten 7-doblet og byggarealet steget med over 50 pst., er rugarealet gått ned til under det halve, arealet av blandkorn er gått tilbake med over 40 pst., havrearealet med 12 pst.

Ved siden av denne økningen i arealene er det imidlertid — som en skal komme tilbake til i neste avsnitt — en betydelig økning i avlen pr. arealenhet i løpet av denne tiden, slik at avkastingen i alt viser en betydelig sterkere stigning enn stigningen i areal.

Om utviklingen i de enkelte fylkene siden 1900 viser en til det som er sagt i oversikten for 1937, s. 6 og 7. I oversikten for den fullstendige jordbruksstillingen som skal holdes i sommer, skal en komme nærmere inn på dette.

II. Avlingen.

Den offisielle høststatistikken omfatter: 1. Landbruksdirektørens foreløpige meldinger om høstutsiktene for de forskjellige slags jordbruks- og hagebruksvekster ved utgangen av vekstmånedene, med en foreløpig beregning av høstutbyttet ved utgangen av september. 2. Byråets endelige beregninger av avlingsresultatet for jordbruksvekstene etter herredsvise oppgaver innhentet av jordstyrene (fra 1925 av). 3. Fra 1933 av beregning av hagebrukets avkastning etter oppgaver fra hagebruksfunksjonærene.

I Statistiske Meddelelser for 1938, nr. 10 og 11 er tatt inn et sammendrag av Landbruksdirektørens meldinger om høstutsiktene og oppgaver over høyavlingen, i nr. 12 om avlen av poteter og rotfrukter og i nr. 1 og 2 for 1939 om hagebrukets avkastning.

a) Jordbruket.

De fylkesvise beregninger over årets avling er tatt inn i tabell 2.

Sammenliknet med de to foregående år var årets høstutbytte av de forskjellige jordbruksvekster:

	Beregnet avling			Høstutbyttet pr. dekar i pst. av middelsåret		
	1938	1937	1936	1938	1937	1936
	Tonn	Tonn	Tonn			
Korn og erter	416 527	408 361	364 705	98.4	99.1	89.8
Poteter	937 635	860 551	945 847	87.0	81.0	89.5
Fôrnepe	500 456	506 219	512 487	91.5	90.4	87.8
Kålrot	232 277	213 766	205 146	88.3	85.5	87.5
Høy	2 999 719	2 901 428	2 301 681	109.6	109.3	87.3
Halm	612 655	605 261	548 891	100.7	100.0	91.7
Grønnfôr (tørt)	71 422	67 061	71 168	99.6	95.0	98.1
Fôreheter i alt	2 036 526	1 968 264	1 694 042	103.1	102.1	88.6

Høstutbyttet i prosent av middelsår gjelder utbyttet pr. dekar og blir således ikke påvirket av endringer i arealet.

Ved omregningen til fôreheter er brukt følgende forholdstall: 1 f.e. = 1 kg hvete, rug, bygg, erter, 1.2 kg havre, 1.1 kg blandkorn, 4.5 kg poteter, 9 kg kålrot, 12 kg fôrnepe, 2.5 kg høy, 4.1 kg halm, 2.5 kg tørt grønnfôr.

I tillegg til denne beregnede avlingsmengde kommer utbyttet av utslåttene, avkastingen av beitene — som etter den representative beitetelling i 1935 var beregnet til 777 510 tonn f.e. i 1935 — og hagebrukets avkastning som blir beregnet særskilt.

Det samlede høstutbytte i 1938 av korn, poteter, rotfrukter, høy, halm og grønnfôr regnet i fôreheter er det største vi noen gang har hatt, 68 mill. fôreheter eller 3.5 pst. større enn i 1937, som inntil da var toppen. Avlingens kvalitet var dog gjennomgående bedre i 1937 enn i 1938. Når en skal dømme om de oppgitte prosenter i forhold til middelsår må en huske på at begrepet middelsår nærmest betegner den avlingsmengden en regner med å få i jevnt gode år, når intet uforutsett støter til. Det er bare den mest årsikre veksten, høyet, som i gjennomsnitt for en lengere årrekke kommer opp i omtrent 100 pst. av middelsårsavl. For åkervekstene er gjennomsnittsprosentene for perioden 1900—1938 mellom 90 og 92, for høstutbyttet i alt 95.9 (se s. 10).

Når høyavlingen i 1938 i riket under ett endog overstiger den store avling i 1937, skriver dette seg fra de betydelig større høyavlinger i 1938 i det nordafjelske. Derimot ble høyavlingen i noen av Østlandsfylkene, særlig Østfold og Vestfold, atskillig mindre enn i 1937. Kvaliteten av høyet ble best i Trøndelagen og på Oplandene, ellers ble den ujevn på grunn av det ustadige innhøstingsværet. (Om korreksjon av de eldre beregninger av høyavlingen, se s. 10 flg.).

Potetavlingen ble også større enn i 1937. Potetarealet økte siste år med 16 000 dekar og gjennomsnittsavlen pr. dekar er også noe større enn i 1937. Hele Østlandsområdet og de to nordligste fylker fikk i 1938 en relativt bra potetavling — mellom 90 og 103 pst. av middelsår — mens Vestlandet og Trøndelagen fikk betydelig under middelsårsavling, dårligst i Hordaland med

62 pst. Optakingen foregikk over hele landet under ugunstige værforhold og det var atskillig råte.

Også av fôrnepe og kålrot ble det i Østlandsfylkene bortimot middelsårsavling, mens utbyttet på Vestlandet og i Trøndelagen lå betydelig under. Grønnfôret slo godt til over hele landet, men kvaliteten ble ikke så god som i 1937.

Også kornavlingen ble noe større enn i 1937, 416 500 tonn mot 408 400 tonn i 1937. Økningen i forhold til 1937 skyldes for vårhveten økt areal, for havre og blandkorn større avl pr. dekar. Av de enkelte kornartene slo blandkorn og havre best til i 1938, høsthvete, bygg og vårrug dårligst. Særlig godt slo havren og blandkornet til på Østlandet. Atskillig av kornet ble skadd under innhøstingen. På grunn av relativt høy temperatur i forbindelse med mye nedbør grodde kornet delvis på stauren.

Beitene ga gjennomgående godt utbytte, selv om fjellbeitene kom noe sent i gang.

Det samlede høstutbytte av korn, poteter, høy, halm, grønnfôr og rotfrukter i 1 000 f.e. var fylkesvis i 1938 sammenliknet med 1937 og 1936 og femåret 1931—1935:

	Høstutbytte i 1 000 f.e.				I pst. av middelsår		
	1938	1937	1936	1931-35 ¹⁾	1938	1937	1936
Østfold	163 400	174 325	133 721	138 561	101.7	108.0	83.0
Akershus	197 716	196 248	162 797	154 901	106.1	106.2	88.4
Hedmark	210 072	203 024	183 668	166 923	103.7	105.9	96.8
Opland	188 824	179 169	161 986	144 415	102.8	105.9	96.4
Buskerud	105 347	108 828	95 138	86 662	101.8	105.7	92.7
Vestfold	114 916	112 240	100 837	94 513	100.9	101.0	91.0
Telemark	71 085	69 040	61 475	57 869	103.2	104.2	93.2
Aust-Agder	36 702	36 265	32 132	32 320	101.1	100.5	89.9
Vest-Agder	46 814	46 663	35 750	39 787	105.8	105.5	81.7
Rogaland	115 265	116 245	96 676	103 513	99.0	101.4	85.3
Hordaland	94 476	96 970	70 018	86 447	100.6	102.6	74.9
Sogn og Fjordane	80 830	82 894	55 107	73 976	99.8	102.4	68.8
Møre og Romsdal	115 637	111 805	84 428	105 766	104.6	98.3	74.7
Sør-Trøndelag	154 733	136 919	131 137	124 814	105.9	94.5	91.3
Nord-Trøndelag	149 309	135 247	117 293	119 573	103.0	96.4	84.3
Nordland	120 921	103 860	111 528	92 423	103.7	93.6	102.5
Troms	59 059	50 300	49 619	41 230	106.3	100.9	102.4
Finmark	11 420	8 222	10 732	9 020	105.2	72.8	99.2
Rikets bygder	2 036 526	1 968 264	1 694 042	1 672 713	103.1	102.1	88.6

I mengde var således høstutbyttet i 1938 jevnt godt over hele landet, i de enkelte fylker mellom 99 og 106.3 pst. av middelsår.

Om verdien av avlingen, se s. 39.

Beregningen av det enkelte års høstutbytte bygger som før nevnt etter den nye ordning av høststatistikken (fra 1925) på jordstyrenes oppgaver over avl pr. dekar i det angjeldende år, mens utgangspunktet før var den beregnede middelsårsavl.

¹⁾ Uten grønnfôr.

For årene 1925—1938 har avlen i de enkelte år for rikets bygder vært oppgitt til (kg pr. dekar):

År	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Bland- korn	Potet	Før- nepe	Kål- rot	Høy i alt
1925	150	174	201	180	208	1 989	4 174	3 804	366
1926	179	174	193	198	210	1 857	4 002	3 761	349
1927	166	165	168	189	182	1 212	3 488	3 210	372
1928	189	170	186	185	192	1 885	3 921	3 170	310
1929	171	184	185	183	194	1 944	4 341	3 602	353
1930	159	183	197	204	209	1 622	3 898	3 635	404
1931	139	156	164	144	148	1 644	3 497	3 396	381
1932	181	201	214	204	213	2 076	4 465	3 922	367
1933	181	175	174	184	195	2 013	3 846	3 701	305
1934	175	171	194	193	188	1 647	3 894	3 606	387
1935	214	198	198	209	217	1 848	3 823	3 545	391
1936	189	182	190	201	208	1 833	3 961	3 621	343
1937	212	190	214	221	215	1 658	4 064	3 536	431
1938	205	204	208	231	238	1 751	4 175	3 847	444

Ved siden av disse oppgavene over årets avl pr. dekar gir jordstyrene også tall for årets høstutbytte i forhold til «middelsåret». Som allerede nevnt betegner begrepet «middelsårsavl» ikke det faktiske gjennomsnitt gjennom en viss rekke år men nærmest den avlingsmengde pr. arealenhet en regner med å få i jevnt gode år, når intet uforutsett støter til.

Tabellen s. 10 viser hvordan de enkelte års høstutbytte har vært ansatt i forhold til middelsåret for perioden 1900—1938. Det er bare den mest årsikre vekst, høyet, som i gjennomsnitt kommer opp i omtrent 100 pst. av middelsårs avl (98.9), mens gjennomsnittsprosenten for åkervekstene ligger mellom 90 og 92, bare erter ligger lavere, 87. For alle vekstslagene under ett, omregnet til f.e., ligger gjennomsnittsprosenten på 95.9.

Den beregnede middelsårsavl pr. dekar etter jordstyrenes oppgaver i 1925, 1930 og 1935 er nedenfor stilt sammen med oppgavene fra lensmennene for femårsperiodene 1901/05 — 1916/20.

	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Bland- korn	Erter	Potet	Før- nepe	Høy		Halm
									fra eng på dyrket jord	fra na- turlig eng	
1901—05	167	174	181	165	179	152	1 585	—	—	—	—
1906—10	172	179	191	171	192	166	1 611	3 854	—	—	323
1911—15	178	180	196	176	192	160	1 702	3 843	—	—	327
1916—20	185	188	207	201	205	177	1 771	3 689	—	—	312
1925....	180	195	203	201	206	189	1 900	4 191	409	233	302
1930....	186	197	205	203	208	185	1 922	4 261	420	246	305
1935....	202	202	209	211	212	192	2 043	4 509	438	226	311

De oppgaver en har over middelsårs avl av høy pr. dekar før 1925 skulle gjelde all eng under ett, men etter oppgavene å dømme må det vesentlig være tatt hensyn til den dyrkede eng.

Selv om oppgavene over middelsårsavlen etter det som er sagt foran ligger for høyt til å være uttrykk for den faktiske gjennomsnittsavling, gir tallene dog et godt uttrykk for den relative stigning i avlingsmengde pr. dekar gjennom disse år. Oppfatningen av begrepet middelsår, i forhold til de oppnådde avlingsmengder har vært den samme hele tiden. Bedre jordbearbeiding, bedre avgrøfting, rikeligere gjødsling, særlig etter at bruken av kunstgjødsel blev alminnelig, og den nyere tids arbeid med planteforedlingen og utvalg av riktytende stammer av de forskjellige kulturplanter, viser her sitt resultat.

Høstutbyttet i forhold til middelsår 1900—1938.

År	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Bland- korn	Korn og erter i alt	Potet	Fôr- nepe	Høy i alt	Høst- utbyttet i alt
1900.....	99	99	93	97	101	99	96	90	83	87
1901.....	98	98	85	84	83	86	102	95	105	101
1902.....	79	87	64	68	61	68	78	67	77	76
1903.....	92	96	97	92	96	94	101	98	102	100
1904.....	63	80	74	70	76	72	76	85	88	84
1905.....	98	110	103	100	105	102	114	100	102	104
1906.....	90	108	97	94	98	96	93	89	95	95
1907.....	87	92	77	70	66	72	75	82	112	98
1908.....	104	83	108	110	111	106	104	100	118	113
1909.....	99	95	92	86	89	88	84	91	103	98
1910.....	93	85	103	102	108	101	85	88	98	97
1911.....	85	89	90	84	80	86	83	77	89	86
1912.....	104	98	103	108	106	106	111	106	111	109
1913.....	101	92	106	106	109	104	101	102	107	105
1914.....	84	98	82	73	74	77	101	78	102	94
1915.....	89	78	89	94	90	91	73	71	91	89
1916.....	87	68	101	104	105	101	98	92	104	102
1917.....	85	70	95	93	96	93	105	93	85	90
1918.....	96	95	98	98	99	98	84	88	94	95
1919.....	95	92	92	90	96	92	110	96	94	96
1920.....	91	92	95	90	96	92	91	88	104	99
1921.....	88	99	75	77	82	79	76	85	101	91
1922.....	96	101	93	91	94	93	99	87	101	98
1923.....	85	94	72	64	69	69	82	88	90	84
1924.....	84	83	90	82	87	85	70	76	106	95
1925.....	83	89	99	89	101	93	105	100	107	102
1926.....	98	89	95	99	102	97	97	94	101	98
1927.....	90	84	83	94	88	89	64	82	107	96
1928.....	103	88	91	92	93	92	99	92	89	92
1929.....	93	94	91	91	94	91	102	102	96	96
1930.....	85	93	96	101	100	98	84	92	108	102
1931.....	74	79	80	71	71	74	86	82	102	93
1932.....	97	102	105	100	102	102	108	105	98	100
1933.....	97	89	85	91	93	89	105	90	80	85
1934.....	94	87	95	95	91	95	86	91	101	97
1935.....	106	98	96	99	103	99	91	85	101	98
1936.....	88	84	87	93	96	90	90	88	87	89
1937.....	98	88	98	101	99	99	81	90	109	102
1938.....	97	96	94	102	103	98	87	92	110	103
Gj.snitt										
1900—1938	91.7	90.8	91.5	90.9	92.6	91.2	91.7	89.7	98.9	95.9

De årlige beregninger over avlingsmengden i årene 1900—1924 var slik de forelå av forskjellige grunner ikke sammenliknbare med de nyere beregninger. Årlige oppgaver over arealene til bruk for avlingsberegningen hadde man ikke før i 1923. Beregningene av avlen av åkervekster i 1900 og 1901 bygde på areal-

oppgavene fra 1890, fra 1902 til 1907 på oppgavene fra 1900. For beregningen av høyavlingen er til og med 1907 brukt oppgaver fra professor Hellands «Jordbunden i Norge», vesentlig hentet fra Hovedskyldligningskommissionens innstilling. Fra 1908 til 1912 bygde beregningene på arealoppgavene fra 1907, fra 1913 til 1915 på de beregnede arealoppgaver for 1910, i 1916 og 1917 på beregnede tall henholdsvis for 1915 og 1917. Rasjoneringsstillingens oppgaver i 1918 var lagt til grunn for beregningene i 1918 til 1921, i 1922 med et tillegg for nydyrkingen. Beregningene i 1923 og 1924 bygde på de representative tellinger for de samme år. Som en før har påpekt viser tellingen av 1907 for høye engarealer, rasjoneringsstillingen i 1918 på den annen side for lave engarealer; som nevnt var dessuten oppgavene over middelsårsavlen av

Høstutbyttet i rikets bygder 1900—1938. (Reviderte tall for 1900—1924.)

År	Korn og erter	Poteter	Rotfrukter	Høy	Halm	Tilsammen i 1 000 f.e.	Beregnet middelsårsavling i 1 000 f.e.	Årets høstutbytte i pst. av middelsår
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn			
1900	276 706	553 815	60 541	1 735 175	439 833	1 178 922	1 354 044	87.1
1901	243 211	591 539	94 992	2 186 838	568 653	1 372 916	1 357 189	101.2
1902	193 067	464 116	82 326	1 633 254	402 307	1 036 001	1 360 347	76.2
1903	267 123	608 714	167 615	2 114 295	534 896	1 367 332	1 363 504	100.3
1904	204 754	461 085	159 515	1 859 256	422 238	1 148 197	1 366 666	84.0
1905	293 925	709 238	229 954	2 150 925	503 858	1 426 170	1 369 811	104.1
1906	290 844	604 223	249 055	2 044 826	502 848	1 359 009	1 424 963	95.4
1907	219 304	483 323	233 839	2 342 892	526 151	1 391 964	1 428 119	97.5
1908	322 438	689 390	325 095	2 514 613	585 245	1 619 429	1 430 762	113.2
1909	269 237	564 979	291 472	2 191 630	527 119	1 399 528	1 433 405	97.6
1910	307 424	570 303	307 377	2 061 339	551 720	1 388 964	1 436 044	96.7
1911	269 500	606 328	239 702	1 956 594	455 780	1 292 916	1 496 178	86.4
1912	335 807	809 353	349 813	2 467 595	590 679	1 643 771	1 502 651	109.4
1913	331 753	750 199	326 682	2 377 398	590 277	1 589 671	1 509 157	105.3
1914	249 115	753 271	246 694	2 280 514	411 226	1 428 286	1 515 625	94.2
1915	294 573	549 306	220 135	2 023 103	593 886	1 360 803	1 522 117	89.4
1916	362 419	787 849	276 739	2 403 023	565 706	1 624 103	1 588 049	102.3
1917	335 516	846 142	270 270	1 964 840	526 653	1 428 734	1 594 744	89.6
1918	488 616	779 894	332 977	1 935 971	785 461	1 610 228	1 702 727	94.6
1919	414 080	991 364	375 738	2 012 812	668 720	1 596 106	1 669 618	95.6
1920	372 777	805 233	355 282	2 306 242	607 699	1 617 532	1 636 518	98.8
1921	313 188	701 264	386 918	2 249 708	483 080	1 490 832	1 636 252	91.1
1922	353 552	897 290	400 873	2 252 446	566 771	1 593 993	1 619 591	98.4
1923	255 931	720 941	421 579	2 008 605	440 528	1 342 148	1 602 933	83.7
1924	301 368	628 897	388 170	2 376 680	488 067	1 518 647	1 595 083	95.2
1925	334 606	938 952	532 428	2 428 391	499 606	1 652 366	1 615 801	102.3
1926	354 946	894 585	526 901	2 325 566	515 949	1 622 366	1 652 659	98.2
1927	331 667	605 061	479 002	2 485 503	523 465	1 598 304	1 663 448	96.1
1928	345 194	950 724	555 619	2 081 133	572 297	1 545 307	1 681 831	91.9
1929	321 664	900 020	713 458	2 347 452	504 241	1 616 475	1 688 850	95.7
1930	352 187	765 952	685 557	2 680 581	538 583	1 753 202	1 717 276	102.1
1931	264 617	774 321	625 300	2 540 479	464 714	1 598 594	1 722 025	92.8
1932	359 262	1 035 007	807 774	2 453 161	531 254	1 738 942	1 736 568	100.1
1933	325 078	976 776	701 600	2 037 921	460 151	1 501 456	1 763 113	85.2
1934	345 740	800 543	722 291	2 592 509	522 672	1 722 871	1 775 018	97.0
1935	380 169	916 458	706 507	2 621 220	560 063	1 801 703	1 833 224	98.2
1936	364 705	945 847	717 633	2 301 681	548 891	1 665 575	1 883 759	88.6
1937	408 361	860 551	719 985	2 901 428	605 261	1 941 440	1 900 267	102.2
1938	416 527	937 635	732 734	2 999 719	612 655	2 007 957	1 947 322	103.1

høy før 1925 i visse distrikter for høye fordi det vesentlig var tatt hensyn til avkastingen av den kunstige eng.

Byrået har derfor foretatt en revisjon av avlingsoppgavene for perioden 1900—1924. I tabellen på foreg. side er de reviderte tall for de enkelte år stilt sammen med de nyere beregninger så man får en samlet oversikt over høstutbyttet i hvert av årene 1900—1938. Grønnfôr er ikke tatt med da en her bare har oppgaver fra 1935.

Korreksjonene er utført på den måten at en for hver enkelt vekst fylkesvis har gått ut fra arealoppgavene i de år som det forelå oppgaver for og utjevnet differansene på de mellomliggende år. Engarealene er så vidt mulig korrigert. På grunnlag av disse årlige arealtall og femårsperiodens middelsårsavl pr. dekar har man deretter fylkesvis beregnet middelsårsavlingen (for høyet er brukt korrigerte avlingstall). Den beregnede middelsårsavl er så sammenholdt med den for hver enkelt vekst i det enkelte fylke oppgitte avlingsprosent i forhold til middelsår og årets høstutbytte utregnet på grunnlag av dette.

Den samlede avling er både for det enkelte års høstutbytte og for det beregnede middelsår omregnet til førenheter og årets samlede høstutbytte i prosent av middelsår er beregnet på grunnlag av dette.

Det gjennomsnittlige høstutbytte pr. år i de forskjellige femårsperioder etter 1900 etter de korrigerte tall fremgår av følgende sammenstilling:

	Gjennomsnittlig høstutbytte pr. år						
	1901—05	1906—10	1911—15	1916—20	1921—25	1926—30	1931—35
a) i tonn.							
Hvete	7 377	8 208	10 994	19 118	15 087	18 837	28 135
Rug	23 120	24 689	21 864	19 950	19 344	14 444	11 260
Bygg	57 241	65 190	75 228	106 005	92 755	106 186	109 781
Havre.....	137 313	167 221	171 135	226 401	167 981	187 079	173 935
Blandkorn	10 380	11 048	12 369	19 003	14 356	12 608	10 110
Erter	4 985	5 492	4 560	4 205	2 206	1 978	1 753
Korn og erter i alt	240 416	281 848	296 150	394 682	311 729	341 132	334 974
Poteter.....	566 938	582 444	693 691	842 096	777 069	823 268	900 621
Fôrnepe	146 880	281 368	276 605	322 201	425 994	486 775	545 313
Kålrot						105 332	167 382
Poteter og rotfr. i alt ..	713 818	863 812	970 296	1 164 297	1 203 063	1 415 375	1 613 316
Høy	1 988 914	2 231 060	2 221 041	2 124 578	2 263 166	2 384 047	2 449 058
Halm	486 390	538 617	528 370	630 848	495 610	530 907	507 771
Stråfôr i alt	2 475 304	2 769 677	2 749 411	2 755 426	2 758 776	2 914 954	2 956 829
b) i 1 000 f.e.							
Korn og erter	216 586	252 974	266 504	355 220	282 427	308 806	305 066
Poteter og rotfrukter..	139 339	155 011	179 300	216 423	211 030	235 217	264 179
Stråfôr	914 198	1 023 794	1 017 286	1 003 697	1 026 140	1 083 108	1 103 468
Tilsammen	1 270 123	1 431 779	1 463 090	1 575 340	1 519 597	1 627 131	1 672 713

Utenom denne beregning kommer så utbyttet av hagebruket, av grønnfôr, av utslåttene og beitene.

Når den gjennomsnittlige kornavling viser nedgang fra femårsperioden 1926—1930 til 1931—1935 skyldes dette det særskilt dårlige kornår 1931, da kornavlingen var nesten 100 000 tonn mindre enn vanlig.

Kornavlens andel i det samlede høstutbytte var i 1901—1905 17.1 pst. mot i 1931—1935 18.2 pst.; potet- og rotfruktavlens andel er økt fra 11.0 til 15.8 pst., mens stråfôravlens andel er gått ned fra 71.9 til 66.0 pst.

b) Hagebruket.

Beregning av hagebrukets avkastning ble første gang foretatt for året 1933, se Statistiske Meddelelser for 1934, nr. 3 og 4, hvor det er gjort rede for det grunnlag beregningen bygger på. Tilsvarende oppgaver for 1934, 1935, 1936 og 1937 er tatt inn i Statistiske Meddelelser henholdsvis 1935 nr. 2, 1936 nr. 1, 1937 nr. 1 og 2 og 1938 nr. 1. Oppgavene for 1938 er hentet inn på samme måte som de tidligere.

Avlingsoppgavene skal for alle vekstslag gjelde vare som en kan regne som godt nyttbar i husholdningen, eller som ved salg kan bli regnet som god torgvare. Under «kål» er det regnet med de forskjellige slag i det forhold de blir dyrket i distriktet. Av tomater regner en med det som når modning, eventuelt ved «ettermodning», og den i regelen lille brøkdelen av de grønne, som skjønnsmessig blir brukt til sylting.

Følgende sammendrag gir en oversikt over utviklingen siden 1929, stillingen i 1938 osv.

	Antall eller areal i 1938 i prosent av 1929	Antall trær og busker, areal i dekar, m ² 1938	Middels-årsavl pr. enhet kg	Beregnet samlet middelsårsavling tonn	Avl i 1938 i prosent av middelsårsavling	Beregnet samlet avl		
						i 1938 tonn	i 1937 tonn	i 1936 tonn
		Trær.	Pr. tre.					
Epler	132.7	1 567 865	14.6	22 847.1	49.1	11 210.5	24 062.2	15 474.5
Pærer	112.7	314 247	14.2	4 453.8	67.0	2 985.3	3 670.9	2 114.0
Plommer	125.1	667 931	12.9	8 596.5	88.4	7 601.1	6 349.9	8 912.3
Kirsebær og moreller	108.6	563 495	10.0	5 647.4	81.6	4 611.1	3 951.3	6 072.7
		Busker.	Pr. busk.					
Rips	106.2	2 116 607	4.5	9 584.1	92.3	8 847.2	9 291.4	9 110.4
Solbær	93.6	1 304 672	2.0	2 578.7	90.2	2 325.5	2 409.5	2 473.1
Stikkelsbær	105.5	1 354 223	2.7	3 610.0	92.5	3 339.6	3 411.0	3 296.0
		Dekar.	Pr. dekar.					
Jordbær	121.5	7 100	429	3 044.4	80.4	2 448.6	3 001.0	2 338.3
Bringebær.....	116.7	5 705	440	2 511.6	85.3	2 142.6	2 503.1	2 184.9
Kål	132.1	17 036	2 937	50 032.1	105.9	52 967.8	49 106.8	48 270.6
Gulrot.....	100.3	8 010	2 287	18 317.4	87.2	15 972.9	17 603.5	16 779.7
Bønner	122.8	919	473	434.1	89.4	388.1	394.5	424.8
Hageerter	189.8	643	548	352.4	77.0	271.5	339.8	235.8
Purre	147.3	266	1 922	510.8	97.4	497.7	474.7	454.9
Selleri	148.1	342	1 182	403.8	88.3	356.5	361.2	331.0
Persille	124.1	229	1 029	235.7	91.1	214.6	213.8	227.3
Rødbeter	128.7	173	2 194	379.9	97.1	368.8	349.4	378.7
Neper	127.1	37	1 865	68.3	95.0	64.8	67.6	60.6
Andre grønnsaker..	131.5	84	486	40.6	90.0	36.6	38.7	37.9
Rabarbra	112.8	218	3 840	837.6	98.5	825.2	829.3	808.6
Agurker på friland.	122.3	532	364	193.5	77.0	148.9	176.7	204.5
Tomater —) —	147.5	111	852	94.7	78.2	74.0	89.7	89.5
		m ² .	Pr. m ² .					
Agurker under glass	132.6	59 544	12.2	725.3	98.1	711.2	717.3	679.3
Tomater —) —	154.2	198 899	9.6	1 910.4	92.9	1 773.9	1 891.4	1 728.0

Landets samlede fruktavling av matnyttig eller salgbar vare er for 1938 beregnet til 26 408 tonn mot 38 034 tonn i 1937, 32 574 tonn i 1936, 49 161 tonn i 1935, 24 636 tonn i 1934 og 47 725 tonn i 1933. Bæravlingen var i alt i 1938 19 104 tonn mot 20 616 tonn i 1937, 19 403 tonn i 1936, 20 192 tonn i 1935, 17 494 tonn i 1934 og 16 112 tonn i 1933. Grønnsakavlingen i 1938 er beregnet til 74 673 tonn mot 72 654 tonn i 1937, 70 711 tonn i 1936, 55 372 tonn i 1935, 73 959 tonn i 1934 og 58 294 tonn i 1933. Av de år en har slike beregninger for, er det bare 1934 som viser mindre fruktavling enn 1938. Det var særlig eplene, som slo feil siste år. Bæravlingen viser i det hele tatt langt mindre variasjoner fra år til annet. Når grønnsakavlingen i 1938 i alt er større enn de foregående år, kommer det av at kålen slo godt til, ellers var grønnsakavlingen under middelsår.

På Østlandet og Sørlandet blomstret steinfrukttrærne og pærene rikt. Eplenes blomstring varierte sterkt, men var i alt under middels. På Vestlandet blomstret steinfrukttrærne gjennomgående ganske rikt, epler og pærer mindre bra.

Ansettingen av kart var overalt dårlig for eplene, for pærene mere varierende. Eplene ble atskillig skadd av skurv og rognebærmøll. Gulrøttene ble som i de foregående år mangesteds sterkt angrepet av krusesyken og gulrotfluen.

Epleavlingen i 1938 er beregnet til 11 211 tonn eller 49 pst. av middelsår, det laveste tall siden disse beregningene tok til, nærmest kommer 1934 med 12 154 tonn. I de 6 årene en har disse oppgavene for viser annet-hvert år — 1933, 1935 og 1937 — en relativt stor epleavling, mens 1934, 1936 og 1938 viser liten epleavling. For Rogaland, Hordaland og Nord-Trøndelag er epleavlingen i 1938 oppgitt til bare 25 pst. av middelsår. Best står Buskerud med 70 pst. og Vestfold med 65 pst.

Pæreeavlingen i 1938 er beregnet til 2 985 tonn eller 67 pst. av middelsår. Også pærene slo dårligst til i Hordaland med 25 pst. av middelsår. For Sogn og Fjordane er gitt opp 45 pst. Over middelsår var pæreeavlingen i Buskerud og Vestfold.

For p l o m m e r er avlingen i 1938 beregnet til 7 601 tonn eller 88.4 pst. av middelsår, dårligst i Østfold, Hordaland og Sogn og Fjordane, ellers omkring et middelsårs avling. Avlingen av kirsebær og moreller er beregnet til 4 611 tonn eller 81.6 pst. av middelsårsavl. I Hordaland er avlingen bare oppgitt til 15 pst. av middelsår. Årsaken hertil er å søke i dårlig vær med snøbyer i blomstringstiden.

For de nordligste fylkene, hvor antallet av frukttrær i det hele er lite, og hvor dyrkingen bare lykkes på de gunstigste lokaliteter og under gode værforhold, har en ikke foretatt noen beregning av avkastingen.

Bæravlingen ble også stort sett under middels. På Østlandet og Sørlandet ble det middelsårs eller bortimot middelsårs avling av rips, solbær og stikkelsbær. For jordbær svinger prosentene mellom 60 i Hordaland og 150 i Hedmark, gjennomsnitt for hele landet 80.4 pst. av middelsår. For bringebær 85.3 pst.

Av grønnsakene slo som før nevnt kålen godt til, ellers ble det

under middelsårs grønnsakavling. Kålavlingen er beregnet til 52 968 tonn eller 105.9 pst. av middelsår. For Akershus og Hedmark er gitt opp 120 pst. av middelsår for kål. Oppgavene omfatter som nevnt alle slags kål; de arealoppgaver en har, omfatter all kål under ett, og avlingsoppgavene er derfor også ansatt med hensyn til dette. Gulrotavlen er beregnet til 15 973 tonn eller 87 pst. av middelsår. Som vanlig ble gulrotavlingen i flere distrikter sterkt redusert av krusesyke og gulrotflue.

I forhold til avlen av kål og gulrot utgjør avlen av de andre grønnsaker forholdsvis beskjedne mengder, men arealene øker stort sett år for år. Avlingen ble som allerede nevnt noe under et middelsårs.

Hele avlen av kålrot blir i statistikken regnet med under jordbruksvekstene, både i mengde- og verdiberegningen. Kålrotavlingen er for 1938 beregnet til i alt 232 277 tonn, eller 88.3 pst. av middelsår. En har ikke materiale til å avgjøre hvor mye av dette som blir brukt til mat. Det meste går til fôr.

Til sammenlikning med oppgavene over vår egen produksjon av frukt, bær og grønnsaker er nedenfor stilt sammen oppgaver over innførselen i de senere år av epler, pærer og friske grønnsaker.

	1938	Innførsel i tonn		
		1937	1936	1935
Epler	5 028	2 540	2 064	2 420
Pærer	587	323	212	259
Hodekål, alle slags	1 473	1 453	1 759	559
Gulrøtter	463	843	1 123	174
Meloner	123	28	18	156
Tomater	369	241	252	273
Asparges og artisjokker	5	9	6	6
Løk.	3 090	3 083	2 939	2 808
Knollselleri	43	11	18	22
Andre friske grønnsaker	1 128	785	483	542

Den aller vesentligste del av innførselen av disse varer faller i alminnelighet på første halvår. Når innførselen av epler er så stor i 1938 kommer dette av stor innførsel i november og særlig desember på grunn av årets dårlige epleavling.

Tabell 3 viser hvorledes avlen av de forskjellige hagevekster fordeler seg fylkesvis og hvorledes utbyttet i de enkelte fylker står i forhold til middelsåret. En skal merke at oppgavene også omfatter byene.

Verdien av hagebrukets avkastning er for 1938 sammenliknet med 1937, 1936, 1935 og 1934 beregnet til:

	1938	Verdi i 1 000 kr.			
		1937	1936	1935	1934
Frukt	11 815	13 771	14 398	18 113	11 254
Bær	9 158	8 454	7 215	7 269	6 757
Grønnsaker	8 922	8 081	6 895	7 680	7 626
Blomster, potteplanter m. v. og planteskoleartikler ...	15 000	15 000	14 000	13 000	12 000
Tilsammen	44 895	45 306	42 508	46 062	37 637

I de år avlingsresultatet er mindre godt, vil prisene være relativt høye; er avlingen stor, blir prisene lavere. Den beregnede totalverdi viser derfor langt mindre variasjoner enn avlingsmengden.

III. Husdyrholdet.

Når en sammenlikner oppgaver over tallet på husdyr må en være oppmerksom på årstiden for tellingen. Det er nemlig en vesentlig forskjell mellom tallet av vinterfødde dyr (tellingene omkring nyttår) og tallet av dyr i sommertiden (tellingene i juni eller september). Om våren settes det alltid på mange ungdyr, mens slaktingen særlig foregår i høstmånedene — mere og mindre utpreget for de forskjellige dyreslag. Tallet av dyr vil derfor være betydelig større ved tellingene i sommerhalvåret enn ved vintertellingene. For hest og melkekyr er sesongvariasjonene minst. De husdyrtellingene som ble holdt sammen med folketellingene i 1835—1900 gjelder alle den vinterfødde besetning. Ved tellingene i 1907 og 1917 har en oppgaver både pr. 30. september og 1. januar, i 1929 20. juni og 1. januar. De representative tellingene er alle holdt pr. 20. juni og gjelder altså besetningene på den tiden av året da de er størst.

Sammenholdt med oppgavene for 1937 var tallet av de forskjellige slags husdyr pr. 20. juni 1938:

	20. juni 1938	20. juni 1937	Stigning (+) eller nedgang (÷)	
			i tall	i pst.
Hester	193 383	189 583	+ 3 800	+ 2.0
Derav under 3 år	35 321	33 129	+ 2 192	+ 6.6
Storfe	1 398 714	1 343 245	+ 55 469	+ 4.1
Derav melkekyr	831 518	807 778	+ 23 740	+ 2.9
Sauer	1 778 395	1 739 029	+ 39 366	+ 2.3
Geiter	307 599	321 655	÷ 14 056	÷ 4.4
Svin	429 000	445 000	÷ 16 000	÷ 3.6
Tilsammen i kyrslag	1 859 677	1 813 127	+ 46 550	+ 2.6
Voksne fjærfe	3 525 529	3 481 373	+ 44 156	+ 1.3

Fra 1937 til 1938 er tallet av hester, storfe, sauer og fjærfe steget, mens tallet av geiter og svin er gått tilbake. Regnet i kyrslag (fjærfeet ikke medregnet) er det en stigning i alt i husdyrholdet på 2.6 pst.

Omregningen til kyrslag skjer etter den beregnede slaktevekten; et kyrslag representerer gjennomsnittsslaktevekten for rikets bygder av en ku. (Se nærmere om dette N. O. S. VIII, side 292 flg.)

Fylkesvise oppgaver over husdyrholdet 20. juni 1938 sammenliknet med 1937 er tatt inn i tabell 6.

Tallet av h e s t e r er steget med i alt 2.0 pst. Økningen i unghestbestanden har fortsatt også siste år; tallet av hester under 3 år er økt med ca. 2 200 eller 6.6 pst., tallet av voksne hester med 1.0 pst. Hesteopdrettet var særlig stort i årene omkring 1918. Siden gikk det sterkt tilbake og var i en rekke år svært lite, men har tatt seg opp igjen i de siste årene. Tallet av unghester

(under 3 år) i pst. av alle var i 1938 18.3 mot 22.9 i 1918. I årene 1924—1931 lå prosenttallet mellom 11 og 12. Vår hestebestand har for tiden en noe unormal sammensetning — det ujevne opdrettet vi har hatt siden 1918 har gjort at vi nå har relativt mye hest i de eldste og yngste årsklasser, men relativt lite av hester mellom 5 og 16 år. Relativt sterkest var stigningen i tallet av unghester siste året i Vestfold med 13.7 pst., dernest i Rogaland, Hordaland, Nord-Trøndelag, Buskerud og Opland.

Tallet av hester under 3 år i prosent av alle hester var i de enkelte fylker i 1938: Østfold 15.2, Akershus 12.9, Hedmark 14.6, Opland 21.1, Buskerud 17.3, Vestfold 14.5, Telemark 14.3, Aust-Agder 7.5, Vest-Agder 8.4, Rogaland 22.9, Hordaland 17.5, Sogn og Fjordane 39.4, Møre og Romsdal 24.2, Sør-Trøndelag 18.9, Nord-Trøndelag 19.0, Nordland 12.5, Troms 13.5 og Finnmark 8.3. Sogn og Fjordane har uten sammenlikning den høyeste prosenten, dernest Møre og Romsdal, Rogaland og Opland. Lavest prosent har Agderfylkene og Finnmark.

Tallet av storfe i alt er steget med over 55 000 eller 4.1 pst. Tallet av melkekyr er økt med nesten 24 000 eller 2.9 pst., av annet storfe med vel 31 000 eller 5.9 pst. Etter det gode fôråret i 1937 er det satt på mange ungdyr, tallet er steget i omtrent alle fylkene. Da også siste år ble et rikt fôrår, kan en vente ytterligere stigning neste år.

Tallet av sauer er steget med vel 39 000 eller 2.3 pst., mens det er nedgang i tallet av geiter med 14 000 eller 4.4 pst.

Tallet av voksne fjærfe er etter den representative tellings oppgaver økt med vel 44 000 eller 1.3 pst. siste år.

En optelling av høns pr. 1. januar 1937 etter de oppgaver som er gitt i forbindelse med tilbakebetalingen av kraftfôravgiften, synes å tyde på at de representative tellingene i noen fylker ikke fullt ut gir uttrykk for de siste års økning i fjærfeholdet. Hønseholdene ble ved denne optelling også delt opp etter størrelse og det viser sig da at stigningen i hønseholdet særlig skyldes de store hønsehold. De representative tellingene bygger i hovedsaken på oppgaver fra mer jevnt og allsidig drevne gårdsbruk. I fylker som f. eks. Rogaland og Akershus, hvor de store hønsier betyr forholdsvis mye nå, synes det derfor som en har fått for liten økning i antallet etter de representative tellingene. Dette vil en få nærmere rede på ved den fullstendige jordbrukstelling i sommer. Resultatet av den nevnte optelling pr. 1. januar 1937 med en kort oversikt er tatt inn i Statistiske Meddelelser for 1938 nr. 9.

De undersøkelser som i 1934—1937 ble foretatt over vekslingen i svineholdet — ved særskilte fullstendige svinetellinger i en del fylker — har man dessverre ikke fått fortsette i 1938. Siden det skulle holdes fullstendig jordbrukstelling i 1939 fant Landbruksdepartementet ikke å kunne avse midler til å fortsette med disse særskilte svinetellingene. I oversikten for 1937 finner en et resymé av resultatene fra de tellinger som ble holdt. De detaljerte opp-

gaver er før trykt i Statistiske Meddelelser etterhvert som de forelå. Oppgavene til den representative tellingen i 1938 viste for de gårdene som er med der, en nedgang i svineholdet fra 20. juni 1937 på 3.6 pst. Dette skulle svare til en nedgang i alt på 16 000 svin.

Ved at de fullstendige svinetellinger falt bort mistet en også det vesentligste holdepunkt for å kunne nytte de bedekningsoppgavene som har vært hentet inn siden begynnelsen av 1936. En har nå ikke noe middel til å kontrollere disse oppgavene, så deres verdi er betydelig forringet. Det har også vist seg svært vanskelig å få råneholderne til å gi oppgavene og de har kommet sent inn. Av de ca. 460 herredene der det er avlstråne og som således skulle sende oppgave er det bare ca. 300 som noenlunde regelmessig har gitt oppgave.

Etter oppgavene fra disse herredene har tallet av bedekninger i de enkelte måneder av 1937 og 1938 i forhold til samme måned det foregående år vært:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
1937	105	99	100	97	95	95	93	97	93	80	86	95
1938	100	96	102	86	90	99	93	88	91	99	101	89

Når en skal dømme om disse tallene må en være oppmerksom på at det absolutte antall av bedekninger sesongmessig er lavt i juli—oktober og februar—mars, mens desember er den måned i året som sesongmessig har det største absolutte antall bedekninger.

Fra og med april 1937 og året ut viste oppgavene nedgang i tallet av bedekninger sett i forhold til samme tid i 1936. Den representative telling i 1938 viste som nevnt en nedgang i antallet av svin på 3.6 pst. Oppgavene fra kjøttkontrollstasjonene viser dog ikke den nedgang i tilførslene av svine-slakt i 1938 som en etter dette kunne ha ventet. Det er bare siste kvartal av 1938 som viser noe nedgang, knapt 3 pst.

Også for 1938 viser oppgavene for de fleste måneder noe nedgang i tallet av bedekninger. Desembertallet er i noen av fylkene påvirket av restriksjonene i forbindelse med munn- og klovsyken, men det er nedgang også i de fleste av de andre fylkene.

For kaniner, bikuber og pelsdyr blir det ikke hentet inn oppgaver ved de representative tellingene. Om antallet av kaniner og bikuber pr. 20. juni 1929, se N. O. S. VIII, 134. Sammenlignet finner en også oppgaver over pelsdyroppdrettet i 1929, mens resultatene av de særskilte pelsdyrtellingene i 1934 og 1936 er trykt som egne publikasjoner (N. O. S. IX, 65 og 115).

Tallet av besetninger og pelsdyr var i alt:

	Antall besetninger		Antall dyr (voksne og unger)		
	1/9 1934	1/9 1936	20/6 1929	1/9 1934	1/9 1936
Sølvrev	9 589	16 495	29 857	214 063	390 912
Blårev	375	354	1 687	8 246	8 604
Hvitrev	16	22	125	77	75
Korsrev	422	271	1 170	2 817	1 508
Rødrev	416	396	550	1 756	1 559
Platinarev	—	2	—	—	26
Mår	14	14	35	90	85
Mink	144	190	308	4 177	6 716
Ilder	168	69	—	2 276	780
Nutria	34	14	—	453	162
Vaskebjørn	9	1	49	54	4
Chinchilla	—	4	—	—	31
Ulv	—	1	—	—	2

Av samme grunn som nevnt foran for svinetellingene fikk Byrådet heller ikke bevilgning til som forutsatt å holde noen ny pelsdyrtelling høsten 1938. På grunnlag av oppgavene over tilgang og avgang i 1936 regnet en med en sannsynlig økning i tallet av sølvrev til ca. 500 000 dyr pr. 1. september 1937 (før pelsingen). I skinnsesongen 1937/38 ble det pelset så mange sølvrev at en neppe kan regne med noen vesentlig økning i tallet fra høsten 1937 til høsten 1938.

Utviklingen i husdyrholdet etter århundreskiftet vil framgå av tabellen på neste side.

Sterkest er økningen i fjærfeholdet, hvor antall dyr siden århundreskiftet er mer enn fordoblet, dernest i svineholdet, 81.5 pst. økning. Tallet av storfe i alt er økt med 39.0 pst., særskilt for melkekyrne er dog økningen atskillig mindre, 16.6 pst. Tallet av geiter er økt med 8.6 pst., hester 16.4 pst. og sauer 27.2 pst. Uttrykt i kyrslag er økningen 35.7 pst. (fjærfeet ikke medregnet).

Om utviklingen i de enkelte fylkene siden 1900 viser en til det som er sagt i oversikten for 1937, s. 21—22.

IV. Husdyrproduktene.

a) Den samlede produksjon.

Til beregning av hele mjølkeproduksjonen er det i alminnelighet hvert femte år hentet inn skjønsmessige oppgaver over den gjennomsnittlige mjølkemengde pr. ku. Disse oppgaver er i den senere tid gitt av jordstyrene. (For 1935, se N. O. S. IX, 96.)

For å få et grunnlag for beregningen av hele husdyrproduksjonen, kjøtt, fleisk, mjølk, egg og ull, ble det for året 1927—1928 holdt en særskilt representativ undersøkelse. (N. O. S. VIII, 98.) Tidligere var det i samband

	Hester	Storfe	Svin	Sauer	Geiter	Tils. i kyrslag	Fjærfe (voksne)
³⁰ / ₉ 1900.....	166 152	1 006 554	236 386	1 397 883	233 367	1 370 628	1 586 277
³⁰ / ₉ 1907.....	163 621	1 087 918	307 165	1 390 421	295 767	1 493 108	1 411 101
³⁰ / ₉ 1917.....	202 365	1 149 526	237 921	1 294 906	238 641	1 567 664	1 883 718
²⁰ / ₆ 1918.....	210 778	1 045 938	207 119	1 400 034	235 291	1 485 551	1 676 320
²⁰ / ₆ 1925.....	183 887	1 150 617	252 959	1 528 819	275 783	1 559 837	3 173 411
²⁰ / ₆ 1926.....	183 342	1 200 279	303 412	1 595 237	290 275	1 618 226	3 053 087
²⁰ / ₆ 1927.....	183 365	1 209 450	299 669	1 608 222	290 099	1 626 067	2 993 541
²⁰ / ₆ 1928.....	182 401	1 220 875	282 709	1 654 448	293 258	1 633 937	3 091 859
²⁰ / ₆ 1929.....	177 169	1 224 182	289 039	1 533 015	323 677	1 615 230	2 929 440
²⁰ / ₆ 1930.....	176 898	1 250 672	338 859	1 588 186	333 141	1 661 515	3 098 184
²⁰ / ₆ 1931.....	176 823	1 309 656	317 343	1 692 406	344 352	1 715 973	3 323 991
²⁰ / ₆ 1932.....	179 068	1 341 787	303 966	1 735 932	342 525	1 743 901	3 503 001
²⁰ / ₆ 1933.....	180 183	1 339 833	420 000	1 764 050	343 042	1 795 214	3 543 658
²⁰ / ₆ 1934.....	181 325	1 294 497	550 000	1 697 698	337 697	1 789 702	3 512 716
²⁰ / ₆ 1935.....	182 614	1 328 239	410 000	1 736 687	334 015	1 774 958	3 436 544
²⁰ / ₆ 1936.....	185 468	1 348 446	410 000	1 748 600	331 350	1 797 409	3 471 933
²⁰ / ₆ 1937.....	189 583	1 343 245	445 000	1 739 029	321 655	1 813 127	3 481 373
²⁰ / ₆ 1938.....	193 383	1 398 714	429 000	1 778 395	307 599	1 859 677	3 525 529
Relative tall, 1900 = 100.							
1900.....	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1907.....	98.48	108.08	129.94	99.47	104.38	108.94	88.96
1917.....	121.80	114.20	100.65	92.63	84.22	114.38	118.75
1918.....	126.86	103.91	87.62	100.15	83.03	108.38	105.68
1925.....	110.67	114.31	107.01	109.37	97.32	113.80	200.05
1926.....	110.35	119.25	128.35	114.12	102.44	118.06	192.47
1927.....	110.36	120.16	126.77	115.05	102.38	118.64	188.71
1928.....	109.78	121.29	119.60	118.35	103.49	119.21	194.91
1929.....	106.63	121.62	122.27	109.67	114.23	117.85	184.67
1930.....	106.47	124.25	143.35	113.61	117.57	121.22	195.31
1931.....	106.42	130.11	134.25	121.07	121.52	125.20	209.55
1932.....	107.77	133.31	128.59	124.18	120.88	127.23	220.83
1933.....	108.44	133.11	177.68	126.19	121.06	130.98	223.39
1934.....	109.13	128.61	232.67	121.45	119.17	130.57	221.44
1935.....	109.91	131.96	173.45	124.24	117.87	129.50	216.64
1936.....	111.63	133.97	173.45	125.09	116.93	131.14	218.87
1937.....	114.10	133.45	188.25	124.40	113.51	132.28	219.47
1938.....	116.39	138.96	181.48	127.22	108.55	135.68	222.25

med jordbrukstelingen i 1907 gjort en mer summarisk beregning. På grunnlag av oppgavene fra undersøkelsen i 1927—1928 og de senere oppgaver over husdyrholdet har en gjort beregninger for en del av de senere år. Med holdpunkt i de tidligere beregninger, husdyrtellingene og andre foreliggende opplysninger har en foretatt tilsvarende beregninger for 1900 og 1917.

Resultatet av disse beregninger er stilt sammen i tabellen neste side som gjelder rikets bygger.

Som planteproduksjonen er steget mye sterkere enn arealene er også husdyrproduksjonen steget sterkere enn tallet av dyr. Sterkere føring med økt bruk av kraftfôr er den vesentligste årsak til dette ved siden av det planmessige avlsarbeid som har hatt til mål å øke avkastningen av det enkelte dyr. Samtidig er det gjennomført et raskere omløp i produksjonen — økt oppdrett og raskere utskifting.

Årsproduksjon i tonn.

	Kjøtt ¹⁾	Flesk	Kumjøl	Geit- mjøl	Egg	Tils. i i kjøtt- verdi ²⁾	Ull
1900	36 500	23 500	885 000	25 800	7 138	380 731	2 139
1907	38 698	31 000	1 038 448	26 930	6 756	445 616	2 127
1917	44 120	24 000	1 137 040	23 676	9 240	473 410	1 981
1927—28	55 275	30 904	1 189 500	28 660	16 925	521 100	2 459
1929—30	54 388	32 509	1 222 578	31 165	16 333	534 020	2 346
1931—32	58 486	35 725	1 258 076	33 903	18 787	557 968	2 589
1933—34	60 338	38 000	1 312 000	33 954	21 751	583 791	2 699
1934—35	59 049	45 041	1 301 490	33 218	21 561	589 900	2 601
1935—36	60 445	38 000	1 352 000	32 850	21 100	596 181	2 660
1936—37	61 032	38 721	1 364 242	32 587	21 311	602 053	2 680
1937—38	60 694	41 000	1 372 572	31 619	21 369	607 841	2 661
Relative tall, 1900 = 100.							
1900	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1907	106.0	131.9	117.3	104.4	94.6	117.0	99.4
1917	120.9	102.1	128.5	91.8	129.4	124.3	92.6
1927—28	151.4	131.5	134.4	111.1	237.1	136.9	115.0
1929—30	149.0	138.3	138.2	120.8	228.8	140.3	109.7
1931—32	160.2	152.0	142.2	131.4	263.2	146.6	121.0
1933—34	165.3	161.7	148.2	131.6	304.7	153.3	126.2
1934—35	161.8	191.6	147.1	128.8	302.1	154.9	121.6
1935—36	165.6	161.7	152.8	127.3	295.6	156.6	124.4
1936—37	167.2	164.8	154.2	126.3	298.6	158.1	125.3
1937—38	166.3	174.5	155.1	122.6	299.4	159.7	124.4

¹⁾ Hest, storfe, sau og geit, men ikke fjærfe, kaniner eller reinsdyr.

²⁾ 1 kg kjøtt = 1.0 kj.v., 1 kg flesk = 1.6 kj.v., 1 kg mjøl = 0.33 kj.v., 1 kg egg = 0.85 kj.v.

Av hele produksjonen i 1937—1938 uttrykt i kjøttverdi var kjøtt 10.0 pst., flesk 10.8 pst., egg 3.0 pst. og mjøl 76.2 pst.

Mens det samlede husdyrhold i kyr lag er økt med 35.7 pst. siden 1900 er produksjonen i kjøttverdi steget med 59.7 pst. Sterkest stigning viser eggproduksjonen, minst stigning produksjonen av ull og geitmjøl.

I realiteten er nok produksjonen i de siste år steget sterkere enn tallene gir uttrykk for. Av de faktorer beregningene bygger på, er det bare tallet av dyr som en har årlige oppgaver for, men en vet at også produksjonen pr. dyr øker noe etterhvert. For å skaffe nye faktorer for beregningene her er det forutsatt holdt en ny undersøkelse over husdyrproduksjonen for 1939/40 i tilknytning til den nye fullstendige tellingen.

Produksjonen i 1936—1937 fordelt på de enkelte fylkene er gitt i tabellen på neste side.

Økningen i husdyrproduksjonen under ett i kjøttverdi innen de enkelte fylker fra 1900 til 1936—1937 er omtalt i oversikten for 1937 s. 33 flg.

Som note 1 til tabellen ovenfor viser, er kjøtt av fjærfe, kaniner og rein ikke regnet med; i 1929 var årsproduksjonen av disse kjøttslag beregnet til henholdsvis 2 500, 250 og 750 tonn. Produksjonen av honning var i 1929 beregnet til 250 tonn. Denne veksler sterkt fra år til år.

Husdyrbruket. — Produksjonen fylkesvis i 1936—1937. Tonn.

	Kjøtt	Flesk	Kumjolk	Geit- mjolk	Egg	Tils. i i kjøtt- verdi	Ull
Østfold.....	3 658	3 713	106 994	7	2 413	46 960	7
Akershus.....	3 912	5 923	122 731	11	1 891	55 500	17
Hedmark.....	4 703	4 230	132 853	2 150	1 287	57 116	120
Opland.....	4 867	4 022	131 489	5 038	1 044	57 243	116
Buskerud.....	2 631	1 581	80 561	1 086	976	32 934	45
Vestfold.....	2 368	3 435	66 927	6	1 702	31 399	7
Telemark.....	2 064	2 046	58 019	852	892	25 523	51
Aust-Agder.....	1 051	879	28 560	137	448	12 308	41
Vest-Agder.....	1 756	434	44 756	114	705	17 856	69
Rogaland.....	5 711	4 989	103 752	1 372	4 712	52 389	485
Hordaland.....	4 571	1 496	77 069	2 350	1 229	34 219	385
Sogn og Fjordane	4 533	1 235	58 395	6 472	377	28 235	320
Møre og Romsdal	3 948	1 171	66 441	1 328	879	28 933	248
Sør-Trøndelag....	4 160	1 453	82 628	1 796	861	35 077	157
Nord-Trøndelag..	3 601	1 533	76 291	1 558	977	32 574	101
Nordland.....	4 635	426	77 587	3 839	678	32 764	334
Troms.....	2 252	147	38 399	3 077	202	16 346	127
Finnmark.....	611	8	10 790	1 394	38	4 677	50
Rikets bygder ...	61 032	38 721	1 364 242	32 587	21 311	602 053	2 680

Om skinnproduksjonen i pelsdyrgårdene viser en til publikasjonene av pelsdyrtellingenes resultater.

Av de pelsdyrslag som det drives oppdrett av i Norge ble det i 1936, 1937 og 1938 utført av skinn:

	1936			1937			1938		
	Antall skinn	Verdi kr.	Gj.sn.- lig verdi pr. stk.	Antall skinn	Verdi kr.	Gj.sn.- lig verdi pr. stk.	Antall skinn	Verdi kr.	Gj.sn.- lig verdi pr. stk.
Sølvrev ..	185 821	28 318 248	152.40	281 369	37 649 770	133.81	348 070	38 299 899	110.04
Blårev ...	5 940	531 932	89.55	6 074	632 481	104.13	6 243	698 820	111.94
Hvitrev ..	995	69 284	69.63	460	40 071	87.11	1 243	99 323	79.91
Korsrev ..	195	16 437	84.29	231	19 107	82.71	344	34 675	100.80
Rødrev...	8 287	391 590	47.25	4 166	174 080	41.79	5 543	228 377	41.20
Mår.....	133	11 685	87.86	96	14 896	155.17	107	9 995	93.41
Mink.....	2 398	64 273	26.80	2 942	139 304	47.35	7 530	301 684	40.06
Ilder.....	417	4 950	11.87	206	1 400	6.80	115	1 196	10.40

Den oppgitte verdi pr. stk. inkluderer omsetningsomkostningene — provisjon m. v. — her hjemme og ligger altså en del høyere enn det produsentene får.

Utførselen av skinn av sølvrev, blårev, korsrev, mink og ilder gjelder så å si utelukkende skinn fra pelsdyrgårder. Av hvitrev, rødrev og mår derimot er det meste av ville dyr.

Oppgavene for kalenderåret faller ikke sammen med skinnsesongen. Pelsdyrgårdenes skinnproduksjon blir vesentlig utført i månedene november—mars.

I de enkelte måneder har utførselen av sølvrevskinn siden 1. juli 1935 vært (antall skinn):

	$\frac{1}{7}$ 1935— $\frac{30}{6}$ 1936	$\frac{1}{7}$ 1936— $\frac{30}{6}$ 1937	$\frac{1}{7}$ 1937— $\frac{30}{6}$ 1938	Etter $\frac{1}{7}$ 1938
Juli	727	361	1 271	683
August	287	368	487	246
September	387	383	723	145
Oktober	2 587	1 332	974	457
November	51 344	52 321	71 099	41 700
Desember	57 641	93 570	127 823	168 804
Januar	16 129	34 085	76 928	71 223
Februar	9 868	22 007	22 134	32 467
Mars	5 660	9 658	19 250	22 217
April	1 579	3 826	3 932	—
Mai	3 691	7 441	11 279	—
Juni.....	559	1 975	2 512	—

b) Tallet av kontrollerte slakt.

Til å vise svingningene i slaktilførselen har en fra og med 1932 månedlige oppgaver over tallet av kontrollerte slakt ved kjøttkontrollstasjonene. Tidligere ble disse oppgavene gitt for hele året. De månedlige oppgavene har vært offentliggjort etter hvert i Stat. Medd. med et sammendrag ved utgangen av året (for 1938, se Stat. Medd. for 1939, nr. 1 og 2).

Når en skal dømme om disse oppgavene må en huske på at det som slaktes til hjemmeforbruk hos produsentene i de fleste tilfelle ikke kommer med i disse oppgavene, likesom det — i hvert fall utover på landet — blir omsatt en del slakt som ikke er kontrollert.

Forholdet mellom det samlede antall slakt av forskjellig slags, hjemmeforbruket, salget og tallet av kontrollerte slakt var etter produksjonsundersøkelsen i 1927—1928:

	Tallet av slakt i alt 1927—28	Herav til				Tallet av kon- trollerte norske slakt 1927—1928	I pst. av tallet av solgte slakt
		Hjemmeforbruk		Salg			
		Tall	Pst.	Tall	Pst.		
Hester	6 902	659	9.6	6 243	90.4	5 500	88.1
Storfe (over 1 år)	193 271	17 076	8.8	176 195	91.2	163 000	92.5
Spekalv	438 720	181 620	41.4	257 100	58.6	165 200	64.3
Andre kalver under 1 år	85 247	21 878	25.7	63 369	74.3	52 700	83.1
Sauer	674 908	310 277	46.0	364 631	54.0	299 000	82.0
Geiter	157 932	106 521	67.4	51 411	32.6	15 500	30.2
Svin	341 857	136 337	39.9	205 520	60.1	186 600	90.7

Som en vil se passerte den aller vesentligste del av det slaktet som ble solgt, kontrollstasjonene — for storfe og svin over 90 pst.

I de siste 9 år har tallet av kontrollerte slakt i alt vært:

	Hest	Storfe	Svin	Sau	Geit	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
1938	4 782	172 316	337 471	340 151	17 559	184 051	51 350	972
1937	4 835	180 902	330 364	328 444	14 576	175 574	52 960	1 013
1936	4 671	195 307	307 699	354 266	13 308	174 555	54 640	663
1935	4 781	176 661	328 334	343 000	13 420	161 110	57 700	923
1934	4 623	172 466	362 524	339 169	15 120	157 025	61 337	816
1933	4 188	197 972	318 954	390 186	13 033	166 382	67 010	458
1932	3 358	189 483	281 591	371 297	12 937	155 635	66 152	530
1931	3 725	168 488	315 304	349 649	14 433	142 713	58 922	436
1930	5 605	171 277	258 960	298 480	14 518	143 830	62 207	581

I disse tallene er regnet med antallet av innførte slakt (vesentlig fra Sverige). Denne innførselen har dog i de siste årene vært meget liten. I 1938 ble det kontrollert i alt av innførte slakt 435 storfe, 24 sau og 128 gjøkalv. I 1937 var tallet 740 storfe, 39 sau og 199 gjøkalv.

Det samlede tall av kontrollerte slakt i 1938 viser, sammenliknet med året før stigning for svin med 2.2 pst., sau 3.6 pst., geit 20.5 pst. og spekalv 4.8 pst. Tallet av kontrollerte hestekslakt er gått ned med 1.1 pst., storfe 4.8 pst., gjøkalv 3.0 pst. og «andre dyr» 4.1 pst.

Nedgangen i tilførselen av storfeslakt falt særlig på årets 4 første måneder, mens siste kvartal igjen viste litt stigning sammenliknet med året før. Økningen i tallet av svineslakt falt på første halvår, av sau på siste kvartal.

Hvordan tallet av kontrollerte slakt har fordelt seg på de enkelte måneder i årene 1935—1938 framgår av tabellen neste side.

Tallene gir på den ene side uttrykk for mere og mindre utpregede sesongmessige svingninger: tilførselen av storfeslakt er således størst i oktober—november, av svin størst i desember, dernest i april og mars. Av tilførselen av saueslakt faller nesten halvparten på de to månedene oktober og september; tilførselen av spekalv er størst i april og mars, av gjøkalv i mai—juni. På den annen side vil man finne svingninger i tilførselen forårsaket av f. eks. avlingsforholdene; tørken og de dårlige utsiktene for fôravlenn i store strøk av landet i 1936 viser seg i de relativt store tilførsler av storfeslakt sommeren og høsten 1936. Det motsatte forhold gjorde seg gjeldende i 1937. Når det gjelder svina vil de mere konjunkturmessige svingninger i bestandens størrelse gjenspeile seg i oppgavene.

Slaktingen til eget bruk er utvilsomt enda langt sterkere sesongmessig preget enn tilførselen til byene. Eksakte oppgaver over dette har en dog bare for svineslakt. For de 8 fylker som var med i de fullstendige svinetellingene var det for de fire måneder oktober 1936—januar 1937 oppgitt å skulle slaktes i alt 209 110 svin, derav til salg 118 520 og til hjemmeforbruk 90 590. For de

fire måneder april—juli 1937 i alt 106 034, hvorav til salg 97 496, til hjemme-
forbruk bare 8 538. Mens salgsmengden i oktober—januar bare er vel 20 000
større enn i april—juli, faller hjemmeforbruket for den alt overveiende del på
oktober—januar og da særlig desember måned.

Tallet av kontrollerte slakt i alt. Månedlige oppgaver for årene 1935—1938.

Måned	1935	1936	1937	1938	1935	1936	1937	1938
I. Storfe.				II. Hest.				
Januar	13 698	15 443	15 520	12 653	419	456	335	363
Februar	12 205	14 463	14 589	12 407	288	258	293	327
Mars	13 859	15 342	16 252	14 623	305	273	235	341
April	14 328	16 380	16 401	14 344	240	214	306	226
Mai	15 427	15 206	14 972	14 397	294	274	189	368
Juni	13 584	14 154	14 259	13 618	285	256	288	326
Juli	13 169	15 490	11 895	12 033	194	180	239	171
August	14 192	15 255	14 126	13 997	280	267	336	250
September ...	14 602	18 038	16 309	15 569	350	405	422	371
Oktober	18 950	19 340	16 727	17 168	819	721	842	725
November ...	16 473	18 376	15 798	16 234	867	901	935	902
Desember ...	16 174	17 820	14 054	15 273	440	466	415	412
Tilsammen ..	176 661	195 307	180 902	172 316	4 781	4 671	4 835	4 782
III. Svin.				IV. Sau.				
Januar	26 866	21 227	20 729	24 231	10 714	11 616	12 625	9 852
Februar	26 696	22 045	26 026	27 670	7 476	7 835	7 824	8 104
Mars	32 010	29 341	31 075	33 836	5 671	6 137	5 209	6 135
April	33 336	33 195	31 667	31 992	5 097	4 506	4 457	4 921
Mai	31 138	26 748	26 495	27 288	4 761	4 648	4 144	4 515
Juni	25 594	21 843	25 612	26 812	5 004	4 811	4 518	4 864
Juli	23 335	20 965	23 222	20 997	16 750	23 792	20 232	16 529
August	21 146	18 895	21 014	24 233	56 753	56 338	50 322	51 159
September ...	19 995	21 022	23 632	22 385	73 483	74 207	74 752	75 561
Oktober	24 454	22 388	24 648	24 023	100 598	95 756	82 558	85 080
November ...	23 089	22 420	26 781	28 429	40 641	43 473	47 654	53 473
Desember ...	40 675	47 610	49 463	45 575	16 052	21 147	14 149	19 958
Tilsammen ..	328 334	307 699	330 364	337 471	343 000	354 266	328 444	340 151
V. Spekalv.				VI. Gjøkalv.				
Januar	15 893	16 483	16 859	15 690	3 698	3 450	3 548	2 805
Februar	14 005	14 042	15 409	15 512	4 153	3 777	3 843	3 222
Mars	19 454	19 783	19 975	24 580	5 102	4 630	4 564	4 371
April	17 827	22 180	25 871	21 765	5 373	5 588	5 248	5 092
Mai	13 715	15 271	14 715	15 103	6 810	6 346	5 738	5 380
Juni	11 187	11 208	11 494	12 849	6 239	5 188	5 801	6 172
Juli	9 030	10 218	8 957	10 885	4 296	4 421	3 891	4 134
August	9 055	8 444	8 129	9 560	5 661	3 776	3 734	4 173
September ...	9 987	11 387	10 275	10 622	4 041	4 237	5 019	4 432
Oktober	13 333	14 974	13 620	15 329	4 808	4 746	4 468	3 887
November ...	13 706	14 509	14 229	15 438	3 528	3 683	3 199	3 525
Desember ...	13 918	16 056	16 041	16 718	3 991	4 798	3 907	4 157
Tilsammen ..	161 110	174 555	175 574	184 051	57 700	54 640	52 960	51 350

c) Meieridriften.

Oppgaver over meieridriften har en femårsvis fra 1875—1920. I 1925 begynte en å hente inn årlige og månedlige oppgaver. Sammendrag av månedsrapportene er tatt inn i Stat. Medd., årsoppgavene blir trykt som særskilt publikasjon, sist for 1937, N. O. S. IX 150. I 1937 ble det i alt innveid 636 306 tonn mjølk ved meieriene, svarende til 45 pst. av hele mjølkeproduksjonen (inkl. geitmjølka).

Meieridriftens utvikling framgår av tabellen nedenfor:

År	Antall anlegg	Innveid mjølk tonn	Produsert i alt tonn						Mjølka er netto utbrakt i øre pr. kg
			Smør	Magerost	Feitost ¹⁾	Kasein	Geit- og fløtemysost	Mager mysost og prim	
1875	106	16 739	298	370	158	—	—	—	—
1890	307	77 278	1 440	1 569	515	—	—	—	—
1900	845	184 024	3 580	1 341	1 256	—	—	1 716	8.9
1910	742	277 765	3 707	3 044	1 772	—	—	2 981	10.1
1915	698	304 807	3 070	1 818	2 541	—	—	2 640	13.51
1920	552	281 434	1 157	2 427	4 465	—	—	4 201	45.58
1925	602	351 869	2 668	2 645	5 097	679	2 502	3 867	30.58
1926	619	368 323	3 355	2 894	4 293	822	2 526	2 895	21.16
1927	614	380 765	3 246	2 683	4 737	1 393	3 409	2 919	18.49
1928	645	393 457	3 299	2 720	5 092	1 076	3 337	2 946	18.30
1929	650	408 900	3 768	2 666	4 930	1 420	3 718	2 575	16.95
1930	643	427 676	3 945	2 524	5 964	1 271	3 734	2 408	16.42
1931	638	460 552	6 020	2 732	7 138	842	3 764	2 132	14.28
1932	639	483 169	7 882	2 311	6 782	891	3 918	2 001	13.32
1933	632	500 526	8 778	2 402	7 014	1 084	4 023	2 049	12.69
1934	633	522 931	9 238	1 966	7 646	1 413	4 421	1 963	13.43
1935	621	² 536 145	9 285	2 695	7 853	1 308	4 585	2 307	14.71
1936	634	602 904	11 379	2 388	8 135	3 158	5 262	2 338	15.74
1937	642	636 306	12 118	2 519	8 061	3 206	5 379	2 279	17.65

¹⁾ Inntil 1931 iberegnet andre ostsorter i sin helhet. ²⁾ Fra 1935 er innveid fløte omregnet til helmjølk.

Før 1900 hadde en ikke oppgaver over produksjonen av mager mysost og prim og det mangler særskilte oppgaver over geit- og fløtemysost inntil 1925. Produksjonen av smør har økt meget sterkt siden 1930 og det er betydelig produksjonsøkning av feitost og geit- og fløtemysost. Produksjonen av magerost og mager mysost og prim viser i det store og hele noen nedgang. Produksjonen av kasein har vekslet til dels betydelig fra år til annet. Fra 1935—1936 var det her en overordentlig sterk økning.

Etter månedsrapportene som omfatter ca. 97 pst. av mjølkemengden ved meieriene var den innveide mjølkemengde og produksjonen av smør, gaudaost, halvfeit nøkkelost og blandet geitmysost i de enkelte måneder i 1938 i forhold til samme måned i 1937:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Året
Innveid mjølk	110	113	126	109	115	114	117	115	109	107	106	106	113
Produsert smør	109	116	127	117	127	117	140	128	122	118	106	104	121
» gaudaost $\frac{1}{4}$ -feit	129	123	141	106	112	115	117	97	88	82	75	95	109
» nøkkelost $\frac{1}{2}$ -feit	155	187	147	128	120	138	140	99	77	58	91	89	114
» bl. geitmysost	104	112	122	96	108	111	118	120	89	84	94	99	108

Den innveide mjølkemengde ved meieriene var i de enkelte måneder av 1938 mellom 6 og 26 pst. større enn i 1937, for hele året 13.5 pst. større. Meierienes produksjon reguleres gjennom sentralene. Den mjølka som ikke blir solgt til konsum og til en etter markedsforholdene regulert osteproduksjon går til smørproduksjonen.

Det er noen økning i produksjonen av de forskjellige slags feitost, mens produksjonen av magerost viser nedgang. Smørproduksjonen er steget med 21.5 pst. og returen av skummet mjølk med 32 pst. Se ellers Statistiske Meddelelser for 1939, nr. 1 og 2.

Den sterke økning i meierienes innveide mjølkemengde som tabellen (s. 26) viser, må en ikke ta som uttrykk for en tilsvarende stigning i hele mjølkeproduksjonen. En vesentlig del av økningen skyldes økt tilslutning til meieriene. I 1900 ble bare vel 20 pst. av hele mjølkeproduksjonen innveid ved meieriene; i 1920 ca. 25 pst. Senere er innveiingsprosenten steget raskt. I 1925 var den således 30 pst., i 1930 35 pst. og i 1937 45 pst. (for kumjølk 46). Dette har flere årsaker — opprettelse av nye meierier, flere leverandører ved de gamle, og kanskje ikke minst det forhold at de enkelte leverandører nå leverer en relativt større del av mjølka til meieri enn før. For de senere årene må økningen delvis sees i forbindelse med de forskjellige reguleringstiltak i meieridriften — returen av skummet mjølk som frigjør store kvanta av mjølk som før ble holdt tilbake som fôr og til eget forbruk, opprettelsen av de nye fløtemeierier og direkteleverandørenes overgang til meierileveranse.

V. Utviklingen i landbruksproduksjonen 1900—1938.

En viser til de mere detaljerte oppgaver i avsnittene foran og skal i det følgende søke å gi et kort resymé av utviklingen i landbruksproduksjonen 1900—1938. Ved sammenlikning med de tilsvarende data i oversikten for 1936 må en være oppmerksom på at tallene for planteproduksjonen nå — som ifjor — bygger på de foran omtalte reviderte avlingstall og at man er gått over fra byggverdberegning til fôrenhetsberegning.

Tabellen side 28 gir for rikets bygder utviklingen i arealene, planteproduksjonen, husdyrholdet og husdyrproduksjonen i relativtall, oppgavene for 1900 = 100.

Relative tall, 1900 = 100.

	1900	1907	1917	1929	1935	1938
I. Arealene.						
Korn	100	104.4	109.2	106.7	112.0	115.7
Poteter	100	112.2	125.6	127.0	136.0	146.8
Rotfrukter	100	426.5	398.9	913.7	1 009.3	964.6
Åker i alt	100	110.0	110.1	117.3	123.7	127.7
Eng på dyrket jord	100	96.5	99.1	112.3	119.8	123.4
Dyrket jord i alt	100	101.1	102.9	114.0	121.1	124.9
Naturlig eng	100	97.3	91.7	71.7	64.0	61.2
Innmark i alt	100	99.9	99.4	100.9	103.3	105.0
	1901—05	1906—10	1916—20	1926—30	1931—35	1938
II. Planteproduksjonen.						
Korn	100	117.2	164.2	141.9	139.3	173.2
Poteter	100	102.7	148.5	145.2	158.9	165.4
Rotfrukter	100	191.6	219.4	403.1	485.2	498.9
Høy	100	112.2	106.8	119.9	123.1	150.8
Halm	100	110.7	129.7	109.2	104.4	126.0
I alt i førenheter	100	112.7	124.0	128.1	131.7	158.1
	1900	1907	1917	1929	1935	1938
III. Husdyrholdet.						
Hester	100	98.5	121.8	106.6	109.9	116.4
Storfe	100	108.1	114.2	121.6	132.0	139.0
Derav mjølkekyr	100	101.4	104.3	105.9	111.7	116.6
Svin	100	129.9	100.7	122.3	173.5	181.5
Sau	100	99.5	92.6	109.7	124.2	127.2
Geit	100	104.4	84.2	114.2	117.9	108.6
I alt i kyrslag	100	108.9	114.4	117.9	129.5	135.7
Fjærfe	100	89.0	118.8	184.7	216.6	222.3
	1900	1907	1917	1929—30	1934—35	1937—38
IV. Husdyrproduksjonen.						
Kjøtt	100	106.0	120.9	149.0	161.8	166.3
Flesk	100	131.9	102.1	138.3	191.6	174.5
Kumjolk	100	117.3	128.5	138.2	147.1	155.1
Geitmjolk	100	104.4	91.8	120.8	128.8	122.6
Egg	100	94.6	129.4	228.8	302.1	299.4
Ull	100	99.4	92.6	109.7	121.6	124.4
Kjøtt, flesk, mjolk og egg i kjøttverdi	100	117.0	124.3	140.3	154.9	159.7

Arealet av dyrket jord er fra 1900 til 1938 steget med 24.9 pst. samtidig som arealet av naturlig eng er gått tilbake med 38.8 pst. Hele innmarksarealet er derfor bare steget med 5.0 pst. Arealet av eng på dyrket jord er økt med 23.4 pst., mens åkerarealet er økt med 27.7 pst. Arealet av rotfrukter er omtrent 10-doblet, potetearalet økt med 46.8 pst. og kornarealet med 15.7 pst.

For planteproduksjonen har man for i noen grad å utjevne virkningene av gode og dårlige høstår beregnet tallene for femårsperioder med 1901—1905 som basis. Den samlede planteproduksjon i føreheter (grønnfôr, utslåtter, beiter og hagebruk ikke medregnet) er fra 1901—1905 til 1931—1935 økt fra gjennomsnittlig 1 270 millioner f.e. til 1 673 millioner f.e., altså med ca. 400 millioner f.e. eller 31.7 pst., utregnet særskilt for 1938 — som var et meget godt år — 58.1 pst. Når økningen blir så stor til tross for at innmarksarealet i alt bare er økt med 5.0 pst. skyldes dette, som før påpekt, den økte driftsintensitet — sterkere gjødsling, bedre jordkultur og bedre planteslag m. v. som gir seg utslag i økt avl pr. arealenhet. Kornavlingen var i gjennomsnitt 1931—1935 39.3 pst. større enn i 1900—1905, mens kornarealet fra 1900 til 1935 bare var økt med 12.0 pst. og potetavlingen 58.9 pst. større mens arealet var økt med 36.0 pst.

Selv for femårsperioder vil tallene i noen grad bli preget av vekslingsene i høstutbyttet. Som før nevnt er gjennomsnittsprosentsen for det samlede høstutbytte knapt 96. Femårsperiodene 1901—1905, 1906—1910, 1916—1920, 1926—1930 og 1931—1935 ligger henholdsvis på 93.2, 100.1, 96.2, 96.8 og 94.8 pst. av middelsår. Den relativt sterke økning i planteproduksjonen fra 1901—1905 til 1906—1910 skyldes således for en del dette forhold.

Hvis man i stedet for denne utjevning ved femårsperioder bruker tallene for den beregnede middelsårsavling for hvert av årene 1900, 1907, 1917, 1929, 1935 og 1938, får man følgende prosenter når middelsårsavlingen i 1900 settes = 100:

	1900	1907	1917	1929	1935	1938
Korn	100	108.2	129.1	125.8	137.8	150.9
Poteter	100	115.6	142.1	155.0	177.8	189.1
Rotfrukter	100	439.4	431.7	1 051.2	1 229.1	1 199.0
Høy	100	101.2	110.2	116.6	123.4	130.1
Halm	100	103.4	106.3	101.3	110.1	116.7
I alt i føreheter	100	105.5	117.8	124.7	135.4	143.8

Etter denne beregning får en således fra 1900 til 1938 en samlet økning i planteproduksjonen på 43.8 pst. mot 31.7 pst. fra 1901—1905 til 1931—1935 regnet etter den opnådde gjennomsnittsavling. Tar en hensyn til periodenes ulike lengde, blir det ingen vesentlig forskjell. For rotfruktene blir prosenten vesentlig høyere med 1900 som utgangspunkt, idet arealøkningen var særlig sterk nettopp de første årene etter århundreskiftet.

Husdyrholdet under ett, regnet i kyrslag, er fra 1900 til 1938 økt med 35.7 pst., hesteholdet med 16.4 pst., storfeholdet med 39.0 pst. — særskilt tallet av mjølkekyr dog bare med 16.6 pst. — svineholdet med 81.5 pst., sauholdet med 27.2 pst. og geitholdet med 8.6 pst. Tallet av fjærfe (voksne) er mer enn fordoblet.

Som planteproduksjonens mengde er steget betydelig sterkere enn arealene er også husdyrproduksjonen steget atskillig sterkere enn tallet av dyr. Sterkere fôring med større kraftfôrforbruk er den vesentligste årsak til dette ved siden av planmessig avlsarbeid og raskere omløp.

Mens hele husdyrholdet i kyrlag er steget med 35.7 pst. siden 1900 er produksjonen i kjøttverdi steget med 59.7 pst. Sterkest stigning viser eggproduksjonen, som er omtrent 3-doblet, minst stigning viser produksjonen av ull og geitmjølk.

Som nevnt har det i løpet av denne perioden vært sterk økning i bruken av kunstgjødsel og kraftfôr. Noen tall vil vise dette.

Kunstgjødselforbruk i Norge angitt i tonn verdistoff.

År	Kvel- stoff (N)	Fosfor- syre (P ₂ O ₅)	Kali (K ₂ O)
1900 (anslagsvis)...	150	1 500	250
1907.....	238	4 957	1 590
1908.....	213	4 256	1 630
1909.....	162	4 295	1 700
1910.....	281	5 830	1 760
1911.....	302	5 355	2 280
1912.....	511	7 605	3 431
1913.....	730	6 345	3 485
1914.....	819	7 485	4 700
1915.....	1 244	5 026	3 600
1916.....	1 623	4 590	3 880
1917.....	2 924	6 833	5 080
1918.....	8 000	6 942	5 350
1919.....	7 050	8 485	4 257
1920.....	6 345	6 850	4 843
1921.....	2 290	4 782	5 725
1922.....	2 395	5 143	4 953
1923.....	2 974	8 190	5 130
1924.....	2 730	10 150	7 744
1925.....	3 150	8 730	7 943
1926.....	2 900	9 126	7 600
1927.....	2 700	8 800	7 300
1928.....	3 400	10 435	8 000
1929.....	4 325	9 636	9 170
1930.....	5 167	11 036	10 503
1931.....	5 062	9 850	9 438
1932.....	5 125	9 780	6 950
1933.....	5 613	9 800	7 377
1934.....	6 006	11 521	8 834
1935.....	7 200	12 849	14 200
1936.....	8 370	14 770	13 629
1937.....	9 000	15 300	14 500
1938.....	9 444	15 900	15 235

Omkring århundreskiftet var bruken av kunstgjødsel enda helt ubetydelig og innskrenket seg vesentlig til litt thomasfosfat. Kunstgjødselforbrukets senere utvikling syner tabellen foran. Da de forskjellige brukte kunstgjødselforbruk har et meget forskjellig prosentisk innhold er forbruket angitt i tonn verdistoff (N, P₂O₅ og K₂O). De årlige oppgaver fra 1907 og utover er utarbeidd av Norsk Hydro.

Innførselen av kraftfôr er også steget meget sterkt som sammenstillingen nedenfor viser i tonn:

	Mais	Kli	Olje- og eggehvite- rike	Andre kraftfôr- stoffer	Tilsammen
Gj snitt 1901—05.....	18 396	334	13 881	1 923	34 534
» 1906—10.....	26 488	88	21 127	4 593	52 296
» 1911—15.....	36 611	1 198	32 327	8 968	79 104
» 1916—20.....	56 095	122	24 600	1 786	82 603
» 1921—25.....	91 123	18 973	40 046	8 397	158 539
» 1926—30.....	118 851	26 066	45 297	26 289	216 503
» 1931—35.....	158 112	68 314	51 561	14 229	292 216
1932.....	154 074	28 322	40 029	23 858	246 283
1933.....	177 077	62 103	38 145	14 658	291 983
1934.....	132 086	122 474	48 602	5 350	308 512
1935.....	125 620	88 130	57 694	5 221	276 665
1936.....	131 002	74 346	52 184	7 496	265 028
1937.....	159 179	38 705	85 505	27 874	311 263
1938 ¹⁾	153 000	55 000	90 000	40 000	338 000

¹⁾ Foreløpige tall.

Innførselen av kraftfôr er således steget fra ca. 35 000 tonn pr. år i 1901—1905 til over 300 000 tonn i de senere år. Ved siden av dette er det i de senere år blitt en betydelig innførsel av råstoff til oljemøllene — kopra, linfrø, soya-bønner m. v. — hvorav en som biprodukt får betydelige kvanta eggehvite-rike kraftfôrstoffer, som altså fremstilles innenlands, men av innført råstoff. Innførselen av slike råstoffer har i de senere år dreid sig om 80—90 000 tonn. Til dette kommer så avfallsmelet av det innførte korn samtidig som en del uformalt innført korn selges til fôr.

Til sammenlikning med de prosent foran er beregnet foran for økningen i jordbrukets produksjon har en stilt sammen noen tall for å vise folkemengdens økning.

	1900	1910	1920	1930	Pst.vis endring fra 1900 til 1930
Hjemmeh. folkem. i riket	2 240 032	2 391 782	2 649 775	2 814 194	+ 25.6
—»— i bygdene .	1 612 382	1 702 554	1 864 371	2 013 680	+ 24.9
Landbruksbefolkning i alt ¹⁾ ...	855 123	898 257	881 066	838 848	÷ 1.9
Ervervende personer over 15 år ved jordbruk, skogbruk, fedrift	380 886	408 798	421 901	429 514	+ 12.8

¹⁾ Jordbruk, skogbruk, fedrift.

Fra 1900 til 1937 er hele folkemengden steget med 29.8 pst. — omtrent samme prosent som for hele planteproduksjonen (når en ser bort fra de to siste års særlig store avlinger) og husdyrtallet, men langt mindre enn økningen i husdyrproduksjonen. En må imidlertid være oppmerksom på at landbruksbefolkningen ikke er steget i dette tidsrom. Vel er tallet av ervervende personer over 15 år knyttet til jordbruk, skogbruk og fedrift steget noe — fra

1900 til 1930 med 12.8 pst. — men da barnetallet gikk sterkt ned mellom 1920 og 1930 var den samlede befolkning knyttet til disse erverv 1.9 pst. mindre i 1930 enn i 1900.

Dessverre har en ikke materiale til statistisk å vise endringene i hjemmeforbruket hos produsentene, men en vet at det i løpet av denne tid er foregått en markert omlegging av driften fra naturhusholdning til pengehusholdning.

Tilsammen har disse forhold i forbindelse med de bedre kommunikasjonsforhold ført til en sterk økning i den produktmengde som kommer i omsetningen.

En viser ellers til det som er sagt i oversikten for 1937, s. 33—37, om den store forskjell i landbruksproduksjonens utvikling i de forskjellige deler av landet.

VI. Priser på landbruksprodukter, produksjonsmidler m. v.

De følgende sammenstillinger viser prisutviklingen i 1938 sammenliknet med 1937 for en del viktigere landbruksprodukter og produksjonsmidler m. v.

Byråets engrosprisindeks for jordbruksvarer (1913 = 100) var i de enkelte måneder av 1938 sammenliknet med 1937:

	Vegetabiliske		Animalske		Jordbruksvarer i alt	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937
Januar	178	160	149	128	158	138
Februar	178	162	148	129	157	139
Mars	167	164	147	132	153	142
April	167	175	144	130	151	144
Mai	169	174	145	134	153	147
Juni	165	174	147	136	153	148
Juli	168	179	151	148	156	157
August	143	178	155	147	151	157
September	137	176	155	151	149	159
Oktober	138	174	150	150	146	158
November	140	176	149	152	146	159
Desember	140	177	149	152	146	160
Året	158	172	149	141	152	151

Ved utregningen av indekstallene er prisene på de enkelte varer tillagt vekt i forhold til deres betydning i den innenlandske engrosomsetning.

Byråets prisindeks for jordbruksvarer viste i 1937 betydelig stigning både for vegetabiliske og animalske jordbruksvarer, for de vegetabiliske fra 148 i desember 1936 til 177 i desember 1937 og for de animalske fra 130 i desember 1936 til 152 i desember 1937, under ett fra 136 i desember 1936 til 160 i desember 1937. I 1938 har prisbevegelsen vært en helt annen. Indekstallet for jordbruksvarer i alt falt fra 160 i desember 1937 til 151 i april 1938, steg igjen til 156 i juli med senere fall til 146 i de tre siste måneder av året. Nedgangen skyldes de vegetabiliske jordbruksvarene som i alt

et falt fra 178 i januar til 140 i desember, mens de animalske, som for vårt jordbruk veier mest, etter et fall fra 149 i januar til 144 i april igjen steg til 155 i august og september med fall igjen til 149 i november og desember.

Ved siden av Byråets prisindeks utarbeider Instituttet for driftslære og landbruksøkonomi ved Norges Landbrukshøyskole en jordbrukets prisindeks på et noe annet grunnlag. Basis er her 1909—1914 = 100 og veiingen blir foretatt etter forholdstall funnet ved Selskapet for Norges Vels regnskapsundersøkelser for norske gårdsbruk.

For 1938¹⁾ og 1937 viser denne beregning følgende indekstall:

	Plante- produkter		Husdyr- produkter		Total- indeks		Tekniske produksjons- midler ²⁾	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937
Januar	176	159	162	142	165	145	158	148
Februar	171	162	160	142	162	147	159	151
Mars	171	166	159	143	162	148	158	149
April	176	162	158	143	162	147	158	149
Mai	187	159	159	149	165	151	160	153
Juni	199	171	162	153	170	157	164	154
Juli	190	178	165	165	171	167	164	154
August	128	166	170	168	161	167	163	156
September	129	156	169	166	161	164	163	156
Oktober	137	156	168	167	161	164	162	158
November	139	163	166	166	160	165	161	158
Desember	141	173	168	166	162	168	162	158
Året ³⁾	162	164	164	156	164	158	161	154

¹⁾ Tallene for 1938 er foreløpige. ²⁾ Kraftfôravgiften medregnet. ³⁾ Uveid gjennomsnitt for kalenderåret.

Sammenliknet med indekstallene for tekniske produksjonsmidler lå totalindeksen for jordbruksvarer til og med juli 1938 noe over indekstallet for tekniske produksjonsmidler, senere dels litt under, dels litt over.

De to indeksserier — Byråets og Instituttets — bygger som nevnt på helt forskjellig grunnlag — forskjellig utgangspunkt, forskjellige veiingstall og forskjellig prismateriale — så de kan ikke direkte sammenliknes. Forskjellen kommer — ved sammenlikning av tallene for de år det her gjelder — særlig fram for planteproduktene, hvor det etter Byråets indeks er en nedgang fra 1937 til 1938 fra 172 til 158 eller 8.1 pst., etter Instituttets fra 164 til 162 eller 1.2 pst. Byråets indekstall bygger på engrosomsetningen av norske og innførte varer under ett; tallet for planteprodukter bestemmes her i første rekke av melprisenes svingninger. Ved Instituttets beregning er det den betydning korn, poteter og høy har i omsetningen ved de norske gårdsbruk som legges til grunn for veiingen; her får svingningene i f.eks. potetprisene, langt større innflytelse på indekstallet.

For de animalske jordbruksvarer er forskjellen i de to serier mindre fremtredende, 5.7 pst. stigning etter Byråets indeks mot 5.1 pst. etter Instituttets.

Statens innkjøpspriser for norsk korn var i kr. pr. 100 kg:

	1938					1937			
	Hvete	Rug	Bygg	Havre		Hvete	Rug	Bygg	Havre
$\frac{1}{1} - \frac{13}{3} \dots$	27.50	22.00	21.75	18.00	$\frac{1}{1} - \frac{1}{4} \dots$	25.25	22.00	21.75	16.50
$\frac{14}{3} - \frac{18}{5} \dots$	25.75	22.00	21.75	18.00	$\frac{2}{4} - \frac{31}{5} \dots$	27.50	22.00	21.75	17.50
$\frac{19}{5} - \frac{31}{5} \dots$	24.50	22.00	21.75	18.00	$\frac{23}{8} - \frac{31}{12} \dots$	27.50	22.00	21.75	18.00
$\frac{22}{8} - \frac{31}{12} \dots$	24.00	22.00	20.00	18.00					

Statens innkjøpspriser på norsk korn av avlingen i 1937 var kr. 27.50 for hvete, kr. 22.00 for rug, kr. 21.75 for bygg og kr. 18.00 for havre, alt pr. 100 kg. Hvetepriisen ble satt ned til kr. 25.75 fra 14. mars 1938 og kr. 24.50 fra 19. mai; disse nedsettelsene fikk liten betydning for selgerne da det aller vesentligste var solgt til den opprinnelige pris. For inneværende innkjøps sesong ble det satt følgende priser: for hvete kr. 24.00, for rug kr. 22.00, bygg kr. 20.00 og havre kr. 18.00. Rug- og havreprisen var altså uforandret, mens hveten sammenholdt med høsten 1937 ble satt ned med kr. 3.50 og bygg med kr. 1.75 pr. 100 kg. Når nedgangen ikke er sterkere tross det betydelige fall i verdensmarkedets kornpriser skyldes dette at det krisetillegg som Stortinget bevilget, nå er blitt effektivt igjen. Fra 27. februar 1939 ble havreprisen satt ned til kr. 17.00.

For meieriprodukter belyses prisutviklingen ved følgende tall hentet fra meierienes månedsoppgaver til meieristatistikken. Prisene gjelder de engrospriser meieriene har oppnådd, cif., for alminnelig god handelsvare, i kr. pr. kg.

	Smør		Helfeit gaudaost		Halvfeit nøkkelost		Bl. geitmysost		Mysost	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937
Januar	2.96	2.56	1.65	1.33	1.38	1.05	1.49	1.21	0.52	0.38
Februar	2.95	2.62	1.63	1.37	1.38	1.11	1.50	1.29	0.52	0.39
Mars	2.93	2.67	1.65	1.43	1.37	1.14	1.50	1.36	0.52	0.41
April	2.95	2.73	1.65	1.49	1.36	1.22	1.50	1.43	0.52	0.45
Mai	2.97	2.73	1.65	1.50	1.37	1.20	1.50	1.45	0.52	0.47
Juni	3.00	2.77	1.65	1.53	1.36	1.23	1.53	1.45	0.52	0.48
Juli	3.04	2.80	1.65	1.56	1.37	1.27	1.54	1.45	0.53	0.49
August	3.06	2.81	1.64	1.58	1.35	1.30	1.55	1.45	0.54	0.50
September	3.06	2.81	1.65	1.63	1.35	1.37	1.58	1.46	0.54	0.52
Oktober	3.07	2.82	1.64	1.66	1.35	1.41	1.59	1.50	0.55	0.52
November	3.08	2.87	1.64	1.65	1.34	1.38	1.63	1.50	0.57	0.52
Desember	3.11	2.94	1.65	1.66	1.37	1.39	1.69	1.50	0.62	0.52
Året	3.02	2.76	1.65	1.53	1.36	1.26	1.55	1.42	0.54	0.47

Prisene på meieriprodukter som i 1937 steg sterkt, var i 1938 nokså stabile, men med en noe stigende tendens. Smørprisen steg således fra kr. 2.96 i januar til kr. 3.11 i desember og blandet geitmysost fra kr. 1.49 i januar til kr. 1.69

i desember, mens prisen på f. eks. gaudaost er omtrent uforandret og halvfeit nøkkelost viser litt nedgang.

Norske Melkeproducenters Landsforbunds notering for utsalgspriser for mjølk og fløte har vært uforandret fra 1. mai 1937.

Meierienes utbetalingspriser til mjølkeproduzentene blev satt opp med 1.8 øre pr. kg fra 1936 til 1937 og er etter de oppgaver en har ytterligere steget noe i 1938. Siden utbetalingsprisen var lavest i 1933 er den steget med ca. 5 øre pr. kg.

Etter oppgaver innhentet ved Landbrukets prissentral hitsettes en del priser på andre landbruksprodukter. Prisene gjelder partisalg fra produsent, prima vare, levert avsetningsstedet.

	Høy		Poteter		Oksekjøtt		Flesk		Egg		Ferske huder	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937
	Kr. pr. 100 kg		Kr. pr. 100 kg		Kr. pr. kg		Kr. pr. kg		Kr. pr. kg		Kr. pr. kg	
Januar	7.19	8.81	10.05	7.32	1.73	1.37	1.36	1.34	1.61	1.31	0.74	0.87
Februar	7.11	9.57	10.24	7.91	1.70	1.36	1.30	1.30	1.54	1.27	0.71	0.88
Mars	6.92	10.43	10.54	8.16	1.71	1.37	1.27	1.23	1.40	1.52	0.69	0.90
April	6.75	10.72	11.06	8.17	1.72	1.41	1.28	1.19	1.30	1.32	0.64	0.99
Mai	7.32	9.99	12.32	7.93	1.71	1.48	1.31	1.20	1.25	1.13	0.66	1.01
Juni	7.58	9.46	15.19	8.20	1.69	1.63	1.40	1.25	1.34	1.12	0.64	0.94
Juli	6.66	8.91	17.73	11.65	1.71	1.90	1.46	1.36	1.55	1.32	0.66	0.93
August	6.38	8.19	10.18	9.66	1.72	1.92	1.55	1.39	1.63	1.43	0.74	0.99
September	6.29	7.64	7.98	9.08	1.63	1.91	1.52	1.41	1.87	1.69	0.74	1.01
Oktober	6.18	6.95	7.69	9.09	1.62	1.89	1.51	1.40	2.06	1.97	0.74	0.94
November	6.37	6.85	8.04	9.30	1.61	1.88	1.49	1.40	2.04	2.05	0.75	0.82
Desember	6.58	7.01	8.00	9.63	1.59	1.80	1.52	1.39	1.90	1.96	0.72	0.70
Året	6.78	8.71	10.75	8.84	1.68	1.66	1.41	1.32	1.62	1.51	0.70	0.92

Høyprisen har gjennom hele året ligget betydelig lavere enn foregående år.

Potetprisen lå til og med juli måned betydelig høyere i 1938 enn i 1937. i august også noe høyere, men fra og med september var den lavere i 1938 enn i 1937.

Prisen på oksekjøtt, som steg sterkt i 1937, lå i første halvår 1938 atskillig høyere enn tilsvarende tid foregående år. Fra juli av har den ligget lavere enn i 1937, i desember kr. 1.59 i 1938 mot kr. 1.80 i 1937.

Fleskeprisen har i de fleste av årets måneder vært høyere enn i 1937. Det samme gjelder eggprisen. For ferske huder derimot var prisene i 1938 betydelig lavere enn i 1937.

For vegetabiliske landbruksvarer har prisnivået således vært preget av nedgang i 1938, mens prisnivået for husdyrprodukter, som for det norske jordbruk veier mest, stort sett har vært fast, delvis med noe stigning. Enkelte vareslag som oksekjøtt og huder har hatt fallende priser.

Jordbrukets produksjonsmidler er steget i pris.

Kraftfôrprisene reguleres fra 24. juni 1935 ved hjelp av den kraftfôravgift som Stortinget har vedtatt. Satsene for denne er forskjellige for de forskjellige slags kraftfôr og skal variere etter markedsforholdene, slik at den gjennomsnittlige fôrenhetspris skal ligge på et bestemt nivå, opprinnelig satt til 14.5 øre pr. f.e., fra 2. november 1936 forhøyet til 15 øre, ved stortingsbeslutning 14. mai 1937 ytterligere forhøyet til 17 øre og fra 2. mai 1938 til 18 øre pr. f.e. Avgiften er inkludert i de senere noteringer. Reguleringen foregår gruppevis, og de enkelte fôrslags pris vil kunne variere både over og under gjennomsnittsprisen.

Samtidig med forhøyelsen av prisleiet 2. mai ble alle avgiftssatsene satt opp og er også senere forhøyet flere ganger som følge av fallende priser på verdensmarkedet. Fra 5. november 1938 og året ut var avgiften i gruppe I kr. 3.75 pr. 100 kg, gruppe II og mais kr. 4.00 og gruppe III kr. 3.00.

For tilbakebetaling av avgiften for det avgiftsfrie kvantum gjaldt for 1937—1938 en sats på kr. 1.90, mot kr. 1.30 for 1936—1937 og kr. 2.90 i 1935—1936.

Etter noteringene i «Samvirke» var prisen pr. 15. i hver måned i 1938 og 1937 i kr. pr. 100 kg:

	Maisgrøp		Jordnøttmel		Ruggris		Sildemel	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937
15. januar	19.40	16.50	21.00	20.75	15.40	13.30	26.75	23.50
15. februar	19.40	16.50	21.00	21.00	15.40	14.30	26.75	25.50
15. mars	18.75	16.25	20.50	19.75	15.40	14.30	25.75	24.00
15. april	18.75	16.75	20.25	19.75	15.40	14.30	26.00	27.50
15. mai	19.50	18.00	21.50	20.75	16.15	14.80	27.25	27.00
15. juni	19.75	18.00	22.25	19.50	16.15	14.80	28.00	26.25
15. juli	19.50	18.00	22.25	19.50	16.15	14.80	28.50	26.25
15. august	19.00	18.25	22.50	20.00	16.15	14.80	28.75	27.25
15. september	19.25	18.25	22.75	20.00	16.20	14.80	29.00	27.25
15. oktober	19.25	18.50	22.75	20.50	16.20	14.80	29.00	27.25
15. november	19.25	18.90	22.00	21.00	16.20	14.80	28.75	27.50
15. desember	19.75	18.90	22.25	21.00	15.20	15.40	28.00	27.50
Året	19.26	17.63	21.73	20.27	15.80	14.55	27.72	26.32

(Årsprisen er gjennomsnitt av de 24 noteringer i året — pr. 1. og 15. i hver måned.)

Kunstgjødselfrisene var etter Felleskjøpets noteringer (levert fra Oslo eller andre lagere ved Oslofjorden) i kr. pr. 100 kg.

		Kalksalpeter 15.5 % N.	Superfosfat 20 %	Kaligjødsel 40 %
1938	{ 15. mars	15.10	8.16	13.75
	{ 15. november	14.40	6.50	13.20
1937	{ 15. mars	14.20	6.34	13.40
	{ 15. november	14.40	8.00	13.20

Prisene på kunstgjødselfriser var våren 1938 noe høyere enn i 1937. For superfosfat lå prisen betydelig høyere. Denne er siden gått ned til omtrent

samme leie som før forhøyelsen. Prisene for kalksalpeter og kaligjødsel var høsten 1938 de samme som høsten 1937.

For maskiner og redskaper kan nevnes følgende priser i kr. (Felleskjøpet).

	Plog (norsk 11")	Harv (9 t.)	Slåmaskin (2 hestes)	Arbeids- kjerre	Høy- vogn
Våren 1938	176	92	430	175	270
» 1937	160	84	395	170	265

Over arbeidslønna i jordbruket har en årlige oppgaver fra 1915—1916, de første år innhentet av Selskapet for Norges Vel, senere av Byrået. Oppgavene har i de senere år vært offentliggjort i Stat. Medd., sist for 1937—1938 i Stat. Medd. for 1938, nr. 5 og 6.

Oppgavene blir innhentet ved spørreskjemaer som sendes ut til 4 gårdbrukere i hvert herred. For 1937—1938 kom det inn i alt 1 728 oppgaver.

Tabell 4 viser for alle de lønsformer disse oppgaver omfatter, gjennomsnittslønningen for rikets bygder i 1937—1938, sammenliknet med 1936—1937, og gjennomsnittslønningen fylkesvis i 1937—1938. Det var en gjennomsnittlig stigning i lønningene fra 1936—1937 på 18 pst. for menn og 14 pst. for kvinner mot året før 7 pst. for menn og 6 pst. for kvinner. Som i de to foregående år gjorde stigningen seg sterkest gjeldende i Østlandsfylkene. De tilsvarende oppgaver for 1938—1939 foreligger enda ikke ferdig bearbeidd.

Følgende tabell viser bevegelsen i arbeidslønna i jordbruket i tidsrommet 1915—1916 til 1937—1938.

År	Årslønn (hertil kost og losji)		Daglønn i sommerhalvåret på egen kost						Daglønn for skogsarbeid i vinterhalvåret		Gj.sn.l. dagsfortj. for skogskjøring (mann og best)
			Vårønn		Slåtønn		Skurønn		På ar- beidsg. kost	På egen kost	
	Tje- neste- gutter	Tje- neste- jenter	Menn	Kvin- ner	Menn	Kvin- ner	Menn	Kvin- ner			
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1915—16	391	202	3.64	2.12	4.00	2.35	3.64	2.22	2.39	3.69	11.03
1916—17	511	249	4.95	2.76	5.44	2.96	4.97	2.86	3.48	5.48	—
1917—18	694	328	7.13	3.93	7.86	4.21	7.27	4.17	5.31	8.38	22.78
1918—19	963	450	9.66	5.43	10.27	5.92	9.83	6.02	7.04	10.67	26.13
1919—20	1201	613	11.55	6.53	12.42	7.06	11.41	6.81	7.75	11.51	27.32
1920—21	1355	703	12.50	7.09	13.64	7.67	12.71	7.44	8.94	13.68	29.40
1921—22	1120	640	10.28	6.13	11.06	6.64	10.11	6.44	6.26	9.44	—
1922—23	880	562	8.03	5.02	8.63	5.39	7.94	5.19	5.04	7.57	14.84
1923—24	811	531	7.47	4.74	8.14	5.14	7.49	4.95	4.98	7.59	15.33
1924—25	864	552	7.97	5.11	8.66	5.45	8.06	5.29	5.35	8.19	15.86
1925—26	804	519	7.60	4.85	8.18	5.19	7.56	4.98	4.57	7.03	12.98
1926—27	662	445	6.27	4.09	6.81	4.34	6.20	4.17	3.76	5.72	9.27
1927—28	579	391	5.43	3.63	5.94	3.90	5.38	3.80	3.35	5.08	8.33
1928—29	531	361	5.09	3.40	5.51	3.60	5.01	3.47	3.13	4.77	7.87
1929—30	519	352	4.95	3.31	5.37	3.50	4.87	3.39	3.16	4.73	7.84
1930—31	491	338	4.72	3.15	5.14	3.37	4.71	3.29	2.99	4.51	7.42
1931—32	455	319	4.34	2.93	4.72	3.15	4.35	3.02	2.73	4.11	6.88
1932—33	428	304	4.03	2.75	4.40	2.94	4.04	2.85	2.60	3.87	6.57
1933—34	412	291	3.93	2.66	4.26	2.85	3.90	2.74	2.48	3.77	6.38
1934—35	412	291	3.92	2.68	4.27	2.89	3.95	2.79	2.63	3.89	6.61
1935—36	429	298	4.06	2.75	4.38	2.96	4.08	2.87	2.75	4.03	6.76
1936—37	460	317	4.29	2.92	4.63	3.13	4.31	3.05	3.04	4.44	7.29
1937—38	540	356	4.97	3.27	5.41	3.50	5.08	3.45	3.80	5.51	9.50

For å vise svingningene i eiendomsprisene utarbeider Byrået årlig oppgaver over den gjennomsnittlige skyldmarksverdi på grunnlag av oppgaver fra sorenskriverne over de tinglyste eiendomssalg i året. Beregningen skal gjelde alminnelige jordbruk omsatt i fritt salg. Salg hvor en antar at særlige forhold har betinget en vesentlig høyere kjøpesum enn for alminnelige jordbruk, som: hvor det hører mye skog til eiendommen, industrianlegg, stor husverdi, slik beliggenhet ved by at det solgte kan antas bestemt til byggetomt eller liknende, er ikke tatt med. På den annen side er heller ikke tatt med salg hvor en antar at slektskap eller andre personlige forhold har hatt innflytelse på fastsettelse av kjøpesummens størrelse, f. eks. salg mellom foreldre og barn. Eiendommer utlagt ved skifte eller solgt ved tvangsauksjon m. m. er heller ikke tatt med.

Eiendomsprisene steg uavbrutt fra 1913 til 1920, da maksimum blev nådd med kr. 7 763 pr. skyldmark mot kr. 2 664 i 1913. Stigningen var særlig sterk i årene 1916, 1917 og 1918. Etter 1920 har eiendomsprisene gått ned, når en unntar 1924, helt til 1932. Senere har det vært stigning. For 1937 var prisen pr. skyldmark kr. 5 318 eller 100 pst. høyere enn i 1913.

Nedgangen i eiendomsprisene var sterkest i årene 1921 og 1922, 1926 og 1927 og 1930—1932. I 1933 begynte eiendomsprisene igjen å stige, og stigningen har vært ganske sterk i årene 1934—1937.

Bevegelsen i eiendomsprisene i rikets bygder siden 1913 framgår av følgende sammenstilling:

	Endring fra foreg. år:		Endring fra foreg. år:		Endring fra foreg. år:
1913.....	100	1921.....	267 ÷ 8.2 pst.	1929.....	185 ÷ 3.3 pst.
1914.....	104 + 4.4 pst.	1922.....	246 ÷ 8.0 »	1930.....	171 ÷ 7.8 »
1915.....	112 + 7.2 »	1923.....	238 ÷ 3.2 »	1931.....	159 ÷ 6.7 »
1916.....	127 + 13.6 »	1924.....	245 + 3.1 »	1932.....	148 ÷ 7.15 »
1917.....	190 + 49.6 »	1925.....	243 ÷ 1.0 »	1933.....	149 + 0.89 »
1918.....	270 + 41.7 »	1926.....	211 ÷ 13.1 »	1934.....	159 + 6.95 »
1919.....	289 + 7.3 »	1927.....	193 ÷ 8.5 »	1935.....	176 + 10.27 »
1920.....	291 + 0.8 »	1928.....	191 ÷ 0.8 »	1936.....	191 + 8.88 »
				1937.....	200 + 4.29 »

Stigningen i eiendomsprisene fra 1936 til 1937 var sterkest i Nordland med 16.9 pst., Nord-Trøndelag med 13.5 pst., Telemark med 13.2 pst. og Østfold med 12.4 pst.

Tabellen på neste side viser skyldmarksverdien fylkesvis i de enkelte år fra 1929—1937 og i gjennomsnitt for femårene 1933—1937 og 1932—1936.

Når en skal dømme om tallene må en huske på at skyldmarksverdien varierer sterkt etter brukets størrelse. Den er størst for de minste eiendommer og faller stort sett jevnt med økende antall skyldmark pr. eiendom. Se ellers Stat. Medd. for 1938, nr. 7.

Bygdene fylkesvis	Gjennomsnittspriser pr. skyldmark										
	1932— 1936	1933— 1937	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner
Østfold	4 736	4 993	5 024	5 016	4 506	4 391	4 145	4 895	5 013	5 238	5 887
Akershus	5 096	5 342	5 751	5 442	4 916	4 683	4 606	4 849	5 284	5 930	6 036
Hedmark	4 131	4 353	4 918	4 537	3 919	3 537	3 969	4 167	4 398	4 604	4 670
Opland	3 825	4 086	4 819	4 099	3 858	3 379	3 663	3 763	4 176	4 580	4 734
Buskerud	4 900	5 247	5 828	4 902	5 135	4 136	4 432	5 087	5 256	5 620	5 653
Vestfold	4 804	4 950	5 503	4 978	5 242	4 748	4 427	4 567	4 783	5 543	5 634
Telemark	4 401	4 496	5 908	5 269	4 857	4 517	4 171	4 302	4 328	4 572	5 177
Aust-Agder	4 728	4 944	5 365	4 983	4 839	4 383	4 642	4 613	4 892	5 154	5 528
Vest-Agder	5 085	5 385	5 416	4 928	4 900	4 593	4 500	4 810	5 578	6 020	6 284
Rogaland	4 951	5 357	4 605	4 781	4 659	4 099	4 196	4 321	5 694	6 324	6 351
Hordaland	3 822	4 092	4 156	3 866	3 646	3 403	3 309	3 789	4 414	4 694	5 011
Sogn og Fjordane ...	3 577	3 816	3 577	3 396	3 111	3 087	3 372	3 469	4 025	4 208	4 479
Møre og Romsdal ...	3 504	3 799	3 506	3 396	3 001	2 997	3 107	3 455	3 909	4 312	4 500
Sør-Trøndelag	3 886	4 146	4 340	3 983	3 810	3 576	3 374	3 634	4 391	4 590	5 036
Nord-Trøndelag	3 476	3 741	3 901	3 870	3 164	3 101	3 229	3 504	3 815	4 039	4 586
Nordland	3 393	3 692	3 440	3 227	3 229	3 105	3 162	3 248	3 594	3 903	4 561
Troms	3 946	4 362	4 075	3 928	3 509	3 295	3 558	3 865	4 522	4 792	4 951
Riket (Finnmark unnt.)	4 372	4 635	4 930	4 543	4 239	3 936	3 971	4 247	4 683	5 099	5 318

De oppførte gjennomsnittspriser er både for de enkelte fylker og for riket beregnet ved å dividere salgssummen med den samlede matrikkelskyld for de eiendommer som er tatt med.

VII. Landbruksproduksjonens verdi, dens omfang i forhold til behovet m. v.

a) Verdien av avlingen.

Sammenstillingen nedenfor viser den beregnede verdi av avlingen i 1938 sammenliknet med 1937, 1936, 1935, 1932 og 1929. Da de vanlige prisnoteringer gjelder førsteklasses vare, er det ved verdiberegningen brukt priser som ligger

Verdi i 1 000 kr.

	1938	1937	1936	1935	1932	1929
Hvete	15 790.9	16 989.3	12 540.7	11 191.7	3 160.5	4 493.0
Rug	2 197.2	2 249.4	2 158.0	2 209.8	1 789.7	2 595.0
Bygg	22 381.7	25 188.5	20 664.0	18 508.8	15 378.7	16 776.0
Havre	31 479.0	30 155.4	22 260.4	23 646.8	24 181.4	26 445.0
Blandkorn	1 816.6	1 686.0	1 367.7	1 373.0	1 422.5	1 714.0
Erter	437.8	413.6	387.2	404.0	402.2	435.0
Korn og erter i alt	74 103.2	76 682.2	59 378.0	57 334.1	46 335.0	52 458.0
Poteter	51 569.9	55 935.8	42 563.1	45 822.9	46 575.3	54 001.0
Høy	179 983.1	174 085.7	138 100.9	157 273.2	122 658.1	140 847.0
Korn, poteter og høy ..	305 656.2	306 703.7	240 042.0	260 430.2	215 568.4	247 306.0
Halm	18 379.7	18 157.8	16 466.7	16 801.9	13 000.0	15 000.0
Fôrnepe og kålrot	10 991.0	10 799.8	10 764.5	10 597.6	15 000.0	14 000.0
Grønnfôr	4 285.3	4 023.7	4 270.1	4 249.0		
Tilsammen	339 312.2	339 685.0	271 543.3	292 078.7	243 568.4	276 306.0
Hagebruket ¹⁾	44 895.0	45 306.0	42 508.0	46 062.0	35 000.0	40 000.0
I alt	384 207.2	384 991.0	314 051.3	338 140.7	278 568.4	316 306.0

¹⁾ Se side 15.

noe lavere enn disse; totalavlingen vil alltid omfatte en del mindreverdig vare, samtidig som det jo bare er en mindre del av avlingen som blir omsatt ved direkte salg.

Hertil kommer så avkastingen av beitene og utslåttene, avfall fra hagebruket og verdien av forskjellig slags hjelpefôr som lyng, lauv o. lign. Etter Beitetellingen 1935 er utbyttet av beitene det år beregnet til i alt ca. 780 000 tonn f.e. eller regnet etter 15 øre pr. f.e. ca. 117 mill. kr.

Årlige beregninger over verdien av korn-, potet- og høyavlingen siden 1900 er offentliggjort i Statistisk Årbok. (En viser til det som foran er nevnt om beregningene av høstutbyttet før 1925.) For verdien av korn- og potetavlen har en beregninger også før 1900 i forbindelse med de forskjellige tellinger. Verdien av kornavlingen i kroner lå helt fra 1880-årene til like før krigen i alminnelighet mellom 35 og 40 mill. kr. Verdien av potetavlingen lå før krigen i alminnelighet mellom 25 og 30 mill. kr.

Det er bare en mindre del av planteproduksjonen som går til direkte forbruk, den vesentligste del går som råstoff i husdyrproduksjonen.

Til direkte forbruk må en regne med hele det beløp som er ført opp for hagebruket; ved denne beregning er det ikke tatt hensyn til mengde eller verdi av det avfallet som går til oppfôring.

Av korn- og potetavlingen regner en med at ca. en tredjedel — regnet i føreheter — går til direkte forbruk, men da en må regne med en noe høyere verdi for denne del har en regnet med bortimot halvparten av korn- og potetavlingens verdi i kroner til direkte forbruk. Av kålroten blir en del brukt til mat uten at en har noen sikre holdepunkter for hvor mye det dreier seg om.

Utførselen av planteprodukter spiller liten rolle, bortsett fra høy i enkelte år. I 1934 da utførselen av høy var særlig stor var verdien ca. 2 mill. kr., i 1935 1.4 mill. kr., i 1936 ca. 300 000 kr., i 1937 108 000 kr. Av frukt, bær, grønnsaker og poteter under ett har det i de senere år vært utført for 500—700 000 kr., i 1937 for knapt 300 000 kr.

I alt har en i de senere år regnet med at verdien av den del av planteproduksjonen som har gått til direkte forbruk har vært mellom 75 og 105 mill. kr. årlig. Resten av planteproduksjonen foredles videre, gjennom husdyra, til mjølk, kjøtt, flekk osv. og kommer således igjen i den verdi som er beregnet for disse produkter.

b) Verdien av husdyrproduktene. Landbruksproduksjonens totalverdi.

Ved fastsettelsen av den pris en vil bruke ved verdiberegningen, må en også for husdyrproduktene ta hensyn til at ikke hele produktmengden tilfredsstillende kravet til «prima vare» og at den del av mjølkemengden som ikke blir meieribehandlet antagelig blir noe dårligere utnyttet enn den som blir omsatt gjennom meieriene. En har tatt hensyn til dette når en for en del av de senere år har beregnet verdien.

Verdi i mill. kr.

	1938 ¹⁾	1937	1936	1935	1932	1929 ²⁾
Kjøtt i alt	87	82	65	65	55	85
Flesk	54	51	44	40	35	45
Egg	32	30	28	25	20	30
Mjølke	245	218	195	180	156	190
Ull etc.	10	10	10	10	8	10
Tilsammen	428	391	342	320	274	360
Pelsdyravlen ³⁾	30	30	33	25	10	15
Husdyrbruket i alt	458	421	375	345	284	375

Legger en til dette verdien av hagebruksproduktene og verdien av korn og poteter til mat får en i mill. kr.:

Husdyrbruket i alt	458	421	375	345	284	375
Hagebruket	45	45	43	46	35	40
Korn og poteter til mat	55	60	50	50	40	50
I alt	558	526	468	441	359	465

¹⁾ Foreløpige tall. ²⁾ Jordbruksstillingen 1929, fjerde hefte. ³⁾ Se nedenfor.

Det sterke prisfall i 1929 til 1932 førte med seg en nedgang i verdien av jordbrukets bruttoavkastning på vel 100 mill. kr. Med den økte produksjon og senere stigning i prisene var verdien i 1936 igjen kommet opp på samme nivå som i 1929.

En foreløpig beregning for 1938 viser en verdi av i alt 558 mill. kr.

I beregningen av husdyrproduksjonens verdi er det dog en dobbeltpostering for kjøtt, mjølke og egg som er brukt til revefôr. Det samlede fôrforbruk i pelsdyrgårdene hadde i 1933—1934 en verdi av 7.6 mill. kr., i 1935—1936 vel 15 mill. kr. Av dette er vel halvparten norske husdyrprodukter. For 1937 og 1938 vil en anslå det fradrag som skulle gjøres i husdyrproduksjonens totalverdi av denne grunn til ca. 10 mill. kr. Verdien av husdyrproduksjonen i 1938 blir da 448 mill. kr. og totalverdien 548 mill. kr.

Som tidligere nevnt blir det nå i vår jordbruksproduksjon brukt betydelige mengder av råstoffer som ikke skriver sig fra norsk jordbruk, som kunstgjødsel og kraftfôr og til pelsdyravlen hvalkjøtt, fisk o. lign. Verdien av disse råstoffer må trekkes fra om en vil ha fram den del av produksjonsverdien som skriver seg fra det norske jordbruk, «bearbeidelsesverdien» om en vil kalle det så. For 1938 var verdien av disse brukte råstoffer ca. 100 mill. kr. «Bearbeidelsesverdien» skulle altså for 1938 være ca. 448 mill. kr.

Beregner en på samme grunnlag som gjort foran for årene 1929—1938 verdien av landbruksproduksjonen i 1900, 1907 og 1917 får en følgende tall i mill. kr.:

	1917	1907	1900
Husdyrbruket i alt ..	466	161	127
Hagebruket	34	8	6
Korn og poteter til mat	75	30	30
I alt	575	199	163

Når en skal dømme om tallene for 1917 og senere år må en ta i betraktning de sterke svingninger i pengeverdien under og etter krigen.

I tredje hefte av Jordbrukstillingen 1907 (N. O. S. V. 145, s. 122 flg.) er det gjort rede for de verdiberegninger en da hadde over landbruksproduksjonen i tidsrommet 1835—1907. Disse beregninger bygger på et noe annet grunnlag enn de som er gjengitt ovenfor og er ikke helt ut sammenliknbare med disse. Grunnlaget for beregningene blir mere usikkert jo lengere en kommer tilbake, og verdimålerens — pengenes — kjøpekraft har jo undergått store svingninger i dette lange tidsrom.

Med disse forbehold gjengir en etter nevnte publikasjon den beregnede verdi av landbrukets vesentligste bruttoutbytte:

1835	55 mill. kr.
1845	75 —»—
1855	123 —»—
1865	134 —»—
1875	187 —»—
1890	166 —»—
1900	177 —»—
1907	207 —»—

Det er i disse beregninger over landbruksproduksjonens verdi på produsentens hånd ikke regnet med avkastingen av skogen. Skogen og skogsdriften er jo imidlertid for størstedelen intimt knyttet til gårdsbrukene som har eiendoms- eller bruksrett til $\frac{3}{4}$ av landets produktive skogareal. Også skogsarbeiderne er jo for en vesentlig del samtidig knyttet til jordbruket.

Tallene er således bare uttrykk for bruttoverdien av selve jordbruksproduksjonen (inklusive hagebruk og pelsdyravl). Jordbrukernes bruttoinntekt vil i tillegg hertil omfatte inntekt av skog og skogsarbeid, av fiskeri og andre bierverv. En må huske på at av de 208 550 bruk med over 5 dekar innmark var etter Jordbrukstillingen 1929 114 626 eller 55.0 pst. knyttet til annet yrke ved siden av jordbruket. (Drift av egen skog er da ikke regnet som biyrke.) For 63 221 eller 30.3 pst. var jordbruket biyrke, for 51 405 eller 24.7 pst. var jordbruket (med skogbruk) hovedyrke med biyrke i andre næringer, mens 93 924 eller 45.0 pst. hadde jordbruket (med skogbruk) som eneyrke. Av de 113 323 gårdsbruk hadde 17 870 eller 15.8 pst. jordbruket som biyrke, 26 569 eller 23.4 pst. hadde biyrke ved siden av jordbruket og 68 884 eller 60.8 pst. hadde jordbruket (med skogbruk) som eneyrke. Av de 95 227 småbruk hadde 45 351 eller 47.6 pst. annet hovedyrke, 24 836 eller 26.1 pst. hadde biyrke ved siden av bruket og bare 25 040 eller 26.3 pst. hadde jordbruk som eneyrke.

c) *Produksjonen sett i forhold til behovet.*

Som gjennomsnitt for femårsperioden 1931—1935 har en nedenfor stilt opp en oversikt over produksjonen omregnet i f.e. og hvordan den i hovedsaken ble brukt for de veksters vedkommende som omfattes av den alminnelige høstberegning:

	Produksjon		Brukt til (1 000 f.e.)			
	1 000 f.e.	Pst.vis fordelt	Utsæd	Tekn. bruk	Mat	Fôr
Korn og erter	305 066	18.2	34 486	10 272	100 000	160 308
Poteter	200 138	12.0	25 552	12 523	66 700	95 363
Rotfrukter	64 041	3.8	—	—	—	64 041
Høy	979 623	58.6	—	—	—	979 623
Halm	123 845	7.4	—	—	—	123 845
I alt	1 672 713	100.0	60 038	22 795	166 700	1 423 180
Pst.vis fordeling	100.0	—	3.6	1.4	10.0	85.0

Av den samlede avling av korn, poteter, rotfrukter, høy og halm beregnet i føreheter gikk således 85 pst. til fôr. Fordelingen av korn- og potetavlingen henholdsvis til mat og fôr er ansatt på grunnlag av foretatte beregninger. Den gjør ikke krav på å være helt eksakt, men feilprosenten kan ikke være så stor at den vil endre hovedresultatet i vesentlig grad.

Fra den avlingsmengde en ovenfor har ført opp som disponibel til fôr, går utførselen, men denne er, som tidligere nevnt, helt ubetydelig i forhold til totalkvantummet.

Videre gjør en oppmerksom på at det her er regnet med den beregnede bruttoavling uten fradrag for svinn. På den annen side er det for rotfruktene bare regnet med knollavlingen uten tillegg for eventuelt utnyttet bladmasse.

Utenom denne beregning er som tidligere påpekt hagebrukets avkastning, grønnsått (beregnet bare fra 1935 av), utslåtter, beitenes avkastning og forskjellig hjelpefôr som lauv, mose, lyng, tare o. lign.

Ved de beregninger over fôrforbruket til hest, storfe, sau og geit som Byrået foretok i forbindelse med Beitetellingen 1935 (N. O. S. IX 110, s. 11 flg.) er årsfôret for disse dyreslag etter to forskjellige beregningsmåter beregnet til henholdsvis 2 376 mill. f.e. og 2 277 mill. f.e. Hertil kommer årsfôret til svin og fjærfe, ca. 400 mill. f.e. Det samlede årlige fôrbehov regnet etter husdyrholdet i 1935 skulle en således kunne sette til 2 700—2 750 mill. f.e. En beregning som denne kan bare bli tilnærmet.

Dette fôrbehov ble dekket således (det er regnet med gjennomsnittstall for 1931—1935. Tallene er avrundet):

	1000 f.e.	Pst.
Norsk korn til fôr og mel av dette	160 000	5.8
Poteter til fôr	95 000	3.4
Rotfrukter	64 000	2.3
Høy	980 000	35.6
Halm.....	124 000	4.5
Grønnfôr.....	30 000	1.1
Avkasting av utslåttene	40 000	1.5
Beiter	775 000	28.1
I alt av norsk planteproduksjon	<u>2 268 000</u>	<u>82.3</u>
Andre fôrstoffer av innenlandsk opprinnelse:		
Sildemel (prod. ÷ utf.)	17 000	0.6
Mjølke, myse o. lign.	40 000	1.5
Tilsammen	<u>57 000</u>	<u>2.1</u>
I alt fôrstoffer av innenlandsk opprinnelse.....	<u>2 325 000</u>	<u>84.4</u>
Innført kraftfôr	300 000	10.9
Kraftfôr av innført råstoff:		
Eggehviterike kraftfôrslag	30 000	1.1
Førkorn og avfallsmel av innført korn	100 000	3.6
I alt fôrstoffer av utenlandsk opprinnelse	<u>430 000</u>	<u>15.6</u>
Tilsammen	<u>2 755 000</u>	<u>100.0</u>

Det er i denne sammenstilling ikke tatt hensyn til fôrverdien av avfallet fra hagebruket, husholdningsavfall, de forskjellige slags hjelpefôr som lauv, lyng, mose o. lign., heller ikke fôrstoffer som mask og drank.

På den annen side kan det vel være et spørsmål om ikke den representative undersøkelse over beitenes avkasting i 1935 gir et noe for gunstig uttrykk for fôrutbyttet fra disse. Enkelte av de oppførte poster må for resten bli helt skjønnsmessige — man har f. eks. ingen sikre tall for mengden av nysilt og skummet mjølke og myse som blir fôret opp.

Den innenlandske produksjon av sildemel var i 1931—1935 ca. 60 000 tonn årlig i gjennomsnitt, men av dette ble gjennomsnittlig ca. 48 000 tonn årlig utført. Differansen, 12 000 tonn = 17 000 tonn f.e., er ført opp som brukt til fôr.

Etter oppgavene ovenfor skulle altså med den husdyrbestand vi hadde i 1935 84.4 pst. av fôrbehovet være dekket av fôr av innenlandsk opprinnelse, mens 15.6 pst. eller 430 000 tonn fôrenheter var innført eller produsert av innført råstoff.

Årlige beregninger over det samlede innenlandske forbruk av korn og poteter har tidligere vært offentliggjort i Statistisk Årbok. Beregningen er her tatt inn som tabell 5, hvor det også er gjort rede for beregningsgrunnlaget. Beregningen gjelder forbruksår — for 1937 således fra 1. oktober 1937—30. september 1938.

Det samlede forbruk av korn og poteter, omregnet i f.e. var i femåret 1931—1935 vel 900 000 tonn f.e. Av dette var 56 pst. av egen avl og 44 pst. innført. For forbruksåret 1937—1938 var totalforbruket av korn og poteter ca. 916 000 tonn f.e. Av dette var 62 pst. av egen avl, 38 pst. innført.

Av de 900 000 tonn f.e. i 1931—1935 var potetenes andel 200 000 tonn f.e., kornets 700 000 tonn f.e. I 1937—1938 henholdsvis 192 000 og 724 000 tonn f.e.

For potetenes vedkommende spiller i alminnelige år hverken innførsel eller utførsel noen vesentlig rolle. Av en gjennomsnittsavling i 1931—1935 på 900 000 tonn poteter ble det som årlig gjennomsnitt utført knapt 5 000 tonn mens det ble innført bare 80 tonn. Ca. 115 000 tonn gikk til utsæd, vel 56 000 tonn til teknisk bruk. Av restkvantummet ca. 725 000 tonn årlig i gjennomsnitt regner en med at ca. 300 000 tonn årlig går til mat, resten, med fradrag av svinn, til oppfôring. Da matforbruket må forutsettes å være forholdsvis konstant, er det derfor særlig det kvantum som blir disponibelt til fôr som vil variere etter utfallet av potethøsten.

I forbruksåret 1937—1938 var potetavlen vel 860 000 tonn, utsæden 122 000 tonn, innførselen 2 600 tonn, utførselen knapt 500 tonn og til teknisk bruk gikk det ca. 76 000 tonn. Til mat og fôr var det disponibelt 664 000 tonn, svinnet ikke tatt i betraktning.

Kornavlingen var i 1931—1935 gjennomsnittlig 335 000 tonn korn i alt (= 305 000 tonn f.e.), innførselen 405 000 tonn (= 405 000 tonn f.e.). Utførselen var gjennomsnittlig 1 800 tonn årlig. 38 000 tonn korn (= 34 500 tonn f.e.) gikk til utsæd, vel 10 000 tonn til teknisk bruk. Til annet forbruk var disponibelt 690 000 tonn (= 660 000 tonn f.e.). Som nevnt i oversikten over fôrforbruket regner en at det av den innenlandske kornavling i 1931—1935 årlig gikk 100 000 tonn f.e. til mat, 160 000 tonn f.e. til fôr. Av innførselen på 400 000 tonn 100 000 tonn f.e. til fôr, 300 000 tonn til mat, altså tilsammen 260 000 tonn f.e. til fôr, 400 000 tonn f.e. til mat.

I forbruksåret 1937—1938 var kornavlingen ca. 408 000 tonn, innførselen 348 000 tonn. Det gikk 40 000 tonn til utsæd, 750 tonn ble utført og knapt 13 000 tonn gikk til teknisk bruk. Til mat og fôr var disponibelt 703 000 tonn (= 674 000 tonn f.e.).

Hvordan forholdet har vært mellom avl og innførsel av de forskjellige kornslag til forskjellige tider ser en av tabell 5. En vil her særlig legge merke til hvetens økende andel både i produksjonen og innførselen, mens tallene for rugen viser nedgang. Av bygg var det tidligere en betydelig innførsel til fôr.

Om avling og innførsel av hagebruksprodukter se s. 13 flg.

Den samlede planteproduksjon (bortsett fra hagebruket) viser i forhold til

det nåværende forbruk et underskudd på ca. 730 000 tonn f.e. (300 000 tonn til mat og 430 000 tonn til fôr).

Av husdyrprodukter derimot har det i de senere år delvis vært overskudd i forhold til forbruket, men som før nevnt er 15.6 pst. av det fôr som er brukt, innført eller fremstilt av innførte råstoffer. Når en skal dømme om dette forhold må en være oppmerksom på ensidigheten i vår nåværende fôrproduksjon. Dette gjør et tilskudd av mere konsentrerte fôrstoffer ønskelig for å få en tilfredsstillende utnytting av fôret.

I femårsperioden 1901—1905 hadde vi en årlig nettoinnførsel av ca. 11 000 tonn kjøtt og 4 000 tonn fleisk. Av egg og ost var det en årlig nettoinnførsel på 2—300 tonn, mens vi hadde en nettoutførsel av ca. 1 200 tonn smør årlig og ca. 24 000 tonn mjølk (kondensert etc. omregnet til nysilt mjølk).

I den tiårsperioden som gikk forut for krigen hadde vi en årlig nettoinnførsel av ca. 10 000 tonn kjøtt, 2 000 tonn fleisk og litt ost og egg. Av smør en nettoutførsel på ca. 1 000 tonn og av mjølk 30—40 000 tonn.

I krigsårene var både innførsel og utførsel av matvarer begrenset av forskjellige restriksjoner.

Årene like etter krigen viste en sterk stigning i innførselen av husdyrprodukter. Innførselen av kjøtt var i 1920—1922 henholdsvis 15, 18 og 20 000 tonn, fleskeinnførselen 6 000—6 500 tonn, i 1923 endog 8 800 tonn, egginnførselen gikk opp i over 3 000 tonn, og mens vi før krigen utførte ca. 1 000 tonn smør, var nettoinnførselen i 1919—1922 3 000—3 500 tonn. Også innførselen av ost var betydelig, særlig i 1919 og 1920.

Etter hvert som den innenlandske produksjon siden økte gikk innførselen igjen tilbake inntil en som nevnt i de senere år for en del varer og særlig til enkelte tider av året har hatt et utførseloverskudd. Denne utførsel er dog blitt hemmet ved importrestriksjoner i de kjøpende land.

Fra handelsstatistikken gjengir en noen tall for innførsel og utførsel av viktigere husdyrprodukter i de senere år:

Innførsel, tonn.

	Kjøtt ¹⁾	Fleisk	Egg	Smør	Ost
1934.....	961	148	52	2	98
1935.....	1 209	278	51	2	115
1936.....	1 340	534	42	—	123
1937.....	1 933	248	34	—	195

Utførsel, tonn.

	Kjøtt ¹⁾	Fleisk	Egg	Smør	Ost
1934.....	73	1 285	1 036	248	2 009
1935.....	72	1 043	627	191	1 438
1936.....	48	605	1 205	192	1 545
1937.....	125	606	1 251	201	1 682

¹⁾ Reinsdyrkjøtt, vilt og fjærfe ikke medregnet.

For 1937 får en følgende tall for forbruket av husdyrprodukter i tonn:

	Produksjon	Innførsel	Utførsel	Forbruk	
				I alt	Pr. innb. Kg
Kjøtt	60 694	1 933	125	62 502	21.5
Flesk	41 000	248	606	40 642	14.0
Egg	21 369	34	1 251	20 152	6.9
Mjølke.....	1 404 191	2 271	29 433	1 377 029	473.7
I alt i kjøttverdi ¹⁾	607 841	3 108	11 872	599 077	206.1

¹⁾ Se note 2 side 21.

Av totalforbruket i kjøttverdi utgjør mjølka ca. 76 pst.

Oppgavene for kjøtt gjelder både for produksjon, innførsel og utførsel bare kjøtt av hest, storfe, sau og geit. Kjøtt av fjærfe, kaniner, reinsdyr og vilt er ikke regnet med. På den annen side er det ikke gjort noe fradrag for det husdyrkjøtt som går til revefôr, i 1936 vel 5 000 tonn. Oppgavene for mjølke gjelder all mjølke under ett uansett hva den er brukt til; innførselen og utførselen av mjølkeprodukter er omregnet til helmjølke. Heller ikke for mjølka er det gjort noe fradrag for det som går til fôr.

Det Statistiske Sentralbyrå, Oslo i mars 1939.

Gunnar Jahn.

Paul Barca.

Tabell 1. Innmarksarealet

Landsdeleer	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Hvete		Rug		Bygg	Havre	Bland- korn	Erter	Grønn- fôr
	Vår-	Høst-	Vår-	Høst-					
Dekar									
I. Rikets bygder {1938	331 159	18 354	15 609	38 315	598 117	852 033	44 843	9 977	143 372
{1937	299 615	20 731	16 386	42 853	602 583	854 322	44 835	9 642	144 430
II. Bygdene fylkesvis:									
Østfold . . . {1938	71 409	10 219	1 350	13 984	5 977	134 333	2 484	724	6 027
{1937	62 248	11 775	1 302	15 380	6 483	135 419	2 439	720	6 785
Akershus . . . {1938	54 112	1 483	367	5 218	62 919	151 463	4 370	1 231	9 490
{1937	46 090	1 847	367	6 652	73 945	149 373	4 267	1 272	10 090
Hedmark . . . {1938	40 168	579	544	6 354	60 707	118 219	4 985	2 086	20 552
{1937	32 957	863	551	7 033	60 903	120 044	5 294	1 958	20 710
Opland . . . {1938	19 374	177	1 958	3 236	135 796	39 889	25 370	3 794	17 221
{1937	18 438	197	2 290	3 849	137 128	38 549	24 691	3 528	18 607
Buskerud . . . {1938	31 411	1 881	2 002	1 851	30 462	51 207	3 315	1 265	8 572
{1937	29 502	1 898	2 235	1 969	32 430	50 256	3 721	1 290	8 924
Vestfold . . . {1938	53 245	2 643	5 900	4 404	8 911	70 756	1 415	219	5 280
{1937	50 757	2 754	6 131	4 692	9 692	70 852	1 412	219	5 510
Telemark . . . {1938	25 874	815	1 060	1 274	11 490	25 108	192	91	4 865
{1937	25 966	828	1 060	1 293	11 796	24 250	192	88	4 897
Aust-Agder . . {1938	8 308	61	1 015	221	4 108	13 923	279	212	1 407
{1937	8 084	61	1 009	222	4 218	14 460	279	219	1 468
Vest-Agder . . {1938	3 717	43	476	393	1 625	23 602	41	33	2 117
{1937	3 684	45	508	356	1 751	23 605	41	33	2 199
Rogaland . . . {1938	14 178	415	62	722	15 599	54 051	277	73	6 060
{1937	13 055	426	58	763	15 554	53 836	277	73	6 120
Hordaland . . . {1938	426	8	35	43	2 869	17 982	424	8	6 325
{1937	371	8	35	43	2 811	18 203	478	8	6 425
Sogn og Fjordane {1938	301	2	62	28	10 594	16 055	211	12	4 091
{1937	290	2	62	28	10 331	16 331	270	12	4 020
Møre og Romsdal {1938	604	—	72	63	23 503	37 572	263	10	5 350
{1937	629	—	72	63	22 587	37 968	262	10	5 267
Sør-Trøndelag . {1938	1 481	6	20	121	83 305	32 016	690	59	4 332
{1937	1 535	6	20	106	81 355	32 332	690	54	4 165
Nord-Trøndelag {1938	6 322	21	14	116	104 758	57 982	373	147	5 803
{1937	5 787	21	14	116	97 829	61 246	368	145	4 911
Nordland . . . {1938	223	—	665	287	26 072	7 786	149	13	16 542
{1937	217	—	665	283	24 696	7 509	149	13	16 149
Troms . . . {1938	6	1	7	—	9 390	89	5	—	14 568
{1937	5	—	7	—	9 042	89	5	—	13 899
Finmark . . . {1938	—	—	—	—	32	—	—	—	4 770
{1937	—	—	—	—	32	—	—	—	4 284

938 og 1937.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Potet	Fôr- nepe	Kålrot	Andre vekster på åker og ihage	Brakk	I alt åker og hage	Eng på dyrket jord		I alt dyrket jord	Naturlig eng på innmark		I alt innmark
						Til høy	Til beite		Til høy	Til beite	
Dekar											
35 459	119 868	60 376	156 036	46 473	2 969 991	5 252 465	270 178	8 492 634	1 499 762	384 947	10 377 343
519 093	124 564	60 457	150 994	48 578	2 939 083	5 207 759	266 473	8 413 315	1 528 935	379 359	10 321 609
41 898	11 734	5 311	17 877	8 900	332 227	424 845	69 635	826 707	5 607	9 803	842 117
40 489	12 263	5 261	17 872	9 808	328 244	427 069	70 638	825 951	5 639	9 941	841 531
49 632	14 035	12 438	35 996	8 395	411 149	437 664	44 935	893 748	22 362	24 720	940 830
46 438	13 960	12 091	34 988	9 340	410 720	437 892	43 753	892 365	22 565	24 500	939 430
59 671	17 465	5 101	8 998	9 765	355 194	452 041	16 619	823 854	91 484	60 058	975 396
57 973	18 866	4 713	9 041	9 851	350 757	451 689	15 760	818 206	94 472	59 163	971 841
43 348	13 970	4 298	8 265	3 138	319 834	360 444	7 353	687 631	115 117	72 864	875 612
39 915	15 721	4 097	7 727	3 277	318 014	357 083	7 436	682 533	119 704	70 408	872 645
24 400	5 545	2 769	13 142	2 537	180 359	299 184	12 480	492 023	48 560	19 194	559 777
24 293	5 910	2 521	13 069	2 525	180 543	298 521	11 968	491 032	48 615	19 134	558 781
35 764	5 737	7 432	17 058	1 395	220 159	286 746	21 459	528 364	6 190	5 762	540 316
34 212	6 197	7 185	16 106	1 388	217 107	290 022	20 852	527 981	6 302	5 792	540 075
20 930	3 668	2 160	6 451	1 133	105 111	205 608	9 705	320 424	41 449	15 941	377 814
20 379	3 621	2 123	6 093	1 136	103 722	205 793	9 247	318 762	41 554	15 965	376 281
14 444	940	1 153	3 906	660	50 637	111 422	1 562	163 621	9 860	2 084	175 565
14 352	1 001	1 176	3 856	662	51 067	109 878	1 597	162 542	10 168	2 074	174 784
14 546	803	1 046	4 435	595	53 472	157 543	3 469	214 484	15 778	4 528	234 790
14 043	817	1 261	4 334	594	53 271	156 153	3 435	212 859	16 030	4 430	233 319
37 563	4 853	13 145	12 422	1 708	161 128	250 703	32 456	444 287	33 050	27 461	504 798
37 184	5 016	14 752	10 917	1 710	159 741	249 434	31 700	440 875	34 129	26 938	501 942
32 383	1 597	1 249	9 768	904	74 021	266 121	1 980	342 122	197 319	19 806	559 247
32 194	1 662	1 163	9 415	908	73 724	261 874	1 865	337 463	200 192	19 448	557 103
21 134	2 209	695	5 937	444	61 775	205 043	649	267 467	205 821	14 021	487 309
20 962	2 323	654	5 825	448	61 558	201 464	645	263 667	208 357	13 612	485 636
26 201	4 308	501	3 467	1 235	103 149	315 331	2 171	420 651	215 460	37 367	673 478
25 458	4 260	472	3 560	1 236	101 844	312 017	2 111	415 972	218 586	36 207	670 765
23 012	10 574	912	2 658	1 029	160 215	476 329	12 020	648 564	80 611	30 883	760 058
22 605	10 442	848	2 720	1 034	157 912	473 337	11 884	643 133	81 563	30 674	755 370
36 634	19 607	1 845	3 706	939	238 267	397 081	31 930	667 278	29 786	21 252	718 316
36 616	19 862	1 820	3 599	945	233 279	395 592	31 850	660 721	30 326	21 875	712 922
33 581	2 360	292	1 647	2 174	91 791	382 550	1 106	475 447	228 148	14 398	717 993
32 929	2 233	291	1 587	2 174	88 900	367 592	1 083	457 575	234 241	14 399	706 215
17 640	433	28	276	1 281	43 724	192 105	356	236 185	94 108	2 325	332 618
16 778	379	28	263	1 291	41 786	184 274	356	226 416	96 132	2 319	324 867
2 678	30	1	27	241	7 779	31 705	293	39 777	59 052	2 480	101 309
2 273	31	1	22	251	6 894	28 075	293	35 262	60 360	2 480	98 102

Tabell 2. Høstutbyttet i jordbruket. Beregnet utbytte av høy i 1938.

Fylker	Eng på dyrket jord				Naturlig eng				I alt eng på innmark		
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middelsår	Kvalitet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middelsår	Kvalitet	Samlet avl 1938	Avl pr. dekar	Pst. av middelsår
	Kg.	Tonn		(5—1)	Kg.	Tonn		(5—1)	Tonn	Kg.	
Østfold	419.3	178 153.7	103.6	3.9	168.4	944.1	90.0	2.6	179 097.8	416.1	103.6
Akershus	494.3	216 336.7	115.2	3.9	171.8	3 841.0	109.6	3.3	220 177.7	478.6	115.1
Hedmark	508.4	229 815.0	111.1	4.2	203.8	18 642.1	100.2	3.9	248 457.1	457.1	110.2
Opland	540.8	194 921.5	111.8	4.2	244.4	28 129.3	100.0	4.0	223 050.8	469.0	110.1
Buskerud	450.0	134 620.0	105.0	4.2	200.3	9 724.8	104.7	4.0	144 344.8	415.1	105.0
Vestfold	431.6	123 770.2	98.1	3.8	191.4	1 184.5	98.0	3.0	124 954.7	426.6	98.1
Telemark	470.7	96 771.8	109.1	3.7	199.6	8 274.2	104.9	3.9	105 046.0	425.2	108.8
Aust-Agder.....	481.7	53 675.3	109.2	4.0	185.7	1 830.9	105.1	3.8	55 506.2	457.7	109.0
Vest-Agder.....	494.5	77 901.9	113.5	3.7	211.0	3 329.8	106.5	3.9	81 231.7	468.7	113.2
Rogaland	632.6	158 592.5	110.4	3.1	216.3	7 149.6	107.0	3.5	165 742.1	584.1	110.3
Hordaland	535.6	142 528.2	108.3	3.3	280.2	55 289.3	107.7	3.4	197 817.5	426.8	108.1
Sogn og Fjordane....	547.6	112 275.7	105.9	3.7	256.5	52 802.7	104.4	3.7	165 078.4	401.8	105.4
Møre og Romsdal.....	545.1	171 889.5	111.9	3.9	207.3	44 665.6	105.7	3.8	216 555.1	408.0	110.6
Sør-Trøndelag	547.8	260 946.4	114.1	4.3	173.6	13 991.5	100.8	4.0	274 937.9	493.7	113.3
Nord-Trøndelag	526.6	209 113.7	120.0	4.2	202.5	6 031.2	106.5	4.0	215 144.9	504.0	119.5
Nordland	479.7	183 512.9	111.1	3.5	262.8	59 960.5	104.5	3.2	243 473.4	398.7	109.4
Troms	466.3	89 578.6	108.8	3.7	271.8	25 578.6	105.0	3.6	115 157.2	402.3	107.9
Finmark	382.2	12 117.7	107.0	3.7	200.3	11 828.1	103.0	3.0	23 945.8	263.8	105.0
Rikets bygder.....	503.9	2 646 521.3	110.4	3.8	235.5	353 197.8	104.4	3.6	2 999 719.1	444.3	109.6

Tabell 2 (forts.). Høstutbyttet i jordbruket. Beregnet utbytte av poteter, fôrnepe, kålrot og grønnfôr i 1938.

Fylker	Poteter				Fôrnepe			
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av mid-delsår	Kvali-tet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av mid-delsår	Kvali-tet
	Kg	Tonn		(5-1)	Kg	Tonn		(5-1)
Østfold	1 864.7	78 129.0	96.9	3.7	3 934.7	46 170.0	93.6	4.1
Akershus	1 883.6	93 487.1	96.8	3.7	4 073.4	57 169.5	94.2	4.0
Hedmark	2 127.6	126 958.8	90.9	3.4	5 109.3	89 233.2	94.9	4.2
Opland	2 123.6	92 052.7	93.1	3.5	4 962.0	69 319.0	99.3	4.3
Buskerud	1 951.8	47 623.3	96.7	3.9	4 190.9	23 238.6	94.8	4.2
Vestfold	1 990.2	71 177.7	100.8	4.0	4 386.9	25 167.9	94.1	4.2
Telemark	1 889.0	39 536.6	96.2	3.5	3 636.5	13 338.6	93.1	3.8
Aust-Agder	1 827.6	26 397.4	90.1	3.7	4 311.4	4 052.7	89.0	4.2
Vest-Agder	1 632.5	23 746.9	86.5	3.6	3 436.1	2 759.2	88.2	4.0
Rogaland	1 765.3	66 311.3	83.9	3.4	4 119.9	19 994.1	86.7	3.5
Hordaland	1 081.3	35 015.5	61.9	3.7	2 577.8	4 116.8	78.4	3.8
Sogn og Fjordane..	1 288.6	27 233.0	69.2	3.9	3 407.2	7 526.4	78.7	4.0
Møre og Romsdal..	1 702.2	44 599.7	84.2	3.8	3 675.2	15 832.9	87.0	3.8
Sør-Trøndelag	1 410.5	32 457.7	69.9	3.1	3 817.3	40 363.9	90.9	4.2
Nord-Trøndelag....	1 377.8	50 474.9	66.2	2.6	3 764.8	73 817.3	83.2	4.1
Nordland	1 417.1	47 587.9	80.2	3.1	2 928.8	6 912.0	74.2	3.6
Troms	1 793.2	31 632.0	102.8	4.2	3 075.0	1 331.5	90.0	3.9
Finnmark	1 200.0	3 213.6	95.0	3.7	3 750.0	112.5	125.0	4.0
Rikets bygder.....	1 751.1	937 635.1	87.0	3.6	4 175.1	500 456.1	91.5	4.0
	Kålrot				Grønnfôr ¹			
Østfold	4 306.7	22 873.0	100.0	4.4	510.0	3 073.8	104.7	4.3
Akershus	4 232.6	52 645.0	99.8	4.3	480.5	4 560.0	101.8	4.2
Hedmark	4 918.8	25 091.0	100.8	4.4	536.6	11 031.8	98.9	4.1
Opland	4 558.6	19 593.0	102.7	4.4	474.5	8 172.1	98.4	3.8
Buskerud	4 088.9	11 322.3	96.4	4.0	460.7	3 949.4	98.9	3.9
Vestfold	4 236.0	31 481.8	95.7	4.2	539.9	2 850.8	105.4	4.5
Telemark	3 343.3	7 221.5	90.8	4.1	424.5	2 065.4	95.1	3.9
Aust-Agder	3 738.9	4 310.9	85.9	3.9	437.2	615.1	99.8	4.2
Vest-Agder	3 238.1	3 387.1	86.6	3.5	468.1	990.9	99.9	3.7
Rogaland	3 000.6	39 443.4	61.5	3.0	536.4	3 250.7	100.0	4.5
Hordaland	2 400.7	2 998.5	78.5	3.8	472.6	2 989.0	95.7	3.5
Sogn og Fjordane..	2 817.0	1 957.8	80.0	4.2	420.5	1 720.2	94.8	4.1
Møre og Romsdal..	2 573.3	1 289.2	85.7	3.8	374.7	2 004.5	96.3	3.9
Sør-Trøndelag	2 877.1	2 623.9	91.9	4.1	471.3	2 041.5	98.5	4.4
Nord-Trøndelag....	2 900.1	5 350.6	85.7	3.9	456.3	2 648.1	93.7	4.2
Nordland	2 157.2	629.9	73.1	3.6	507.7	8 399.0	98.9	3.8
Troms	2 000.0	56.0	75.0	4.0	567.3	8 264.4	100.2	4.1
Finnmark	2 450.0	2.5	122.5	3.0	586.0	2 795.2	115.0	3.6
Rikets bygder	3 847.2	232 277.4	88.3	3.9	498.2	71 421.9	99.6	4.0

¹ Beregnet som tørt grønnfôr.

Tabell 2 (forts.). Beregnet utbytte av korn og halm i 1938.

I. Rikets bygder.

	Areal 1938	a) Korn				b) Halm			
		Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av mid- dels- år	Kvali- tet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av mid- dels- år	Kvali- tet
	Dekar	Kg.	Tonn		(5-1)	Kg.	Tonn		(5-1)
Vårhvetete	331 159	205.1	67 937.0	97.0	3.8	325.1	107 652.3	103.0	3.8
Høsthvetete	18 354	209.2	3 839.8	93.1	4.1	320.7	5 885.6	96.3	4.0
Vårrug	15 609	190.1	2 966.7	94.2	3.9	331.6	5 176.4	97.8	4.0
Høstrug	38 315	209.3	8 019.7	96.0	4.0	347.9	13 330.4	95.9	4.0
Bygg	598 085	207.9	124 343.3	94.0	3.8	301.4	180 288.1	97.2	3.8
Havre	852 033	230.9	196 743.7	102.1	3.7	331.5	282 452.4	102.6	3.8
Blandkorn	44 843	238.3	10 686.2	103.3	3.8	332.3	14 902.7	102.2	3.8
Erter	9 977	199.5	1 990.4	97.4	3.9	297.4	2 967.0	99.0	3.7
Tilsammen	1 908 375	218.3	416 526.8	98.4	3.9	321.0	612 654.9	100.7	3.8

II. Bygdene fylkesvis.

Fylker	a) Korn							
	Vårhvetete				Høsthvetete			
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av mid- dels- år	Kvali- tet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av mid- dels- år	Kvali- tet
	Kg.	Tonn		(5-1)	Kg.	Tonn		(5-1)
Østfold	201.0	14 353.1	95.8	4.0	219.6	2 244.6	95.0	4.2
Akershus	204.6	11 068.9	98.0	4.1	213.4	316.4	94.3	4.4
Hedmark	224.8	9 028.5	101.5	3.9	210.2	121.7	88.7	4.0
Opland	216.7	4 199.3	97.0	3.5	179.7	31.8	86.9	4.0
Buskerud	187.3	5 882.7	96.4	3.9	171.0	321.6	87.8	4.4
Vestfold	212.1	11 295.3	103.2	4.2	207.8	549.1	95.5	4.8
Telemark	183.9	4 759.5	90.7	3.6	181.7	148.1	83.2	3.8
Aust-Agder	183.0	1 520.1	83.5	3.7	172.5	10.5	82.5	3.5
Vest-Agder	194.0	721.1	91.3	3.7	210.0	9.0	100.0	4.5
Rogaland	232.4	3 295.6	91.4	3.4	191.3	79.4	79.1	3.7
Hordaland	183.1	78.0	90.6	3.3	200.0	1.6	94.1	3.5
Sogn og Fjordane	181.7	54.7	81.6	3.7	220.0	0.4	100.0	4.0
Møre og Romsdal	187.1	113.0	90.5	3.7	-	-	-	-
Sør-Trøndelag	197.0	291.8	91.6	3.8	200.0	1.2	98.4	4.0
Nord-Trøndelag	195.8	1 237.6	89.0	4.1	200.0	4.2	95.5	4.0
Nordland	164.1	36.6	81.0	3.5	-	-	-	-
Troms	200.0	1.2	95.0	4.0	190.0	0.2	95.0	4.0
Rikets bygder	205.1	67 937.0	97.0	3.8	209.2	3 839.8	93.1	4.1
	Vårrug				Høstrug			
Østfold	170.6	230.3	84.8	5.0	210.9	2 949.7	98.6	4.6
Akershus	202.7	74.4	100.0	4.3	199.2	1 039.2	91.7	3.8
Hedmark	200.2	108.9	95.3	4.0	206.2	1 309.9	95.2	3.7
Opland	201.0	393.6	95.6	3.6	224.9	727.8	96.4	4.0
Buskerud	190.5	381.3	96.6	3.9	177.5	328.5	89.5	4.4
Vestfold	188.7	1 113.6	95.7	4.3	234.2	1 031.3	103.1	4.2
Telemark	188.8	200.1	94.4	4.0	174.0	221.7	77.4	4.0
Aust-Agder	198.8	201.8	90.0	3.0	215.8	47.7	98.7	4.0
Vest-Agder	184.5	87.8	92.0	3.6	226.2	88.9	104.5	4.4
Rogaland	200.0	12.4	85.0	4.0	213.3	154.0	89.1	3.4
Hordaland	208.6	7.3	92.4	3.7	197.7	8.5	92.4	4.0
Sogn og Fjordane	216.1	13.4	100.0	4.0	203.6	5.7	96.6	4.0
Møre og Romsdal	201.4	14.5	91.2	4.0	198.4	12.5	91.9	3.8
Sør-Trøndelag	190.0	3.8	95.0	4.0	174.4	21.1	93.0	4.0
Nord-Trøndelag	192.9	2.7	93.1	3.8	219.0	25.4	92.7	4.0
Nordland	180.0	119.7	93.4	3.8	166.6	47.8	83.6	4.0
Troms	160.0	1.1	95.0	4.0	-	-	-	-
Rikets bygder	190.1	2 966.7	94.2	3.9	209.3	8 019.7	96.0	4.0

Tabell 2 (forts.). Beregnet avling av korn og halm i 1938.

II. Bygdene fylkesvis (forts.).

Fylker	a) Korn							
	Bygg				Havre			
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middels-år	Kvalitet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middels-år	Kvalitet
	Kg.	Tonn	(5—1)		Kg.	Tonn	(5—1)	
Østfold	181.9	1 087.3	90.2	3.9	234.6	31 510.6	104.4	3.6
Akershus	201.1	12 653.7	94.0	4.0	238.6	36 140.5	105.7	3.9
Hedmark	223.6	13 576.0	98.8	3.9	243.1	28 734.1	105.3	3.9
Opland	215.9	29 322.1	93.0	3.5	260.8	10 401.8	106.9	3.7
Buskerud	202.6	6 171.5	95.9	3.8	216.0	11 060.2	103.1	4.0
Vestfold	212.8	1 896.2	103.8	4.0	235.6	16 673.0	106.2	3.8
Telemark	192.2	2 208.4	91.0	4.0	207.4	5 207.5	96.3	3.5
Aust-Agder	199.8	820.8	95.3	3.5	200.3	2 789.2	90.4	3.4
Vest-Agder	191.0	310.4	89.7	3.7	202.2	4 772.5	93.5	3.6
Rogaland	253.0	3 946.8	91.5	3.7	257.3	13 908.0	96.4	3.4
Hordaland	191.1	548.2	89.6	3.6	205.6	3 696.6	94.7	3.5
Sogn og Fjordane	206.6	2 188.2	90.7	3.7	194.5	3 122.8	91.7	3.7
Møre og Romsdal	197.2	4 634.2	91.8	3.7	207.5	7 795.8	94.2	3.8
Sør-Trøndelag	211.6	17 624.9	97.0	4.0	226.3	7 243.9	99.6	3.8
Nord-Trøndelag	197.3	20 669.8	91.9	3.9	212.0	12 289.3	99.5	4.0
Nordland	186.0	4 849.1	87.5	3.6	177.3	1 380.5	81.9	3.5
Troms	195.5	1 835.7	98.5	3.6	195.0	17.4	98.0	3.8
Rikets bygder	207.9	124 343.3	94.0	3.8	230.9	196 743.7	102.1	3.7
	Blandkorn				Erter			
Østfold	213.8	531.2	104.5	3.8	183.0	132.5	100.0	3.8
Akershus	214.0	935.1	96.1	4.2	195.9	241.1	100.3	3.9
Hedmark	228.5	1 139.1	105.2	3.8	209.6	437.2	97.0	3.9
Opland	258.5	6 558.2	105.2	3.5	208.5	791.0	96.5	3.4
Buskerud	199.1	660.1	102.5	3.7	182.9	231.4	97.5	4.0
Vestfold	201.7	285.4	100.2	3.5	180.8	39.6	100.0	5.0
Telemark	196.9	37.8	96.0	3.5	172.5	15.7	91.8	3.2
Aust-Agder	186.0	51.9	90.4	4.0	186.8	39.6	95.4	4.2
Vest-Agder	197.6	8.1	90.0	3.8	181.8	6.0	90.0	3.8
Rogaland	211.2	58.5	93.3	3.5	168.5	12.3	94.6	3.5
Hordaland	195.8	83.0	90.2	3.8	172.5	1.4	90.0	3.8
Sogn og Fjordane	210.0	44.3	90.0	4.0	170.7	2.1	90.0	3.8
Møre og Romsdal	200.0	52.6	89.9	3.5	140.0	1.4	77.8	3.5
Sør-Trøndelag	212.5	146.6	100.3	4.0	167.8	9.9	97.1	3.8
Nord-Trøndelag	177.2	66.1	87.2	4.0	185.0	27.2	96.1	4.5
Nordland	182.6	27.2	89.5	3.8	153.8	2.0	90.9	3.8
Troms	190.0	1.0	100.0	4.0	—	—	—	—
Rikets bygder	238.3	10 686.2	103.3	3.8	199.5	1 990.4	97.4	3.9
	b) Halm i alt							
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middelsår	Kvalitet				
	Kg.	Tonn	(5—1)					
Østfold	324.6	78 068.0	104.7	3.8				
Akershus	292.7	82 293.0	101.9	4.1				
Hedmark	320.7	74 933.5	101.8	3.8				
Opland	318.4	73 097.9	99.8	3.5				
Buskerud	303.0	37 383.3	99.5	3.8				
Vestfold	342.0	50 440.4	108.2	3.8				
Telemark	349.2	23 014.8	106.7	3.8				
Aust-Agder	373.0	10 491.1	98.0	3.5				
Vest-Agder	388.2	11 617.7	103.2	3.5				
Rogaland	371.7	31 731.1	95.7	3.8				
Hordaland	356.4	7 767.5	96.6	3.9				
Sogn og Fjordane	346.8	9 456.7	96.7	4.0				
Møre og Romsdal	364.5	22 630.9	95.5	3.8				
Sør-Trøndelag	311.8	36 699.1	97.5	4.0				
Nord-Trøndelag	288.9	49 041.5	96.1	4.1				
Nordland	317.0	11 156.6	93.0	3.7				
Troms	298.1	2 831.8	95.4	3.8				
Rikets bygder	321.0	612 654.9	100.7	3.8				

Tabell 3. Høstutbyttet i hagebruket.

Fylkene	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år
	Epler.		Pærer.		Plommer.		Kirsebær og moreller.	
Østfold.....	994.7	40	383.1	70	276.3	50	227.3	75
Akershus m. Oslo.....	2 330.3	50	330.5	80	1 314.4	90	636.8	100
Hedmark.....	787.1	60	8.9	100	53.0	100	114.3	60
Opland.....	636.7	60	12.8	90	77.6	90	355.4	105
Buskerud.....	1 746.0	70	277.8	130	1 437.1	100	670.8	100
Vestfold.....	1 484.1	65	659.2	110	969.5	95	1 029.5	105
Telemark.....	960.4	40	242.7	100	731.3	110	384.7	90
Aust-Agder.....	232.3	30	161.1	75	410.8	80	251.7	70
Vest-Agder.....	182.3	35	71.0	80	466.9	115	366.2	105
Rogaland.....	78.2	25	206.4	75	1 031.4	100	187.0	80
Hordaland m. Bergen...	467.2	25	259.9	25	593.5	60	120.3	15
Sogn og Fjordane.....	1 032.3	50	317.2	45	187.9	60	107.3	90
Møre og Romsdal.....	250.2	50	54.7	60	51.4	75	78.2	65
Sør-Trøndelag.....	8.4	33	-	-	-	-	20.3	70
Nord-Trøndelag.....	20.3	25	-	-	-	-	61.3	70
Riket	11 210.5	49.1	2 985.3	67.0	7 601.1	88.4	4 611.1	81.6
	Rips.		Solbær.		Stikkelsbær.		Jordbær.	
Østfold.....	812.6	95	283.2	95	341.1	95	142.8	95
Akershus m. Oslo.....	1 575.4	100	329.8	100	817.7	100	514.6	60
Hedmark.....	691.3	100	73.5	80	164.3	90	224.4	150
Opland.....	797.7	100	125.7	100	141.7	100	76.0	100
Buskerud.....	688.3	100	123.4	100	223.6	100	627.8	80
Vestfold.....	655.3	100	133.6	100	195.2	100	278.2	95
Telemark.....	581.1	95	75.9	85	156.4	95	65.8	95
Aust-Agder.....	304.5	95	158.4	95	85.5	95	203.3	70
Vest-Agder.....	406.1	90	76.4	85	189.1	110	45.6	85
Rogaland.....	655.8	100	323.6	80	183.0	80	48.0	75
Hordaland m. Bergen...	518.1	70	138.2	60	228.3	65	51.1	60
Sogn og Fjordane.....	302.5	85	132.6	95	166.3	100	10.0	95
Møre og Romsdal.....	374.4	85	178.7	95	270.6	95	40.2	95
Sør-Trøndelag.....	167.7	50	73.5	130	93.1	100	91.2	100
Nord-Trøndelag.....	223.7	80	90.0	90	75.3	60	20.8	110
Nordland.....	88.1	70	9.0	80	8.4	60	1.6	90
Troms.....	4.6	110	-	-	-	-	7.2	120
Riket	8 847.2	92.3	2 325.5	90.2	3 339.6	92.5	2 448.6	80.4
	Bringebær.		Kål.		Gulrot.		Bønner.	
Østfold.....	161.7	90	6 002.9	95	3 918.0	90	176.3	90
Akershus m. Oslo.....	930.8	80	19 526.4	120	1 296.0	60	110.6	90
Hedmark.....	149.8	120	4 611.6	120	1 224.0	80	5.1	150
Opland.....	119.0	95	3 590.4	100	809.3	90	1.8	90
Buskerud.....	265.3	80	4 583.7	110	926.4	100	16.7	100
Vestfold.....	193.7	90	3 702.0	100	1 646.9	85	27.1	70
Telemark.....	55.1	85	1 966.5	115	663.0	85	3.0	80
Aust-Agder.....	55.8	80	1 173.0	100	324.0	75	44.2	95
Vest-Agder.....	30.0	95	662.5	100	497.2	85	3.0	90
Rogaland.....	28.8	100	3 784.2	85	2 618.4	100	-	-
Hordaland m. Bergen...	56.4	75	815.4	70	312.8	85	0.2	20
Sogn og Fjordane.....	36.6	100	247.0	90	104.0	100	-	-
Møre og Romsdal.....	27.4	85	690.5	90	319.0	100	0.1	100
Sør-Trøndelag.....	10.2	100	772.8	100	302.4	100	-	-
Nord-Trøndelag.....	19.0	110	631.3	90	667.2	100	-	-
Nordland.....	3.0	60	138.2	40	205.2	90	-	-
Troms.....	-	-	68.4	60	132.6	130	-	-
Finnmark.....	-	-	1.0	100	6.5	130	-	-
Riket	2 142.6	85.3	52 967.8	105.9	15 972.9	87.2	388.1	89.4

Tabell 3 (forts.). Høstutbyttet i hagebruket.

Fylkene	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år	Beregnet samlet avl i 1938 tonn	Prosent av middels-år
	Hagearter.		Purre.		Selleri.		Persille.	
Østfold	123.5	80	50.7	85	48.2	85	99.7	85
Akershus m. Oslo	24.5	100	316.8	100	216.6	90	74.6	100
Hedmark	2.7	120	11.0	100	12.3	100	0.6	100
Opland	19.0	105	2.9	100	10.3	95	0.1	100
Buskerud	7.8	100	47.5	100	15.0	80	17.9	100
Vestfold	4.7	70	27.5	100	18.6	80	13.1	85
Telemark	2.4	90	7.8	80	11.3	90	1.8	80
Aust-Agder	76.7	70	10.4	90	6.4	90	2.9	90
Vest-Agder	1.8	100	5.2	105	3.1	100	1.1	90
Rogaland	0.4	80	10.0	100	7.4	75	0.4	90
Hordaland m. Bergen	2.6	85	4.6	80	5.3	80	0.2	60
Sogn og Fjordane	0.6	100	1.4	90	0.3	80	0.4	90
Møre og Romsdal	0.4	100	0.2	100	0.5	96	0.4	100
Sør-Trøndelag	1.9	105	0.6	100	0.4	100	0.4	100
Nord-Trøndelag	1.9	100	0.6	100	0.6	110	0.5	90
Nordland	0.2	80	-	-	-	-	0.3	80
Troms	0.4	130	0.5	100	0.2	100	0.2	120
Riket	271.5	77.0	497.7	97.4	356.5	88.3	214.6	91.1
	Rødbeter.		Neper.		Andre grønnsaker.		Rabarbra.	
Østfold	74.4	90	2.1	90	3.8	85	49.4	90
Akershus m. Oslo	212.5	100	16.2	100	8.4	90	228.3	100
Hedmark	6.9	120	3.6	120	1.2	120	7.8	150
Opland	0.5	105	3.0	100	0.6	100	4.6	100
Buskerud	7.0	100	2.0	100	1.7	100	19.6	100
Vestfold	16.7	100	5.8	100	0.9	90	22.6	90
Telemark	3.8	90	1.8	90	0.6	85	12.0	100
Aust-Agder	2.6	90	0.9	90	6.4	95	60.0	100
Vest-Agder	1.0	100	0.9	100	1.8	90	42.4	100
Rogaland	23.4	100	4.0	100	2.4	85	278.4	100
Hordaland m. Bergen	5.3	60	5.4	90	2.6	60	71.9	90
Sogn og Fjordane	5.7	95	3.0	100	2.5	100	1.1	100
Møre og Romsdal	0.9	105	0.9	95	0.7	100	8.9	100
Sør-Trøndelag	2.3	100	2.0	100	0.3	100	7.3	100
Nord-Trøndelag	3.5	110	1.8	100	0.4	100	3.1	110
Nordland	1.0	90	2.1	80	0.5	90	3.0	100
Troms	1.3	130	9.3	80	1.8	120	4.8	120
Riket	368.8	97.1	64.8	95.0	36.6	90.0	825.2	98.5
	Agurker på friland.		Tomater på friland.		Agurker under glass.		Tomater under glass.	
Østfold	113.4	75	13.1	75	97.5	100	247.3	100
Akershus m. Oslo	17.2	90	35.1	80	246.4	90	511.6	80
Hedmark	0.5	130	3.3	150	69.0	150	205.0	150
Opland	0.2	90	0.1	90	8.2	100	33.3	95
Buskerud	3.3	100	11.2	100	109.6	100	150.7	100
Vestfold	7.1	65	5.1	65	55.2	90	231.3	95
Telemark	0.5	80	1.3	75	23.9	100	38.7	100
Aust-Agder	6.0	95	1.9	90	8.7	100	42.8	100
Vest-Agder	0.5	50	1.3	40	23.7	100	30.9	100
Rogaland	-	-	-	-	8.8	90	142.8	75
Hordaland m. Bergen	-	-	0.3	15	23.3	90	66.5	85
Sogn og Fjordane	0.2	75	0.4	30	0.3	95	0.5	95
Møre og Romsdal	-	-	0.9	60	8.8	100	17.5	100
Sør-Trøndelag	-	-	-	-	19.6	100	31.7	93
Nord-Trøndelag	-	-	-	-	7.0	100	18.4	100
Nordland	-	-	-	-	0.6	100	1.9	60
Troms	-	-	-	-	0.6	100	3.0	100
Riket	148.9	77.0	74.0	78.2	711.2	98.1	1 773.9	92.9

Tabell 4. Arbeidslønna

Menn	Rikets bygder		Bygdene					
			Østfold	Akershus	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold
	1937—38	1936—37						
<i>I. Tjenere på arbeidsgiverens kost.</i>	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Hele året	540	460	637	685	635	601	641	635
Sommerhalvåret	305	263	350	365	342	330	354	345
Vinterhalvåret	240	201	287	320	298	271	291	293
<i>II. Fjosroktene på arbeidsgiverens kost.</i>								
Hele året	700	611	792	845	808	717	794	845
Sommerhalvåret	358	310	395	433	402	359	392	427
Vinterhalvåret	348	305	395	412	407	359	400	417
<i>III. Dagarbeidere på arbeidsgiverens kost.</i>								
<i>I sommerhalvåret.</i>								
I våronna	3.54	3.00	4.01	3.84	3.36	3.02	3.69	4.23
I slåttonna	4.04	3.38	4.34	4.16	3.64	3.48	4.45	4.76
I skuronna	3.65	3.03	4.04	3.98	3.54	3.42	4.16	4.27
Ellers	3.34	2.78	3.79	3.66	3.03	2.90	3.50	3.87
Gråsteinsmuring	5.23	4.55	7.15	5.52	5.41	4.97	6.55	7.04
Tømmermannsarbeid	5.48	4.76	7.03	5.68	5.30	5.20	6.49	7.45
Grøfting	4.05	3.44	5.28	4.73	3.98	3.83	4.80	5.63
Skogsarbeid	4.13	3.30	5.06	4.73	4.38	3.89	4.92	4.91
<i>I vinterhalvåret.</i>								
Alm. gårdsarbeid	2.92	2.41	3.11	3.22	2.81	2.52	3.17	3.27
Gråsteinsmuring	4.69	4.03	5.73	4.63	5.08	4.61	5.73	6.15
Tømmermannsarbeid	4.95	4.24	5.76	5.44	4.83	4.76	5.96	6.94
Grøfting	3.55	2.93	5.00	4.06	3.33	3.67	4.50	4.86
Skogsarbeid	3.80	3.04	4.22	4.52	4.14	3.51	4.16	4.77
<i>IV. Dagarbeidere på egen kost.</i>								
<i>I sommerhalvåret.</i>								
I våronna	4.97	4.29	5.73	5.33	4.83	4.58	5.39	6.12
I slåttonna	5.41	4.63	6.12	5.73	5.01	5.03	5.95	6.72
I skuronna	5.08	4.31	5.80	5.48	4.92	4.99	5.66	6.08
Ellers	4.78	4.07	5.55	5.20	4.44	4.51	5.16	5.77
Gråsteinsmuring	6.77	5.88	9.03	7.73	7.33	6.57	8.13	8.85
Tømmermannsarbeid	7.04	6.15	8.98	8.10	7.32	6.76	8.21	9.16
Grøfting	5.51	4.74	7.11	6.68	5.94	5.63	6.47	7.55
Skogsarbeid	5.83	4.71	6.91	6.76	6.51	5.76	6.83	6.96
Skogskjøring (hest og mann) .	9.67	7.58	10.10	9.96	10.31	9.85	9.88	10.33
<i>I vinterhalvåret.</i>								
Alm. gårdsarbeid	4.33	3.64	4.48	4.75	4.42	4.03	4.79	4.90
Gråsteinsmuring	6.22	5.34	7.57	6.14	6.83	6.20	7.39	7.70
Tømmermannsarbeid	6.51	5.63	7.50	7.15	6.78	6.32	7.78	8.44
Grøfting	4.94	4.30	6.31	5.44	4.94	5.14	6.00	6.69
Skogsarbeid	5.51	4.44	6.01	6.37	6.60	5.59	6.42	6.69
Skogskjøring (hest og mann)..	9.50	7.29	9.42	10.32	10.59	9.77	10.06	10.26
<i>V. Hogstpris.</i>								
pr. m. ³ { sommerhalvåret....	2.56	1.81	2.47	2.57	2.65	2.75	2.86	2.89
pr. favn { vinterhalvåret	2.56	1.81	2.52	2.57	2.64	2.74	2.95	2.87
ved { sommerhalvåret....	6.27	4.79	5.29	5.60	5.83	5.59	6.57	6.76
ved { vinterhalvåret	6.24	4.78	5.47	5.77	5.88	5.54	6.48	6.78

i jordbruket. I. Menn.

fylkesvis 1937—38

Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
624	676	587	566	481	504	409	455	498	475	522	465
334	358	338	325	277	301	238	262	284	276	299	274
292	319	251	240	211	214	175	194	214	204	230	199
753	746	-	735	-	593	573	524	572	571	-	-
376	380	-	376	-	331	296	268	285	302	-	-
377	366	-	356	-	268	283	255	283	270	-	-
3.79	4.30	4.47	4.03	3.62	3.07	3.25	2.68	2.89	3.52	3.40	4.36
4.30	4.79	5.11	4.54	3.97	3.45	3.72	3.53	3.45	3.99	3.69	4.63
4.15	4.46	4.59	4.10	3.72	3.28	3.29	2.73	2.95	3.40	3.45	-
3.64	4.34	4.32	3.98	3.55	3.04	3.01	2.33	2.66	3.36	3.09	3.64
5.83	6.34	5.81	5.87	5.27	4.45	4.65	4.19	4.80	4.99	4.81	5.21
6.11	6.18	6.06	6.94	5.73	4.83	4.83	4.49	4.75	5.07	5.00	5.75
4.41	4.86	4.55	4.39	4.15	3.52	3.55	3.21	3.89	3.84	3.73	4.61
4.58	4.79	4.60	4.11	4.09	3.62	3.45	3.40	4.23	3.83	3.48	4.15
3.45	4.06	3.96	3.22	3.08	2.55	2.55	2.11	2.32	2.88	2.63	3.20
5.55	5.76	5.30	5.06	4.71	3.68	4.02	3.78	4.30	4.61	4.40	4.81
5.76	5.79	5.47	6.00	5.11	4.15	4.23	4.10	4.24	4.58	4.40	5.16
4.68	4.53	4.21	3.56	3.46	2.84	3.18	2.90	3.13	3.48	3.32	3.88
4.59	4.82	4.31	3.62	3.59	3.15	3.18	3.11	4.02	3.56	2.89	3.78
5.20	5.63	5.94	5.33	4.89	4.25	4.52	3.94	4.28	4.70	4.38	5.44
5.65	6.11	6.50	5.74	5.23	4.63	4.89	4.68	4.73	5.15	4.72	5.79
5.50	5.82	6.13	5.41	4.97	4.47	4.46	3.93	4.34	4.57	4.43	-
5.07	5.63	5.77	5.33	4.79	4.27	4.24	3.64	3.87	4.54	4.16	4.63
7.46	7.76	7.51	7.31	6.45	5.72	5.81	5.60	6.05	6.14	5.99	6.43
7.76	7.63	7.83	8.26	6.99	6.10	6.06	5.92	6.03	6.28	6.25	7.16
5.98	6.10	5.95	5.69	5.19	4.79	4.64	4.53	5.10	5.02	4.86	5.69
6.01	6.22	6.13	5.94	5.38	4.89	4.72	4.91	5.77	5.21	4.50	5.43
9.90	10.39	10.13	9.37	9.23	7.50	7.63	8.03	10.09	8.35	7.15	9.93
4.84	5.56	5.53	4.39	4.33	3.59	3.74	3.25	3.59	4.01	3.74	4.26
7.30	7.59	6.90	6.56	5.86	4.75	5.37	5.12	5.70	5.87	5.45	6.11
7.32	7.53	7.29	7.44	6.37	5.30	5.72	5.34	5.58	5.86	5.59	6.37
6.44	6.15	5.70	4.80	4.76	3.89	4.31	4.06	4.43	4.52	4.36	4.77
6.13	6.17	5.75	5.23	5.08	4.25	4.42	4.57	5.93	4.68	4.08	5.04
10.21	10.63	9.91	8.22	8.35	7.21	8.12	8.06	9.86	7.63	-	8.88
2.39	2.28	2.13	-	2.25	-	-	2.27	2.73	2.59	-	2.63
2.44	2.40	2.10	-	-	-	-	2.18	2.73	2.54	-	2.63
6.74	7.02	7.35	7.88	9.54	7.75	5.75	5.27	5.69	6.03	4.75	6.42
7.00	7.40	7.19	7.60	8.99	8.00	5.25	5.25	5.60	6.21	4.65	7.17

Tabell 4 (forts.). Arbeidslønna

Kvinner	Rikets bygder		Bygdene					
	1937—38	1936—37	Østfold	Akershus	Hedmark	Opland	Buskerud	Vestfold
<i>I. Tjenere på arbeidsgiverens kost.</i>								
Hele året	356	317	482	526	416	418	477	508
Sommerhalvåret	194	172	245	273	216	218	249	265
Vinterhalvåret	167	148	237	254	204	200	227	244
<i>II. Fjosroktene på arbeidsgiverens kost.</i>								
Hele året	475	429	645	678	591	576	630	677
Sommerhalvåret	247	219	327	347	296	288	319	341
Vinterhalvåret	239	214	327	331	295	288	312	336
<i>III. Dagarbeidere på arbeidsgiverens kost.</i>								
<i>I sommerhalvåret.</i>								
I våronna	2.21	1.94	2.65	2.72	2.11	2.00	2.37	2.79
I slåttonna	2.46	2.12	2.74	2.88	2.44	2.18	2.65	2.96
I skuronna	2.38	2.03	2.70	2.81	2.33	2.41	2.68	2.92
Ellers	2.11	1.79	2.47	2.55	2.01	1.83	2.33	2.77
<i>I vinterhalvåret.</i>								
Alm. gårdsarbeid	1.89	1.60	2.32	2.29	2.02	1.80	2.11	2.40
<i>IV. Dagarbeidere på egen kost.</i>								
<i>I sommerhalvåret.</i>								
I våronna	3.27	2.92	3.78	3.72	3.15	3.22	3.61	4.30
I slåttonna	3.50	3.13	3.96	3.95	3.34	3.48	3.87	4.39
I skuronna	3.45	3.05	3.91	3.85	3.39	3.73	3.90	4.48
Ellers	3.18	2.81	3.56	3.70	3.09	3.05	3.57	4.27
<i>I vinterhalvåret.</i>								
Alm. gårdsarbeid	2.93	2.55	3.58	3.47	3.03	2.91	3.21	3.68

i jordbruket. II. Kvinner.

fylkesvis 1937—38

Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
414	429	377	381	336	349	286	301	325	242	234	276
215	231	208	206	192	198	160	171	173	135	130	152
200	200	170	175	151	156	130	140	149	111	110	120
528	511	490	588	—	411	376	372	406	336	299	349
261	260	263	294	—	223	200	195	202	174	149	170
264	251	238	275	—	191	188	181	201	165	144	155
2.42	2.58	2.59	2.71	2.27	2.00	2.09	1.79	1.88	1.92	1.78	2.44
2.60	2.60	2.84	2.93	2.46	2.20	2.40	2.42	2.31	2.11	1.95	2.62
2.65	2.65	2.69	2.84	2.45	2.10	2.16	2.15	2.08	2.00	1.97	—
2.31	2.57	2.51	2.70	2.22	1.88	1.94	1.62	1.79	1.86	1.68	2.18
2.09	2.44	2.44	2.38	1.91	1.64	1.66	1.45	1.62	1.58	1.34	1.82
3.47	3.47	3.69	3.86	3.32	2.85	3.05	2.76	2.87	2.72	2.64	3.31
3.65	3.55	3.89	4.08	3.53	3.07	3.28	3.35	3.26	2.93	2.73	3.53
3.65	3.58	3.79	3.92	3.46	2.97	3.03	2.96	3.12	2.88	2.82	—
3.30	3.57	3.59	3.86	3.22	2.78	2.96	2.61	2.79	2.65	2.48	2.92
3.17	3.38	3.37	3.43	2.98	2.58	2.54	2.26	2.66	2.41	2.11	2.71

Tabell 5. Utsæd, avl, innførsel, utførsel og beregnet forbruk
1936 og 1937 og gjennomsnittlig pr. år for femårene

	1890	1901— 1905	1911— 1915	1921— 1925	1931— 1935	1936	1937
	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.
1. H v e t e.							
a. Utsæd	957	1 131	1 113	2 088	3 364	6 608	7 016
b. Avl ²⁾	7 160	7 377	10 994	15 087	28 135	57 003	67 957
c. Innførsel	44 510	80 298	146 639	164 632	234 944	236 526	194 238
d. Utførsel	137	870	560	410	608	283	223
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin og øl.....	—	—	—	—	—	—	—
f. Annet forbruk	50 577	85 675	155 960	177 221	259 107	286 638	254 956
2. R u g.							
a. Utsæd	1 969	1 923	2 578	1 806	1 061	1 007	1 007
b. Avl ²⁾	24 043	23 120	21 864	19 344	11 260	10 790	11 247
c. Innførsel	212 166	287 993	221 348	190 545	139 901	119 839	133 398
d. Utførsel	1 610	4 185	1 396	1 096	808	421	329
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin og øl.....	—	—	1	15	8	26	28
f. Annet forbruk	232 630	305 005	239 237	206 972	149 284	129 175	143 281
3. B y g g. ¹⁾							
a. Utsæd	12 280	9 133	8 081	10 967	11 755	12 160	12 132
b. Avl ²⁾	107 743	60 701	79 351	97 540	113 151	117 839	132 383
c. Innførsel	63 097	124 181	75 591	49 810	21 410	25 634	13 994
d. Utførsel	1 078	1 084	245	138	70	22	16
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin og øl.....	14 613	9 714	12 101	18 571	10 262	11 795	12 788
f. Annet forbruk	142 869	164 951	134 515	117 674	112 474	119 496	121 441
4. H a v r e. ¹⁾							
a. Utsæd	26 362	22 961	24 386	24 546	21 703	19 707	19 780
b. Avl ²⁾	182 280	144 233	179 381	177 552	180 674	177 313	194 894
c. Innførsel	3 148	17 494	15 981	21 019	2 715	6 009	434
d. Utførsel	4 114	3 816	670	390	299	366	164
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin og øl.....	—	—	35	—	2	2	2
f. Annet forbruk	154 952	134 950	170 271	173 635	161 385	163 247	175 382
g. Annet forbruk i førehæter.	129 127	112 666	142 144	144 986	134 693	136 223	146 346
5. E r t e r, b ø n n e r, l i n s e r.							
a. Utsæd	857	688	977	498	220	209	203
b. Avl ²⁾	6 187	4 985	4 560	2 206	1 753	1 760	1 880
c. Innførsel	3 899	4 028	3 440	6 012	6 136	6 072	6 012
d. Utførsel	18	34	25	27	17	61	16
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin og øl.....	—	—	—	—	—	—	—
f. Annet forbruk	9 211	8 291	6 998	7 693	7 652	7 562	7 673
6. A l l e k o r n s o r t e r o g b e l g f r u k t e r.							
a. Utsæd	42 424	35 837	37 136	39 905	38 103	39 691	40 138
b. Avl ²⁾	327 413	240 416	296 150	311 729	334 973	364 705	408 361
c. Innførsel	326 820	513 994	462 999	432 018	405 106	394 080	348 076
d. Utførsel	6 958	9 989	2 896	2 061	1 802	1 153	748

¹⁾ Utsæd og avl av blandkorn er fordelt på bygg med $\frac{1}{3}$ og havre med $\frac{2}{3}$ av det samlede kvantum. ²⁾ Korrigerte avlingstall for 1901—05, 1911—15 og 1921—25.

av de forskjellige kornsorter og av poteter for årene 1890, 1901—05, 1911—15, 1921—25 og 1931—35.¹

	1890	1901— 1905	1911— 1915	1921— 1925	1931— 1935	1936	1937
	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.	1000 kg.
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin, øl og gjær ..	18 613	15 009	16 137	20 411	10 272	11 823	12 818
f. Annet forbruk	586 239	693 576	702 981	681 370	689 902	706 118	702 733
g. Annet forbruk i føreheter.	560 414	671 292	674 854	652 721	663 210	679 094	673 697
7. Poteter.							
a. Utsæd	83 442	79 862	93 337	111 962	114 985	121 705	122 454
b. Avl ²⁾	607 781	566 938	693 691	777 069	900 621	945 847	860 551
c. Innførsel	796	14 597	7 254	3 507	80	—	2 574
d. Utførsel	1 105	1 454	1 122	1 335	4 828	1 526	467
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin og stivelse ...	38 016	36 352	42 496	23 218	56 353	68 824	76 042
f. Annet forbruk	486 013	463 867	563 990	644 061	724 535	753 792	664 162
g. Annet forbruk i føreheter.	108 001	103 082	125 331	143 124	161 008	167 509	147 592
Korn og poteter m. m. i føreheter.							
a. Utsæd	56 574	49 756	53 813	60 674	60 038	63 453	64 053
b. Avl ²⁾	432 095	342 572	420 658	455 109	505 204	545 525	567 307
c. Innførsel	326 472	514 322	461 948	429 294	404 672	393 079	348 576
d. Utførsel	6 517	9 676	3 033	2 293	2 825	1 431	825
e. Forbrukt ved tilvirkingen av brennevin, øl, gjær og stivelse ..	27 061	23 087	25 575	25 571	22 795	27 117	29 716
f. Annet forbruk (bortsett fra beholdningenes økning eller minskning)	668 415	774 374	800 185	795 845	824 218	846 603	821 289

Ved beregning av forbruket er det ikke tatt noe hensyn til lagerbeholdningenes størrelse. Dette er en av de vesentligste grunner til de sterke svingninger i forbruket fra år til år.

Ved de forskjellige beregninger er brukt følgende reduksjonstall:

1. For omregning fra rommål til vekt: 1 hl hvete og erter = 77 kg, 1 hl rug = 72 kg, 1 hl bygg = 65 kg, 1 hl havre = 48 kg, 1 hl poteter = 70 kg.
2. For omregning fra formalt korn til uformalt er for 1931—37 brukt følgende skala: For hvetemel et tillegg av 37 pst., byggmel 43 pst., ertemel 67 pst., rugmel 49 pst., havremel 20 pst., hvete-gryn og bygg-gryn 100 pst., havregryn 89 pst. Om den omregningsmåte som er brukt for foregående år se Stat. Årbok 1932, tab. 48.
3. For omregning til føreheter: 1 førehet = 1 kg hvete, rug, bygg eller erter, 1.2 kg havre, 4.5 kg poteter.

Opgavene over innførselen for årene 1901—04 gjelder — for hovedartiklene — tiden fra 1 oktober i det år som står i overskriften til 30 september i det neste år, mens de andre oppgaver over innførselen og utførselen gjelder kalenderårene. For årene 1905—36 gjelder både innførsel og utførsel av de større artikler konsumsjonsåret $\frac{1}{10}$ — $\frac{30}{9}$ (for 1937 således $\frac{1}{10}$ 1937— $\frac{30}{9}$ 1938). For enkelte mindre betydelige artikler er oppgavene for disse år dels beregnet, dels er brukt oppgaven for kalenderåret. Oppgavene over innførsel og utførsel for året 1890 er middeltall for de tre kalenderår 1889—91.

Opgavene over forbruket av korn og poteter ved brennevin- og øltilvirkingen gjelder den tilvirkingstermin som nærmest faller sammen med tiden fra 1 oktober—30 september. Oppgave over forbruket av poteter ved stivelsesfabrikasjonen har en ikke for 1890; fra og med 1927 er brukt industristatistikens oppgaver, som gjelder kalenderåret, for årene 1927—37 henholdsvis 7 619, 16 493, 29 227, 26 730, 33 262, 44 232, 31 412, 28 794, 41 625, 43 175 og 44 085 tonn.

For korn (uten nærmere betegnelse) brukt ved gjærfabrikasjonen har en tidligere under punkt 6 e gjort et tillegg, for 1923 1 128 tonn (tidligere 4 000 tonn pr. år). I de senere år er det ikke brukt korn ved gjærfabrikasjonen.

¹⁾ Beregningen gjelder forbruksår $\frac{1}{10}$ 1937— $\frac{30}{9}$ 1938 osv. ²⁾ Korrigerte avlingstall for 1901—05, 1911—15 og 1921—25.

Tabell 6. Husdyrhold pr. 20. juni 1938 sammenholdt med oppgaver pr. 20. juni 1937.

Landsdeler	Hester				Storfe			
	Over 3 år	Under 3 år	Samlet antall		Melke- kyr	Annet storfe	Samlet antall	
			1938	1937			1938	1937
I. Rikets bygder . . .	158 062	35 321	193 383	189 583	831 518	567 196	1 398 714	1 343 245
II. Bygdene fylkesvis:								
Østfold	12 775	2 298	15 073	14 777	50 804	38 933	89 737	85 912
Akershus	13 708	2 032	15 740	15 716	59 059	37 144	96 203	91 858
Hedmark	14 627	2 503	17 130	16 882	72 095	51 635	123 730	118 531
Opland	13 571	3 637	17 208	16 753	80 634	54 344	134 978	128 363
Buskerud	9 199	1 921	11 120	10 737	43 842	29 196	73 038	68 855
Vestfold	8 906	1 507	10 413	10 234	32 933	26 720	59 653	57 411
Telemark	6 794	1 135	7 929	7 823	31 171	20 883	52 054	50 320
Aust-Agder	3 227	263	3 490	3 483	17 384	10 121	27 505	27 092
Vest-Agder	3 649	334	3 983	3 947	27 552	16 199	43 751	41 752
Rogaland	11 986	3 560	15 546	14 991	59 415	37 230	96 645	91 718
Hordaland	8 716	1 848	10 564	10 169	56 510	31 853	88 363	84 959
Sogn og Fjordane	6 908	4 495	11 403	11 066	48 874	33 387	82 261	78 167
Møre og Romsdal	9 389	2 995	12 384	12 206	56 261	33 013	89 274	86 294
Sør-Trøndelag	10 579	2 470	13 049	13 006	50 996	37 364	88 360	86 935
Nord-Trøndelag	9 567	2 247	11 814	11 506	42 626	34 394	77 020	76 084
Nordland	8 385	1 199	9 584	9 427	60 655	46 380	107 035	102 973
Troms	5 011	780	5 791	5 710	31 300	21 687	52 987	50 791
Finnmark	1 065	97	1 162	1 150	9 407	6 713	16 120	15 230

	Sauer		Geiter		Fjørfe	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937
I. Rikets bygder . . .	1 778 395	1 739 029	307 599	321 655	3 525 529	3 481 373
II. Bygdene fylkesvis:						
Østfold	3 207	3 241	57	57	401 207	401 144
Akershus	9 720	10 116	90	90	324 652	311 562
Hedmark	70 159	70 942	12 287	12 759	214 106	209 988
Opland	76 939	75 134	36 245	38 650	171 704	166 799
Buskerud	32 452	30 872	9 141	9 404	160 973	158 419
Vestfold	3 955	3 713	48	48	272 333	270 746
Telemark	27 623	28 245	7 572	7 001	151 873	146 305
Aust-Agder	22 844	24 039	1 155	1 119	71 595	72 836
Vest-Agder	45 015	44 341	1 476	1 660	102 725	102 467
Rogaland	349 489	333 762	15 800	17 109	802 821	787 141
Hordaland	269 534	266 362	28 699	29 425	189 984	193 349
Sogn og Fjordane	224 903	216 207	91 477	95 095	60 575	61 056
Møre og Romsdal	156 527	156 256	24 680	26 330	136 739	142 140
Sør-Trøndelag	102 598	101 731	18 531	19 411	136 018	139 095
Nord-Trøndelag	68 726	64 880	15 056	16 347	170 090	166 916
Nordland	186 873	185 121	22 063	23 120	118 803	113 753
Troms	87 538	87 127	15 917	16 365	32 977	31 365
Finnmark	40 293	36 940	7 305	7 665	6 354	6 292

Norges Offisielle Statistikk, rekke IX.
(Statistique Officielle de la Norvège, série IX.)

Rekke IX.

Trykt 1938 (forts. suite):

- Nr. 138. Norges handel 1937. (*Commerce.*)
- 139. Norges fiskerier 1936. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 140. Det civile veterinærvesen 1936. (*Service vétérinaire civil.*)
- 141. Norges Postverk 1937. (*Statistique postale.*)
- 142. Industriarbeidertrygden 1935. (*Assurances de l'État contre les accidents pour les travailleurs de l'industrie, etc.*)
- 143. Sinnssykeasylenes virksomhet 1936. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
- 144. Norges Brandkasse 1935—1937. (*Statistique de l'Office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 145. Norges private aktiebanker og sparebanker 1937. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1937.*)
- 146. Arbeidsvilkårene for hushjelp i norske byer. (*Conditions de travail des domestiques dans les villes norvégiennes.*)
- 147. Norges bergverksdrift 1937. (*Mines et usines.*)
- 148. Folkemengdens bevegelse 1936. (*Mouvement de la population.*)
- 149. Kommunenes gjeld m. v. pr. 30. juni 1938. (*Dette etc. des communes.*)
- 150. Meieribruket i Norge 1937. (*L'industrie laitière de la Norvège 1937.*)
- 151. Forsikringselskaper 1937. (*Sociétés d'assurances.*)
- 152. Rekruttering 1936. (*Recrutement.*)
- 153. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1936. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)

Trykt 1939.

- Nr. 154. Syketrygden 1937. (*Assurance maladie nationale.*)
- 155. Norges jernbaner 1937—38. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 156. Skolevesenets tilstand 1935—36. (*Instruction publique.*)
- 157. Norges industri 1937. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 158. Bedriftstelingen 9. oktober 1936. Første hefte. Detaljerte oppgaver for de enkelte næringsgrupper. (*Recensement d'établissements au 9 octobre 1936. I. Données détaillées sur les différentes branches d'activité économique.*)
- 159. Jordbruksstatistikk 1938. (*Superficies agricoles et élevage du bétail. Récoltes etc.*)

Det Statistiske Sentralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:
Statistisk Årbok for Norge, siste årgang 1938. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
Statistisk-økonomisk oversikt, siste årgang 1938. (*Aperçu de la situation économique en 1938.*)
Statistiske Meddelelser. Trykkes månedvis. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
Månedsoppgaver over vareomsetningen med utlandet. Trykkes månedvis. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur.*)
Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31. desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique Officielle.*)
Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Alle verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av følgende årganger av «Statistisk Årbok» og «Norges handel» er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man ville være takknemlig for å få overlatt enkelte eksemplarer:
Statistisk Årbok 1914—1916, 1919, 1920, 1926—1930 og 1934.
Norges handel 1911—1915, 1921 og 1929.

29. april 1939.